

**UCHWAŁA NR LII/728/2018
RADY MIEJSKIEJ W NIDZICY**

z dnia 26 kwietnia 2018 r.

**zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia planu "Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast
Cittaslow"**

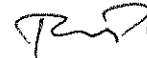
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 ze zm.) Rada Miejska w Nidzicy uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale nr IX/122/2015 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 30 czerwca 2015 roku w sprawie przyjęcia planu "Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow" załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Nidzicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Paweł Przybyłek

Załącznik do uchwały Nr LII/728/2018
Rady Miejskiej w Nidzicy
z dnia 26 kwietnia 2018 r.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr IX/122/2015
Rady Miejskiej w Nidzicy
z dnia 30 czerwca 2015 r.

Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

**Lokalny Program Rewitalizacji
gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu
rewitalizacji sieci miast Cittaslow**

Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie

Spis treści

Słowniczek pojęć.....	3
Wstęp.....	5
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	7
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	11
2.1. Ogólna charakterystyka obszaru	11
2.2. Sfera społeczna	17
2.3. Sfera gospodarcza	42
2.4. Sfera środowiskowa	46
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	52
2.6. Sfera techniczna.....	62
3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	67
4. Wizja i cele rewitalizacji	88
5. Wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	94
5.1. Wykaz podstawowych przedsięwzięć.....	94
5.2. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć	120
6. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	161
7. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji.....	165
8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	171
9. System wdrażania programu rewitalizacji	175
10. System monitorowania Programu	180
Spis tabel.....	182
Spis wykresów	182
Spis rysunków	183
Spis schematów	183

Słowniczek pojęć

Rewitalizacja - wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji;¹

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska);²

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszary te wyznacza się za pomocą analizy wskaźnikowej, w której wartości wskaźników dla obszaru porównuje się z wartościami wskaźników dla całej gminy;

¹ Krajowa Polityka Miejska 2023

² Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację;³

Program rewitalizacji - oznacza opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze społeczeństwa, gospodarki, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej zmierzający do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do dalszego rozwoju obszaru;

Projekt rewitalizacyjny – zaplanowane działanie w programie rewitalizacji i ukierunkowane na osiągnięcie jego celów oraz zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE w ramach programu operacyjnego.

---

³ j.w.

Wstęp

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej ujawniły szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach miejskich. W efekcie, w wielu miastach i dzielnicach doszło do degradacji tkanki miejskiej (w zakresie zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zarówno infrastruktury jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej) oraz erozji stosunków społecznych i powstania licznych problemów gospodarczych. Sytuacja ta wymaga zdecydowanego i konsekwentnego przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom.⁴

W celu przywrócenia do życia obszarów zdegradowanych i stworzenia tam miejsc przyjaznych mieszkańcom, konieczne jest przeprowadzenie wieloetapowych i długookresowych działań rewitalizacyjnych.

W celu realizacji ww. założeń konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na przeprowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany oraz zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem jest *Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*.

Rewitalizacja gminy Nidzica obejmuje przemiany obszarów zdegradowanych w pięciu sferach:

- Społecznej – zapobieganie patologiom społecznym, w tym aktywizacja społeczno-zawodowa osób dorosłych zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz aktywizacja społeczna dzieci i młodzieży zamieszkującej obszary zdegradowane;
- Gospodarczej – działania promujące zatrudnienie oraz ograniczające ryzyko przerywania aktywności zawodowej;
- Przestrzenno-funkcjonalnej – modernizacja przestrzeni publicznej w celu realizacji działań na rzecz integracji społecznej;
- Technicznej – poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych oraz dostosowanie ich do realizacji działań obejmujących kwestie społeczne oraz gospodarcze;
- Środowiskowej – realizacja działań w celu poprawy środowiska naturalnego.

Inicjatorem powstania *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Nidzica w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* jest Gmina

---

⁴ Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju 2014

Nidzica, która jako jednostka samorządu terytorialnego podejmuje działania zmierzające do rewitalizacji obszarów zdegradowanych znajdujących się w jego granicach administracyjnych.

Horyzont czasowy *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Nidzica* obejmuje lata 2016-2023. Dokument opracowano przy założeniu, że cele i zadania będą realizowane na przestrzeni kolejnych 7 lat. Należy zaznaczyć, iż horyzont czasowy wskazany w poniższym dokumencie obejmuje w całości nową perspektywę finansową Unii Europejskiej oraz pokrywa się z horyzontem strategicznych dokumentów regionalnych i krajowych.

Ponadto poniższy dokument może zostać zaktualizowany o dodatkowe projekty i ich zewnętrzne źródła finansowania oraz włączenie w proces rewitalizacji nowych partnerów społecznych.

Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z obowiązującymi ***Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2010 z dnia 3 lipca 2015 r.***

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow jest dokumentem strategicznym z elementami operacyjnymi, mającym swoje podstawy w diagnozie istniejących problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

W ramach programu rewitalizacji będą realizowane cele strategiczne i operacyjne wpisujące się w strategiczne dokumenty o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Wykaz najważniejszych dokumentów strategicznych wraz z ich celami, do których nawiązuje poniższy dokument, zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Nidzica z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Nazwa dokumentu strategicznego lub planistycznego	Cel/Priorytet/Obszar strategiczny dokumentów strategicznych lub planistycznych
Zasięg europejski	
Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Priorytet 3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
Zasięg krajowy	
Umowa Partnerstwa	Priorytet I. Otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom Priorytet II. Spójność społeczna i aktywność zawodowa Priorytet III - Infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu zatrudnienia Priorytet IV. Środowisko i efektywne zarządzanie zasobami
Narodowy Plan Rewitalizacji	Głównym celem jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym
Krajowa Polityka Miejska	Cel 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji (miasto zwarte i zrównoważone)
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030.	Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

Trzecia fala nowoczesności	konkurencyjności nauki Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego Cel III.1. Integracja społeczna Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”), Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych („spójność”), Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cel 1. Wzrost zatrudnienia Cel 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej Cel 5. Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski Cel 6. Przywrócenie i utwalenie ładu przestrzennego
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do r. 2020	Priorytet I. Oddziaływanie na poprawę jakości kapitału ludzkiego Priorytet III. Wspieranie gospodarki, wspieranie funkcjonowania MSP

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	Cele tematyczne Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020	Cel główny: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej
Zasięg regionalny	
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do r. 2025	Cel szczegółowy 1. Konkurencyjna gospodarka Cel szczegółowy 2. Wzrost aktywności społecznej Cel szczegółowy 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020	Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego	Cel 1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju. Cel 2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich
Zasięg lokalny	
Strategia Rozwoju Gminy Nidzica na lata 2014-2022	- Rozwijanie i poprawa jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki Wykorzystanie i ochrona zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem - Wspieranie powstawania nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych w oparciu o lokalne zasoby - Wsparcie tworzenia spółdzielni socjalnych oraz innych przedsiębiorstw społecznych
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania	Cel 1- Aktywizacja społeczno - ekonomiczną gminy ukierunkowaną na skuteczne zmniejszanie

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

przestrzennego miasta i gminy Nidzica	bezrobocia Cel 3 - Wzbogacenie elementów kultury tożsamości miasta Nidzicy i jego otoczenia dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju turystyki krajoznawczej
Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Nidzica	Uchwalony Uchwałą Nr XI/148/2015 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 13 sierpnia 2015 r. Opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 października 2015 r. poz. 3553
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica na lata 2010-2020	Cel strategiczny I Ograniczanie bezrobocia Cel operacyjny 1. Aktywizacja osób bezrobotnych w szczególności osób młodych i po 45 r. życia; Cel operacyjny 2. Promocja zatrudnienia; Cel operacyjny 3. Przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną. Cel strategiczny II Integracja ze społecznością środowisk wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel operacyjny 1. Wsparcie i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych; Cel operacyjny 2. Zapewnienie pomocy osobom opuszczającym zakłady karne i osobom bezdomnym; Cel operacyjny 3. Zminimalizowanie zjawisk patologii społecznych; Cel operacyjny 4. Wsparcie osób ubogich; Cel operacyjny 5. Ograniczanie zjawisk uzależnień;

Zródło: opracowanie własne

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

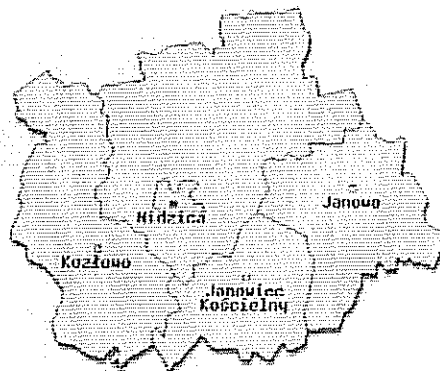
2.1. Ogólna charakterystyka obszaru

Gmina Nidzica położona jest w południowej części województwa warmińsko – mazurskiego, na pograniczu z województwem mazowieckim, w powiecie nidzickim. Miasto Nidzica stanowi siedzibę władz gminy miejsko-wiejskiej Nidzica oraz powiatu nidzickiego.

Gmina Nidzica sąsiaduje z następującymi gminami:

- od strony północnej z gminą Olsztynek;
- od strony północno- wschodniej z gminą Jedwabno;
- od strony wschodniej z gminą Janowo;
- od strony południowej z gminą Janowiec Kościelny;
- od strony zachodniej z gminą Kozłowo.

Rysunek 1. Położenie gminy Nidzicy na tle powiatu nidzickiego

Źródło: Zasoby internetowe

Nidzica leży 130 km od granicy z Rosją i ok. 180 km od Kaliningradu.

Odległości od

ważniejszych miast to:

- Warszawa – 156 km;
- Gdańsk – 173 km;
- Olsztyn – 56,5 km;
- Działdowo – 23 km.

Na terenie gminy Nidzica zlokalizowane są następujące miejscowości: Bartoszeki (wieś), Bolejny (wieś), Borowy Młyn (wieś), Brzeźno Łyńskie (wieś), Bujaki (osada), Dobrzyń (wieś), Frąknowo (wieś), Glinki (osada leśna), Grzegórzki (wieś), Jabłonka (wieś), Jastrzębiec (osada leśna), Kalkownia (osada), Kamionka (wieś),

Kanigowo (wieś), Kolonia Bartoszki (kolonia), Kolonia Waszulki (kolonia), Koniuszyn (osada leśna), Las Miejski (osada leśna), Likusy (wieś), Litwinki (wieś), Łyna (wieś), Łyna – Kolonia (część miejscowości), Łyński Młyn (osada), Łysakowo (wieś), Magdaleniec (wieś), Moczysko (osada leśna), Mogiłowo (kolonia), Módłki (wieś), Napiwoda (wieś), Natać Mała (wieś), Natać Wielka (wieś), Nibork Drugi (wieś), Nidzica (miasto), Olszewko (wieś), Olszewo (wieś), Orłowo (wieś), Parowa (osada leśna), Pawliki (wieś), Piątki (wieś), Piotrowice (wieś), Pólko (osada leśna), Radomin (wieś), Rączki (wieś), Robaczewo (osada), Rozdroże (osada), Siemiątki (wieś), Szer.opaś (wieś), Tatary (wieś), Trzciano (osada leśna), Wały (wieś), Waszulki (wieś), Wietrzychowo (wieś), Wietrzychówko (kolonia), Wikno (wieś), Wilczyce (osada leśna), Wolisko (osada leśna), Wólka Orłowska (osada), Wysokie (osada), Zagrzewo (osada), Załuski (osada), Zimna Woda (wieś), Złota Góra (osada leśna), Żelazno (osada)⁵.

Powierzchnia gminy zajmuje 378,9 km². Zgodnie ze Statutem gminy Nidzica, gmina dzieli się administracyjnie na 34 jednostki pomocnicze (sołectwa): Bartoszki, Bolejny, Dobrzyń, Frańkowo, Grzegórzki, Jabłonka, Kamionka, Kanigowo, Likusy, Litwinki, Łyna, Łysakowo, Magdaleniec, Módłki, Napiwoda, Olszewo, Orłowo, Piątki, Piotrowice, Radomin, Rączki, Rozdroże, Szer.opaś, Tatary, Wały, Waszulki, Wietrzychowo, Wikno, Wólka Orłowska, Zagrzewo, Załuski, Zimna Woda, Żelazno, Nibork Drugi.

Natomiast miasto Nidzica usytuowane jest w południowej części gminy na powierzchni 6,86 km².

Historia gminy Nidzicy

W X wieku okolice późniejszego miasta zamieszkiwała ludność słowiańska, o czym świadczą znaleziska z Działdowa i ze wsi Skrupe, jak i charakter pobliskich grodzisk granicznych w Nowym Dworze i Księżym Dworze. W Pokrzywnicy Wielkiej i Szczepkowie Borowym odkryto z kolei cmentarzysko słowiańskie z XI i XII wieku. W samej Nidzicy pierwszy drewniany obiekt obronny założyli Krzyżacy prawdopodobnie już w 1266-1268. Pierwsza wzmianka o zamku nad Nidą pochodzi z 1376 r. W dniu 7 grudnia 1381 r. osada otrzymała prawa miejskie z rąk wielkiego mistrza zakonu Winricha von Kniprode, a także swój herb.

W trakcie Wielkiej Wojny z Zakonem Krzyżackim w dniu 8 lipca 1410 r. wojska polskie zajęły miasto i zamek bez walki. Po bitwie pod Grunwaldem, król Władysław Jagiełło nadał Nidzicę księciu mazowieckiemu, jednak we wrześniu 1410 r. Krzyżacy odzyskali miasto. Podczas Wojny głodowej w dniu 25 lipca 1414 r. wojska polskie

⁵ Internet, www.wykaz.iwai.pl; 31.05.2016 r.

obległy zamek, który poddał się 6 sierpnia. W październiku 1414 r. Krzyżacy odzyskali zamek i miasto. W związku z zaginięciem dokumentu lokacyjnego podczas wojny, w 1420 r. prawa miejskie chełmińskie zostały Nidzicy odnowione.

W 1444 r. Nidzica przystąpiła do antykrzyżackiego Związku Pruskiego, razem z Działdowem, Dąbrównem i Olsztynkiem, który w 1454 r. zwrócił się do króla Kazimierza Jagiellończyka z prośbą o przyłączenie do Królestwa Polskiego. W odpowiedzi wojska polskie zajęły bez walki miasto, a dowódcą zamku został rycerz Adam Wilkanowski.

Podczas wojny trzynastoletniej (1454-66) miasto zostało opanowane przez wojska Związku Pruskiego. W wyniku pokoju toruńskiego Nidzica pozostała jednak na terenie państwa krzyżackiego, przez co polska załoga musiała w 1466 r. opuścić miasto.

Roszczenia mistrza krzyżackiego Albrechta von Hohenzollerna podważające II pokój toruński i jego przymierze z Moskwą sprawiło, że doszło do wojny polsko-krzyżackiej, w wyniku czego w dniu 24 lutego 1520 r. w Nidzicy ponownie pojawiły się wojska polskie.

W dniu 30 marca 1664 r. miasto średniowieczne miasto spłonęło w wielkim pożarze.

W wyniku ofensywy rosyjskiej w Prusach Wschodnich wojska kozackie gruntownie splądrowały i spaliły miasto 22 sierpnia 1914 r.

Po niemieckim zwycięstwie pod Tannenbergiem i wyparciu Rosjan z Nidzicy natychmiast przystąpiono do odbudowy miasta. Nidzicę rozbudowano i unowocześniono. Po wybuchu wojny, w dniu 2 września 1939 r. lotnictwo polskie zbombardowało okolice dworca kolejowego.

W dniu 5 października 1944 miało miejsce pierwsze bombardowanie miasta przez lotnictwo radzieckie, w wyniku którego spłonął budynek Urzędu Pracy.

W dniu 20 stycznia 1945 r. w trakcie Operacji wschodniopruskiej, Nidzica została zdobyta przez radzieckie oddziały 10 korpusu pancernego 5 armii pancernej gwardii.

Nidzica była zniszczona w 75-80%, a niemieckojęzyczna ludność miasta uległa wysiedleniu. Komendantura radziecka przekazała oficjalnie Nidzicę administracji polskiej w dniu 27 maja 1945 r.⁶

⁶ Internet, www.historia.nidzica.pl, 29.04.2016 r.

Przynależność gminy Nidzica do stowarzyszeń

Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast Cittaslow

Celem Stowarzyszenia jest promowanie i rozpowszechnianie kultury dobrego życia, zarządzanie miastem zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. W miastach sieci Cittaslow:

1. realizowana jest polityka środowiskowa dążąca do utrzymania i rozwoju charakterystycznych cech obszaru i zabudowy miejskiej,
2. realizowana jest polityka mająca na względzie ustanowienie funkcjonalnej infrastruktury
i podejmowane są działania nad poprawą jakości życia ich społeczności,
3. promuje się technologie skierowane na poprawę wartości środowiska naturalnego i zabudowy miejskiej,
4. stymuluje się produkcję i wykorzystanie produktów żywnościowych otrzymanych drogą naturalnych technik nieszkodliwych dla środowiska, z wyłączeniem produktów modyfikowanych genetycznie,
5. chroni się lokalne produkcje mające korzenie w kulturze i tradycjach, które przyczyniają się do utrzymania specyficznego charakteru terytorium, zachowując miejsce i style, promując okazje i miejsca uprzywilejowane z uwagi na bezpośredni kontakt między konsumentami a producentami towarów wysokiej jakości,
6. promuje się gościnność jako moment pierwszego kontaktu ze społecznością i jej specyfiką, usuwając przeszkody natury fizycznej i kulturowej, które mogą przeszkodzić
w pełnym i powszechnym wykorzystaniu zasobów miasta,
7. wśród mieszkańców wspierana jest świadomość życia w jednym z miast Slow City, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska młodzieży i szkoły, poprzez systematyczne informowanie o korzyściach członkostwa w sieci miast.⁷

Nidzicka Fundacja Rozwoju „NIDA” w Nidzicy

Zgodnie ze Statutem celem działania Fundacji jest:

1. Inicjowanie i popieranie tworzenia nowych podmiotów gospodarczych w regionie Nidzicy ukierunkowanych na:
  - tworzenie nowych miejsc pracy,
  - wprowadzenie menadżerskiego modelu zarządzania,
  - osiąganie dużej efektywności i rentowności przedsięwzięć,
  - realizację produkcji nowoczesnych wyrobów i technologii, - nowej produkcji materiałowo- i energooszczędnej,

⁷ Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow

- ochronę środowiska naturalnego.
- 2. Inspirowanie związków pomiędzy podmiotami gospodarczymi regionu Nidzicy a innymi podmiotami krajowymi i zagranicznymi.
- 3. Wspieranie inicjatyw w zakresie edukacji, kultury, ochrony środowiska, ochrony zabytków i rozwoju gospodarczego.
- 4. Upowszechnianie i wspieranie inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej.
- 5. Ochrona środowiska.
- 6. Działalność kulturalna.

Stowarzyszenie „Polskie zamki gotyckie” w Olsztynie

Głównymi celami Stowarzyszenia są:

1. współpraca gmin, na terenie których znajdują się gotyckie zamki, w zakresie promocji tych średniowiecznych zabytków;
2. opracowanie szlaku turystycznego, obejmującego powyższe obiekty;
3. wylansowanie zespołu zamków gotyckich i innych budowli Polski jako wysokiej klasy atrakcji turystycznych;
4. gromadzenie i udostępnianie informacji turystycznych o gminach- członkach Stowarzyszenia;
5. współpraca z krajowymi i zagranicznymi biurami turystycznymi i przedstawicielstwami informacji turystycznych;
6. pobudzanie i wykorzystywanie inicjatyw lokalnych w zakresie turystyki i dziedzin życia z nią związanych;
7. zwiększenie ruchu turystycznego na terenie gmin członkowskich.⁸

Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Nidzickiego w Nidzicy

Zgodnie ze Statutem, celem Stowarzyszenia jest:

1. kreowanie i upowszechnianie wizerunku Powiatu Nidzickiego, jako regionu atrakcyjnego turystycznie w kraju i za granicą;
2. integracja środowisk samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego, instytucji i organizacji oraz osób zainteresowanych rozwojem turystycznym w Powiecie Nidzickim;
3. wzrost znaczenia turystyki w gospodarce i rozwoju Powiatu Nidzickiego;
4. podnoszenie efektywności ekonomicznej podmiotów świadczących usługi dla turystów;
5. rozwój oferty turystycznej Powiatu Nidzickiego;
6. tworzenie płaszczyzny współpracy podmiotów gospodarczych działających w zakresie turystyki z organami administracji publicznej, w tym Warmińsko –

⁸ Internet, www.zamkigotyckie.org.pl, 31.05.2016 r.

- Mazurską Organizacją Turystyczną w Olsztynie i Polską Organizacją Turystyczną, a także z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie turystyki i ekologii;
7. inicjowanie, opiniowanie i wspomaganie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej;
  8. działanie na rzecz ochrony przyrody w Powiecie Nidzickim, w szczególności obrona miejsc cennych turystycznie przed dywersyfikacją, zatruciem i zniszczeniem krajobrazu.

Związek Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”

Związku Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” działa na terenie powiatów: nidzickiego, działdowskiego i szczycieńskiego. Celem stowarzyszenia jest inicjowanie i wspieranie działań na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów i aktywizacja lokalnych społeczności. W skład partnerstwa wchodzi lokalne organizacje pozarządowe, instytucje samorządowe i biznesowe o kluczowym dla lokalnych społeczności znaczeniu i wspólnie działają na rzecz rozwiązywania problemów pojawiających się w życiu tych społeczności. Lokalna Grupa Działania poprzez swoje działania stymuluje rozwój potencjału turystycznego wspierając rozwój lokalny. Inicjuje i wspiera działania zmierzające do podniesienia standardu życiowego mieszkańców z zachowaniem lokalnych walorów przyrodniczych. Propaguje aktywność mieszkańców poprzez kształtowanie lokalnych liderów oraz wspiera przedsiębiorczość i tradycyjne rolnictwo.

Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich w Olsztynie

Do zadań Związku należy m.in.:

1. reprezentowanie interesów gmin członkowskich wobec władz administracji rządowej i samorządowej, podejmowanie inicjatyw i współpraca w różnorodnych formach i strukturach w celu popierania idei samorządności;
2. inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących samorządu terytorialnego,
3. realizacja zadań przekraczających możliwości organizacyjne gmin członkowskich,
4. promocja walorów turystycznych regionu,
5. wspieranie inicjatyw lokalnych i samorządowych.⁹

Związek Gmin „Działdowszczyzna” w Działdowie

Zgodnie ze Statutem Związku, celami są

1. integracja gmin-uczestników Związku na rzecz ochrony środowiska i przyrody, rozwoju ekologicznego i edukacji ekologicznej społeczeństwa, gospodarki wodnej,

---

⁹ Internet, www.zgwm.pl, 31.05.2016 r.

rekreacji i turystyki oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt na zasadach określonych w przepisach o ochronie zwierząt,

2. wspomaganie realizacji zadań własnych gmin-uczestników Związku w zakresie ochrony środowiska, przyrody, gospodarki komunalnej i wodnej oraz rekreacji i turystyki w szczególności poprzez prowadzenie wspólnej działalności dotyczącej budowy i eksploatacji obiektów służących składowaniu i utylizacji padłych zwierząt, odpadów komunalnych, obiektów służących zapobieganiu bezdomności zwierząt, organizacji systemu selektywnej zbiórki odpadów oraz ochrony przed degradacją wód obszaru zlewni rzek Wel, Drwęca, Wkra, Orzyc, Mławka i Łyna.

2.2. Sfera społeczna

Ludność

Zgodnie z danymi GUS, na dzień 31 grudnia 2015 r. liczba ludności gminy Nidzica wyniosła 21 465 osób, w tym mieście Nidzica 14 166. Większość mieszkańców to kobiety, które w liczbie 10 955 stanowiły 51,04% ogółu społeczeństwa miasta i gminy.

Tabela 2. Liczba ludności gminy miejsko-wiejskiej Nidzica

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność razem	21 727	21 670	21 608	21 501	21 521	21 465
Kobiety	11 005	10 980	10 983	10 945	10 976	10 955
Mężczyźni	10 722	10 690	10 625	10 556	10 545	10 510
Nidzica - miasto	14 574	14 475	14 395	14 300	14 258	14 166
Gmina Nidzica – obszar wiejski	7 153	7 195	7 213	7 201	7 263	7 299

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Gęstość zaludnienia w gminie wyniósł 56 os/km², natomiast w mieście 2 023 os/km². Wskaźnik feminizacji¹⁰ był stosunkowo stały i wyniósł 103 - 104.

Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym (migracje, zawieranie małżeństw, urodzenia i zgony), które wpływają na zmiany liczebności oraz struktury ludności według wieku związane są z przemianami, jakie zachodzą w sferze społeczno-ekonomicznej.

¹⁰ Współczynnik określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – Bank Danych Lokalnych

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Nidzica

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe	205	211	222	193	216	185
Nidzica - miasto	120	126	145	124	126	81
Gmina Nidzica – obszar wiejski	85	85	77	69	90	36
Zgony	193	174	214	219	179	209
Nidzica - miasto	127	125	149	142	122	135
Gmina Nidzica – obszar wiejski	66	49	65	77	57	74
Przyrost naturalny	12	37	8	-26	37	-24
Nidzica - miasto	-7	1	-4	-18	4	-20
Gmina Nidzica – obszar wiejski	19	36	12	-8	33	-4
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,6	1,7	0,4	-1,2	1,7	-1,12
Nidzica - miasto	-0,5	0,1	-0,3	-1,3	0,3	-1,41
Gmina Nidzica – obszar wiejski	2,7	5,0	1,7	-1,1	4,6	-0,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Analizując tendencję spadkową liczby ludności należy zwrócić uwagę na dwa podstawowe czynniki związane z tym procesem: przyrost naturalny (Tabela 3) oraz saldo migracji (Tabela 4). Oba te zjawiska w mieście przyjęły wartości ujemne, natomiast na obszarach wiejskich przyrost naturalny był minimalnie ujemny, a migracje - wartości dodatnie. Analizując ruch migracyjny mieszkańców gminy, dodatnie saldo migracji obszarów wiejskich wskazywało na przenoszenie się ludności z miasta Nidzica na obszary podmiejskie, stające się „sypialniami” miasta.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

Tabela 4. Migracja w gminie Nidzica

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zameldowania ogółem	199	208	146	221	225	200
Nidzica - miasto	106	102	89	103	88	83
Gmina Nidzica – obszar wiejski	93	106	57	118	137	115
Wymeldowania ogółem	316	302	242	267	305	308
Nidzica - miasto	223	202	171	167	209	195
Gmina Nidzica – obszar wiejski	93	100	71	100	96	113
Saldo migracji	-117	-94	-96	-46	-80	-108
W tym saldo migracji wewnętrzne	-119	-95	-96	-45	-70	-98
Nidzica - miasto	-119	-101	-82	-63	-116	-105
Gmina Nidzica – obszar wiejski	0	6	-14	18	16	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Na skutek zmian, jakie zachodzą w strukturze urodzeń oraz długości życia nastąpiły również zmiany w strukturze ludności według wieku.

Tabela 5. Struktura wiekowa ludności w gminie Nidzica

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	4 376	4 261	4 178	4 060	3 982	3 880
Nidzica - miasto	2 687	2 586	2 531	2 459	2 416	2 350
Gmina Nidzica – obszar wiejski	1 689	1 675	1 647	1 601	1 566	1 530
Ludność w wieku produkcyjnym	14 285	14 213	14 107	14 027	13 945	13 845
Nidzica - miasto	9 707	9 603	9 483	9 375	9 229	9 084
Gmina Nidzica – obszar wiejski	4 578	4 610	4 624	4 652	4 716	4 761
Ludność w wieku poprodukcyjnym	3 066	3 196	3 323	3 414	3 594	3 740
Nidzica - miasto	2 180	2 286	2 381	2 466	2 613	2 732
Gmina Nidzica – obszar wiejski	886	910	942	948	981	1 008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Analizując zmiany struktury ludności w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni ostatnich 6 lat należy zauważyć jej tendencję spadkową. Ludność w wieku

przedprodukcyjnym zmalała o 496 (z 4 376 osób w 2010 r. do 3 880 osób w 2015 r.). Związane było to ze zmniejszającą się liczbą zawierania małżeństw w roku – z 149 (w tym mieście 109) w 2010 r. do 107 (w tym mieście 81) w 2015 r. Wynika to przede wszystkim z przemian zachodzących w sferze społeczno-ekonomicznej, nie tylko na omawianym terenie, ale również w całym kraju. Konsekwencją odłożenie decyzji o małżeństwie jest tzw. „depresja urodzeniowa”. Zgodnie Tabelą nr 3 nastąpił spadek urodzeń – ze 205 w 2010 r. do 185 w 2015 r.

Ludność w wieku produkcyjnym zmalała o 440 (z 14 285 w 2010 r. do 13 845 w 2015 r.)

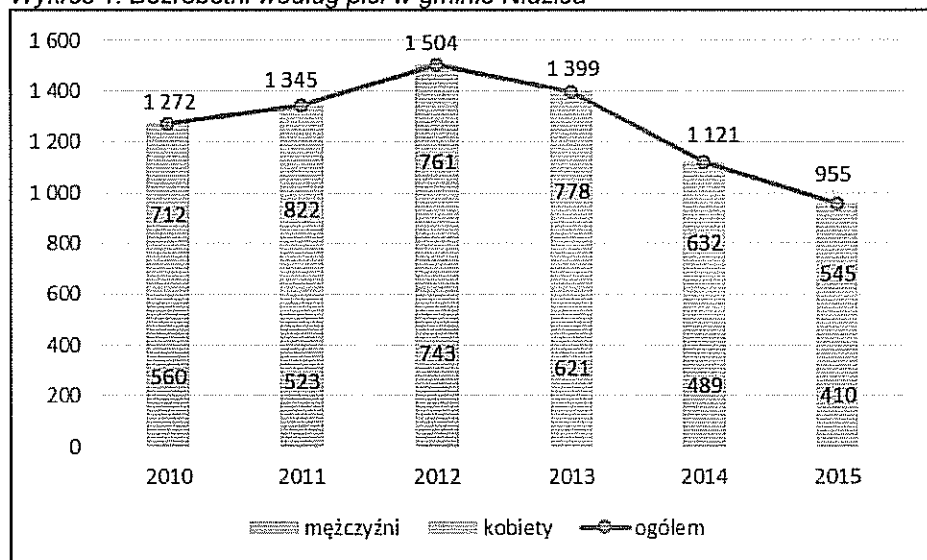
Kolejnym procesem demograficznym zachodzącym na terenie gminy Nidzica był wzrost przeciętnej długości życia. Przy malejącej liczbie urodzeń spowodowało to wzrost liczby ludności i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji – z 3 066 osób w 2010 r. do 3 740 w 2015 r. Konsekwencje procesu starzenia się mieszkańców będą występować w obszarze polityki społecznej i edukacji. Ponadto spowoduje to wzrost świadczeń zdrowotnych oraz pomocy społecznej.

Bezrobocie

Wg dokumentu *Bezrobocie w powiecie nidzickim za 2015 r.* na koniec grudnia 2015 r. stopa bezrobocia dla powiatu nidzickiego wyniosła 15,3%, dla województwa warmińsko-mazurskiego – 16,3% i dla kraju – 9,8%. W ujęciu rocznym spadła dla poszczególnych regionów odpowiednio o: 2,8%, 2,6% i 1,7%.

Według danych Banku Danych Lokalnych na koniec 2015 r. w gminie miejsko-wiejskiej Nidzica zarejestrowanych było 955 bezrobotnych, w tym 545 kobiety (57,07%). W stosunku do 2014 r. bezrobocie w mieście i gminie Nidzica zmalało o 14,8% (166 osób).

Wykres 1. Bezrobotni według płci w gminie Nidzica

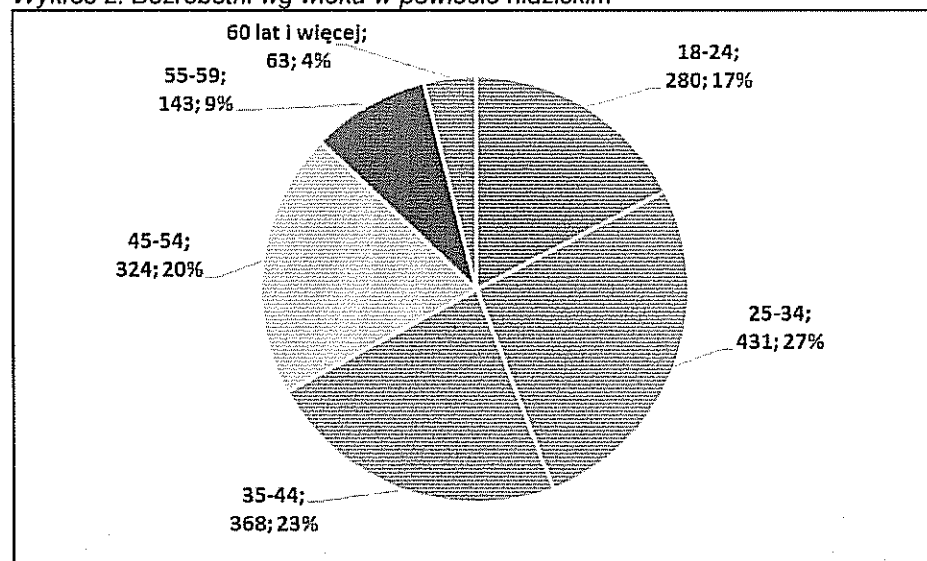

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba osób bezrobotnych zmalała o 317 osób. W latach 2010-2012 liczba bezrobotnych rosła (1 272 w 2010 r. do 1 504 w 2012 r.), a w kolejnych można zauważyć tendencje spadkową do 955 w 2015 r. Analizując osoby bezrobotne według płci należy zaznaczyć, że liczba bezrobotnych kobiet była wyższa od bezrobotnych mężczyzn.

Poniżej przedstawiono dane dla powiatu nidzickiego. Należy zaznaczyć, że liczba bezrobotnych w gminie Nidzica stanowiła 59,28% liczby bezrobotnych w powiecie nidzickim (1 611 osób bezrobotnych).

Wykres 2. Bezrobotni wg wieku w powiecie nidzickim

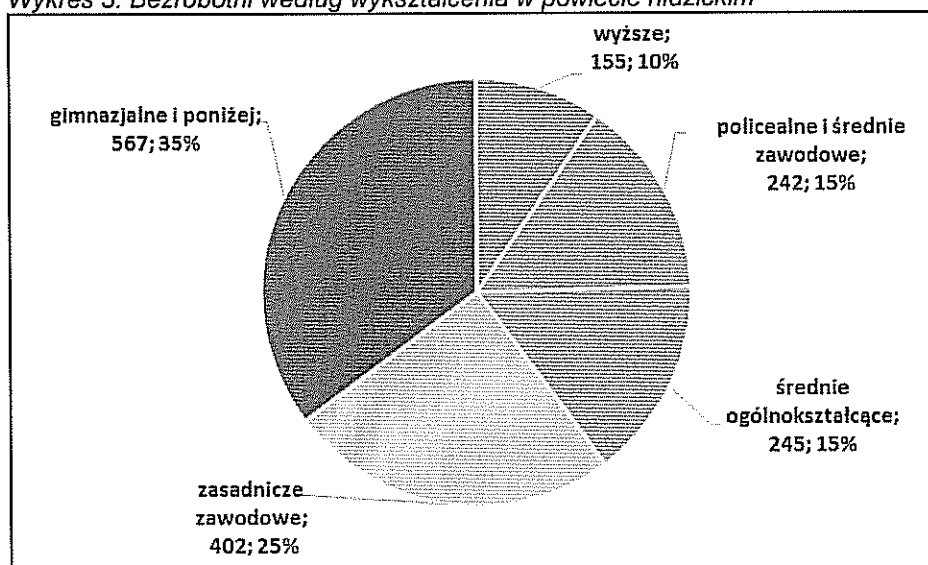

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu *Bezrobocie w powiecie nidzickim za 2015 r.*

Największe problemy z podjęciem zatrudnienia w powiecie nidzickim miały osoby w wieku 25-34 lat (27% - 431 osób), które nie posiadały doświadczenia zawodowego, wykształcenia i kwalifikacji zgodnych ze zgłaszanym zapotrzebowaniem przez pracodawców. Drugą i trzecią grupą pod względem liczebności osób bezrobotnych byli bezrobotni w wieku 35-44 i 45-54 lata. Osoby w wieku 55-59 lat stanowiły 9% wszystkich bezrobotnych. Natomiast najmniejszą grupę osób bezrobotnych stanowiły osoby powyżej 60 r. życia (4% - 63 osób).

Osoby powyżej 50 r. życia nie były postrzegane przez pracodawców jako potencjalnie atrakcyjni pracownicy. Powodami tej sytuacji było przede wszystkim słabe wykształcenie, a również często, pomimo osiągniętego wieku - krótki staż pracy. Dodatkowo chronią ich przepisy kodeksu pracy – nie można wypowiedzieć umowy o pracę zatrudnionemu, któremu do osiągnięcia wieku emerytalnego brakuje nie więcej niż 4 lata.

Wykres 3. Bezrobotni według wykształcenia w powiecie nidzickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu *Bezrobocie w powiecie nidzickim za 2015 r.*

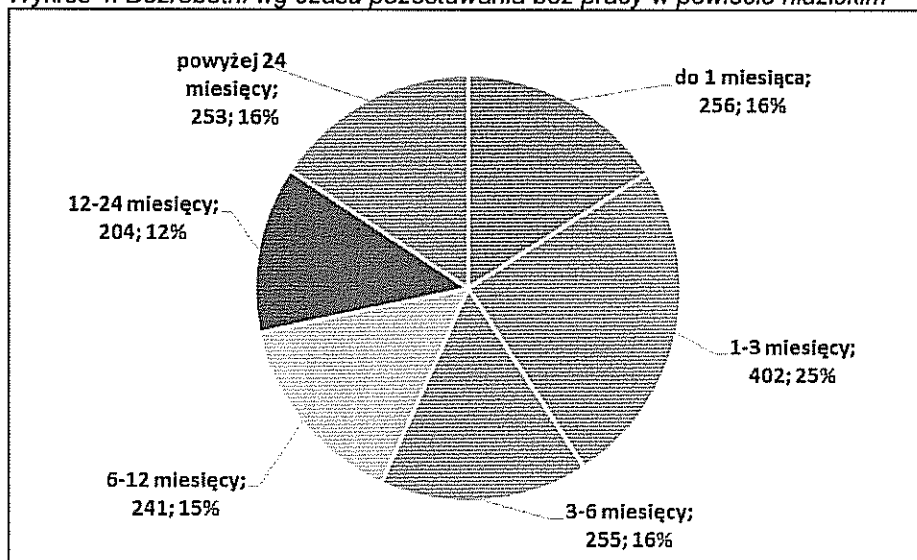
Wyznacznikiem pozycji na rynku pracy, a tym samym szansy na znalezienie zatrudnienia jest poziom wykształcenia. Największe problemy miały osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, bez kwalifikacji i umiejętności požądanych na rynku pracy.

Na koniec grudnia 2015 r., według poziomu wykształcenia, dominowały grupy bezrobotnych po gimnazjum i poniżej oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym (łącznie stanowiły 60,1% ogółu bezrobotnych). W stosunku do 2014 r. ich populacja zmalała o 174 osoby tj. o 15,2%. W pozostałych kategoriach wystąpił także spadek bezrobotnych. Świadectwem ukończenia szkół średnich ogólnokształcących

legitymowało się 245 osób (15,2%), a policealnym i średnim zawodowym – 242 (15%). Z wykształceniem wyższym było 155 bezrobotnych, tj. 9,6% ogółu zarejestrowanych.

Wśród bezrobotnych przeważały zawody: sprzedawca (153), pomocniczy robotnik budowlany (72), szwaczka (41), robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym (37), sprzątaczką biurową (37), kucharz (30), pozostali specjaliści obsługi biurowej (28), robotnik gospodarczy (27), ślusarz (25), natomiast z wykształceniem wyższym: pedagog (13), specjalista administracji publicznej (5), nauczyciel przedszkola (4), ekonomista (3), inżynier rolnictwa (3).¹¹

Wykres 4. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w powiecie nidzickim

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu *Bezrobocie w powiecie nidzickim za 2015 r.*

Analizując statystyki bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy, to najczęściej osób było bez pracy 1-3 miesięcy (25% - 402 osoby). Natomiast najmniejsza grupa bezrobotnych pozostawała bez pracy od 12-24 miesięcy (12% -204 osoby).

Instytucją rynku pracy, która obsługuje i pomaga bezrobotnym w powiecie nidzickim jest **Powiatowy Urząd Pracy w Nidzicy**. W 2015 r. wsparcia finansowego na podjęcie działalności gospodarczej usługowej i produkcyjnej udzielono 31 bezrobotnym powiatu nidzickiego.

Ubóstwo

Do zadań własnych gminy należy realizacja działań zgodnych z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593), która określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady

¹¹ Bezrobocie w powiecie nidzickim za 2015 r.

i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej osobom zgodnie z art. 2.1 na „przewycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”

Najważniejszą instytucją, która zajmuje się działaniami z zakresu pomocy społecznej w gminie jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy**, której celem jest *wspieranie osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych z terenu gminy Nidzica, poprzez pobudzenie ich potencjału i aktywności oraz ukierunkowanie na rozwiązywanie problemów i rozwój.*

Analizując dane ze *Sprawozdania z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 r.* z pomocy skorzystało 858 rodzin, w których było 2 213 osób, co stanowi 10,27% mieszkańców całej gminy.

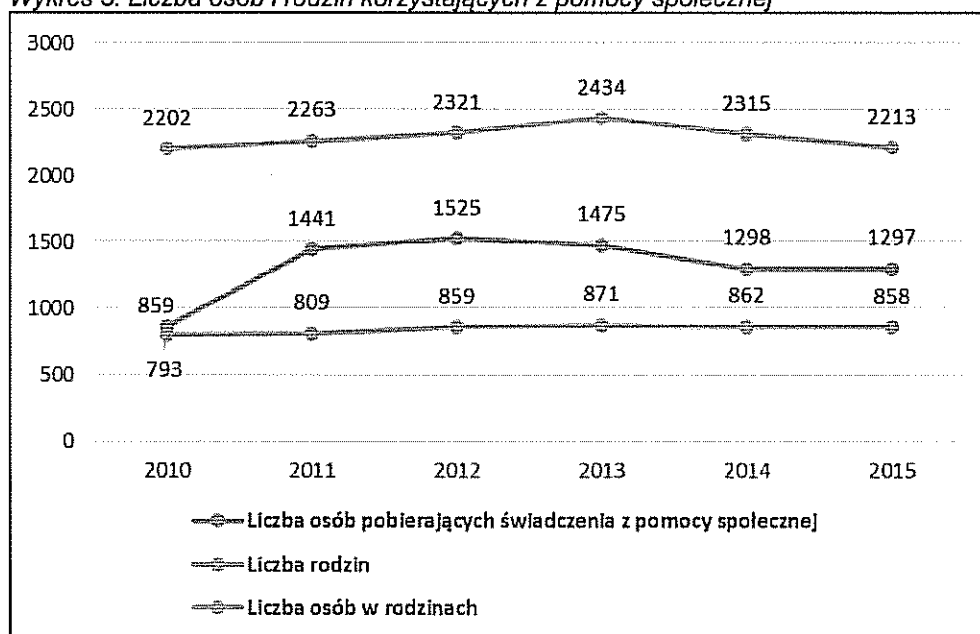
Najwięcej rodzin objętych pomocą społeczną zamieszkiwało miasto Nidzica. Z 858 rodzin z gminy 517 rodzin mieszkało w mieście. Pozostałe 341 rodzin zamieszkiwało gminne wsie. Ze wszystkich 517 rodzin „miejskich” najczęściej stanowiły rodziny jednoosobowe – 377 rodzin. Z rodzin korzystających ze świadczeń a zamieszkałych na wsi również najczęściej było rodzin jednoosobowych - 95.

Liczba rodzin pobierających świadczenia wynosiła 804, natomiast liczba osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej w 2015 r. wynosiła 1 297 (jest ona wyższa od liczby rodzin, gdyż w jednej rodzinie więcej niż jedna osoba może pobierać świadczenia).¹²

---

¹² Sprawozdanie z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 r.

Wykres 5. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej

Zródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2010-2015 r.

Zgodnie z powyższym wykresem, na przestrzeni 6 ostatnich lat liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nidzicy zwiększyła się o 65, liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia wzrosła o 11. Natomiast największy zauważalny wzrost jest w przypadku liczby pobierających świadczenia z pomocy społecznej – o 438 osób.

Tabela 6. Przyczyny udzielania pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nidzicy w latach 2013-2015

Powód przyznania pomocy	2013		2014		2015	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	208	558	213	592	223	598
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	30	38	25	30	25	29
Potrzeba ochrony macierzyństwa	107	549	108	563	111	565
w tym wielodzietność	69	409	80	458	79	454
Bezrobocie	466	1 503	414	1 346	388	1 256
Niepełnosprawność	301	729	319	745	323	763

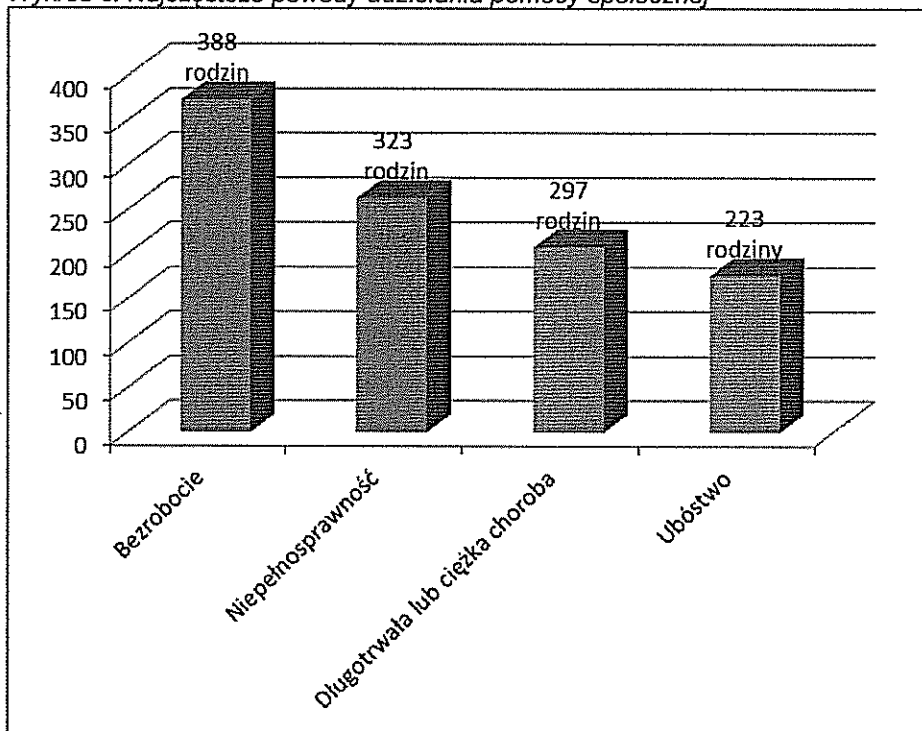
*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

Długotrwała lub ciężka choroba	248	623	264	598	297	660
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	143	550	132	519	126	483
rodziny niepełne	98	319	101	346	97	326
rodziny wielodzietne	34	193	30	171	23	134
Alkoholizm	42	83	42	81	51	102
Narkomania	3	10	7	15	3	8
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	19	18	27	11	24
Zdarzenie losowe	1	4	2	4	3	11
Sytuacja kryzysowa	5	14	1	1	3	6
Przemoc w rodzinie	3	15	8	27	6	18

Źródło: Sprawozdania z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2013-2015r.

Z powyższej tabeli wynika, że dominującą przyczyną korzystania ze wsparcia MOPS było bezrobocie (388 rodzin), które utrzymuje się na wysokim poziomie już od wielu lat. W 2015 r. liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia znacznie spadła o 78 w stosunku do 2013 r.

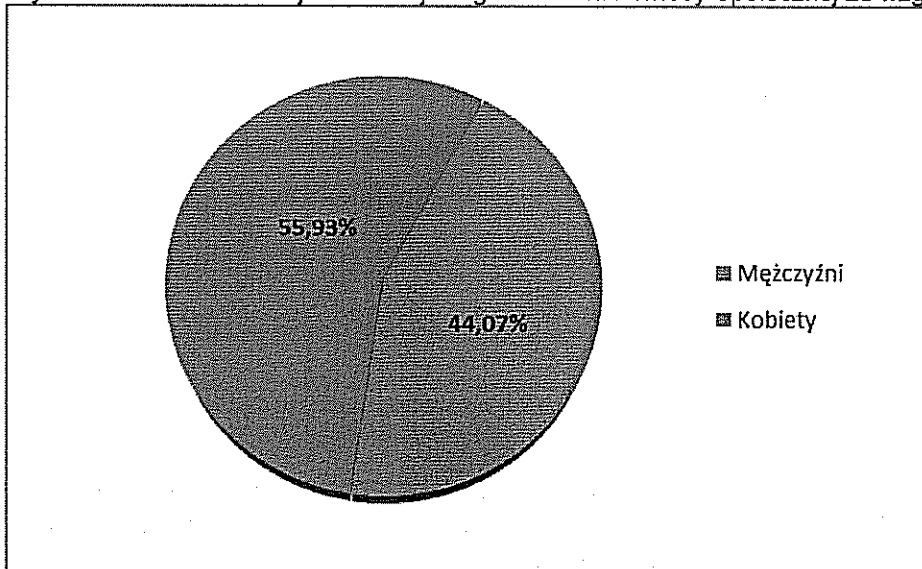
Wykres 6. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej

Źródło: Sprawozdanie z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 r.

Kolejnymi istotnymi powodami korzystania rodzin ze świadczeń pomocy społecznej była niepełnosprawność (323 rodzin) i długotrwała lub ciężka choroba (297 rodzin) oraz ubóstwo (223 rodzin). Analizując wartości wskazane w powyższej tabeli, można zauważyć, że utrzymuje się tendencja wzrostowa powyższych 3 powodów wsparcia.

Wykres 7. Podział beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na płeć

Źródło: Sprawozdanie z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2015 r.

Zgodnie z powyższym wykresem, przeważającymi beneficjentami wsparcia udzielonego przez MOPS są kobiety 55,93%.

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy realizował następujące świadczenia pieniężne:

1. zasiłek okresowy – przyznano 263 osobom;
2. zasiłek celowy i zasiłek specjalny celowy – skorzystało 580 osób, w tym wydane zostały 119 zasiłki specjalne celowe;
3. zasiłek stały – 156 osób.

Do głównych niepieniężnych form pomocy oferowanych w 2015 r. przez MOPS w Nidzicy należały :

1. praca socjalna – tą formą pomocy objętych zostało 496 rodzin, natomiast 97 osób podpisało kontrakty socjalne;
2. poradnictwo specjalistyczne – obejmowało poradnictwo psychologiczne, psychiatryczne oraz prawne, z którego ogółem skorzystało 215 osób;
3. zapewnienie posiłku – 605 osobom przyznano gorący posiłek w Dziennym Domu Pomocy oraz 484 dzieciom dożywianych w szkołach;
4. usługi opiekuńcze – z tej formy pomocy skorzystało 56 osób;
5. domy pomocy społecznej – w Domach Opieki Społecznej przebywało ogółem 25 osób;
6. sprawianie pogrzebu - zrealizowano jeden zasiłek celowy na sprawienie pogrzebu;
7. pomoc rzeczowa – w ramach pomocy rzeczowej MOPS razem z Warmińsko-Mazurskim Bankiem Żywności organizował przedświąteczne zbiórki żywności. Podczas wielkanocnej zbiórki żywności ogółem zebrano 294,05 kg żywności, podczas bożonarodzeniowej zbiórki zebrano 423,07 kg żywności.

W 2015 r. MOPS zlecił firmie zewnętrznej opracowanie dokumentu **Diagnoza i identyfikacja problemów społecznych w Gminie Nidzica**. Celem badania była identyfikacja i analiza problemów społecznych występujących na terenie gminy Nidzica. Badaniem objęte zostały następujące kwestie:

- I. Przemoc domowa;
- II. Przemoc rówieśnicza;
- III. Problem uzależnień wśród dzieci i młodzieży (alkohol, narkotyki i inne substancje psychoaktywne, Internet, komputer, gry komputerowe, automaty do gier);
- IV. Problem uzależnień wśród dorosłych (alkohol, narkotyki i inne substancje psychoaktywne, Internet, komputer, gry komputerowe, automaty do gier);
- V. Sytuacja materialna i ubóstwo;
- VI. Problem bezrobocia;

- VII. Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych;
- VIII. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- IX. Sytuacja mieszkaniowa;
- X. Problemy gminy w opinii dorosłych mieszkańców z uwzględnieniem ich opinii na temat stopnia występowania i nasilenia powyższych problemów;
- XI. Zasoby Gminy oraz instytucji i organizacji działających na terenie gminy z uwzględnieniem wsparcia specjalistycznego odpowiadającego na zidentyfikowane problemy.

W badaniu wzięło udział 150 uczniów gimnazjów i 200 pełnoletnich mieszkańców, którzy przebadani zostali przy pomocy dwóch metod: PAPI oraz CATI. W przypadku badania PAPI respondenci zostali wybrani do badania w sposób kwotowo-warstwowy, gdzie warstwą była płeć, wiek oraz miejsce zamieszkania. W badaniu PAPI udział wzięło 150 mieszkańców gminy Nidzica.

W badaniu CATI udział wzięło 50 mieszkańców gminy Nidzica. Respondenci zostali wybrani do badania w sposób losowo-warstwowy, gdzie warstwa była płeć respondenta. Podczas realizacji wywiadów dążono do tego, aby rozmowa miała szczerzy charakter, a każdy z uczestników badania miał nieskrępowaną możliwość artykułowania własnych poglądów, bez poczucia, iż informacje te nie zostaną objęte klauzulą anonimowości. Kontakt z respondentami miał charakter bezpośredni (w przypadku badania PAPI) lub zrealizowany został za pośrednictwem łączny telefonicznych przez specjalnie przeszkolonych ankieterów firmy Biostat.

Respondenci mieli za zadanie wskazać najważniejsze ich zdaniem problemy gminy. Najważniejszym w ocenie badanych problemem jest bezrobocie (77,2%). W następnej kolejności badani wskazywali na problem trudnej sytuacji materialnej i ubóstwa - 33,6%, oraz problem uzależnień wśród młodzieży (22,8%). W następnej kolejności badani wskazywali na problem trudnej sytuacji mieszkaniowej (19,2%), trudnej sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych (16,0%), oraz problem uzależnień wśród dorosłych (15,6%). Do najrzadziej wskazywanych problemów społecznych należały: przemoc domowa, przemoc rówieśnicza oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Wśród innych odpowiedzi badani wymienili opiekę medyczną oraz bezrobocie wśród młodych ludzi.

Ponad połowa badanych (50,2%) twierdziła, że nie zna w swoim środowisku osób, które korzystają z pomocy różnych instytucji lub osób. Około 44,0% respondentów przyznało, że zna osoby korzystające z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej, a 28,0% badanych znało kogoś, kto korzystał z pomocy kościoła oraz organizacji pozarządowych. Badani znali również osoby lub rodziny, którym pomagali ich bliscy (24,8%) lub znajomi (23,2%).

Zdecydowana większość badanych знаła osoby, które miały trudną sytuację materialną – 42,8% respondentów znało wiele takich rodzin, a 33,6% miało w swoim otoczeniu kilka rodzin z trudną sytuacją materialną. Tylko 23,6% uczestników badania twierdziło, że nie znają żadnej osoby bądź rodziny w trudnej sytuacji materialnej.

Zdaniem respondentów głównym powodem popadania w problemy finansowe jest brak pracy (72,8%) oraz uzależnienia (42,8%). W 28,8% przypadków jako powód złej sytuacji materialnej podawano niegospodarność, a 12,4% uczestników badania wskazywało na wielodzietność. Badani podawali również inne powody (19,2%), które ich zdaniem wpływały na problemy finansowe osób. Wśród nich najczęściej wymieniano: niskie zarobki (8 wskazań), bezradność (6 wskazań), trudną sytuację materialną (5 wskazań) oraz niechęć do pracy (4 wskazania).

Badani uważali, że głównym powodem bezrobocia w gminie jest niewystarczająca ilość ofert pracy – ten powód podawano w 74,0% przypadków. Jako kolejne powody bezrobocia respondenci wskazywali niskie zarobki (35,2%), oraz brak chęci do zatrudnienia (25,5%). Mężczyźni zdecydowanie częściej niż kobiety jako powód bezrobocia wskazywali niskie zarobki (odpowiednio 42,4% i 28,0%).¹³

W strukturze MOPS działa:

1. Świetlica środowiskowa i socjoterapeutyczna

Na terenie Gminy Nidzica funkcjonuje 12 świetlic środowiskowych i 3 świetlice socjoterapeutyczne wchodzące w strukturę MOPS. Świetlice środowiskowe funkcjonują w miejscowościach: Bartoszki, Bolejny, Grzegórzki, Łysakowo, Łyna, Jabłonka, Kanigowo, Magdaleniec, Piotrowice, Rozdroże, Zagrzewo, Wietrzychowo. Natomiast świetlice socjoterapeutyczne w miejscowościach: Nidzica, Rozdroże, Załuski.

Celem świetlic jest w szczególności:

- Udzielenie pomocy w wyrównywaniu szans dzieciom z rodzin zamieszkałych na terenie Gminy;
- Zapewnienie opieki wychowawczej;
- Łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie;
- Tworzenie warunków do nauki własnej i pomocy w nauce;
- Rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków;
- Prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
- Eliminowanie zaburzeń zachowania.

¹³ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy

Ogółem w 2015 r. na zajęcia w świetlicach uczęszczało 272 dzieci. Dodatkowo z obiektów świetlic korzystają grupy nieformalne, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy. W ramach współpracy organizowane są festyny rodzinne, spotkania integracyjne, imprezy okolicznościowe.

2. Dzienny Dom Pomocy

Głównym zadaniem Dziennego Domu Pomocy przy MOPS w Nidzicy w zakresie pomocy kierowanej do osób starszych jest organizowanie wszelkiego rodzaju usług w celu zaspokojenia ich różnych potrzeb oraz integracji ze społecznością lokalną. Ponadto, stanowi on miejsce do aktywnego spędzania czasu wolnego. Zajęcia organizowane w Dziennym Domu Pomocy w Nidzicy pozwalają rozwijać zainteresowania i talenty uczestników. Dla większości Dom osób starszych pozwala pokonać trudności związane z życiem codziennym.

3. Mieszkania chronione

Mieszkania chronione w gminie Nidzica znajdują się na ul. Sienkiewicza 6A w Nidzicy. Mieszkania chronione przeznaczone są dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. Mieszkania chronione są formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkania chronione zapewniają warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, integracji ze społecznością lokalną (na podstawie art. 53 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej). W 2015 r. w mieszkaniach chronionych zamieszkiwało 8 rodzin oraz 7 osób. Łącznie we wszystkich mieszkaniach chronionych w 2015r. zamieszkiwało 37 osób, w tym 18 dzieci i 7 osób bezdomnych.

4. Klub Integracji Społecznej

Klub Integracji Społecznej w Nidzicy został powołany w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dz. U. z 2011 Nr 43, poz. 225 z późniejszymi zmianami), rozpoczął działalność w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nidzicy w 2005 r. Głównym zadaniem KIS jest zorganizowany system pomocy na rzecz osób bezrobotnych, korzystających z pomocy MOPS w Nidzicy oraz ich rodzin.

W okresie od stycznia do grudnia 2015 r. w zajęciach KIS uczestniczyło 82 osoby w tym 20 osób uczestniczyło w Programie Aktywizacji i Integracji w ramach którego działania są skierowane do osób bezrobotnych, które mają ustalony III profil pomocy.

Uczestnikami KIS są osoby bezrobotne, bez prawa do zasiłku, zarejestrowane

w PUP jednocześnie korzystające z pomocy Ośrodka, kierowane przez pracowników socjalnych. Pracownicy KIS koordynują pracę skazanych kierowanych przez Sąd – w 2015 r. było to 18 osób. Jednym z głównych narzędzi reintegracji zawodowej dla uczestników KIS są prace społecznie użyteczne. W ramach tych prac osoby pracują po 10 godzin tygodniowo, 40 godzin w miesiącu. Są to prace o charakterze pomocowo - porządkowym.

Na terenie Gminy Nidzica, w celu zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych bądź uwikłanych przemocą w rodzinie działa **Zespół Interdyscyplinarny**, który został powołany przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w 2010 r. Członkami Zespołu są przedstawiciele: MOPS, Komendy Powiatowej Policji, organizacji pozarządowych, służby zdrowia, Oświaty, GKRPA i Sądu.

Podstawowym celem działalności Zespołu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie.¹⁴

Tabela 7. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w 2015r.

Wyszczególnienie	2015 r.
Ilość Niebieskich Kart wszczynających procedurę	51
Liczba dzieci w rodzinach	52
Ilość spraw zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	20
Liczba osób skierowanych do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy	4
Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia specjalistycznego (psychologa)	24
Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia specjalistycznego (psychiatry)	10
Liczba wyroków skazujących	6 wyroków w zawieszeniu i 1 wyr. do „odsiadki”

Źródło: Diagnoza i identyfikacja problemów społecznych w gminie Nidzica

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi szereg znaczących dla rozwoju lokalnej polityki społecznej działań. Ośrodek swoje działania realizuje w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, ale także następujące programy opracowane we własnym zakresie:

¹⁴ Diagnoza i identyfikacja problemów społecznych w gminie Nidzica

1. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica na lata 2010-2020, której misją jest pomoc społeczna sprawnym i skutecznym elementem systemu wsparcia społecznego mieszkańców Gminy Nidzicy.

Osiągnięcie misji będzie możliwe poprzez realizację poniższych zdefiniowanych celów strategicznych i operacyjnych:

Cel strategiczny I Ograniczanie bezrobocia

Cel operacyjny 1. Aktywizacja osób bezrobotnych w szczególności osób młodych i po 45 r. życia

Cel operacyjny 2. Promocja zatrudnienia

Cel operacyjny 3. Przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinach objętych pomocą społeczną

Cel strategiczny II Integracja ze społecznością środowisk wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel operacyjny 1. Wsparcie i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych

Cel operacyjny 2. Zapewnienie pomocy osobom opuszczającym zakłady karne i osobom bezdomnym

Cel operacyjny 3. Zminimalizowanie zjawisk patologii społecznych

Cel operacyjny 4. Wsparcie osób ubogich

Cel operacyjny 5. Ograniczanie zjawisk uzależnień

Cel strategiczny III Wzmocnienie systemu działającego na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodzin

Cel operacyjny 1. Usprawnienie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie i wspierania rodzin

Cel operacyjny 2. Edukacja wszystkich członków rodziny

Cel strategiczny IV Usprawnienie system pomocy społecznej

Cel operacyjny 1. Usystematyzowanie współpracy instytucji działających na rzecz aktywnej integracji i pomocy społecznej

Cel operacyjny 2. Edukacja środowisk zaangażowanych w pomoc i integrację społeczną.

2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy

w Rodzinie w Gminie Nidzica na lata 2016-2020, którego celem głównym jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy Nidzica, natomiast cele szczegółowe są następujące:

- Skuteczne i efektywne ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie i przeciwdziałanie temu zjawisku;
- Ochrona ofiar przemocy w rodzinie;

- Zapewnienie wieloaspektowego wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie;
- Budowanie systemu wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie;
- Podwyższanie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez edukowanie mieszkańców i prowadzenie działań profilaktycznych;
- Profesjonalizacja kadr pracujących nad ograniczeniem zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

3. Program wspierania rodziny w gminie Nidzica na lata 2016-2018, którego celem głównym jest *zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków do prawidłowego rozwoju oraz wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*. Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację 3 celów szczegółowych:

- Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie oraz wzmacnianie pozycji rodziny w społeczeństwie;
- Wzmacnianie potencjału rodziny i wspieranie jej;
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami.

4. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012-2016, którego celem strategicznym jest *przeciwdziałanie narkomanii w gminie Nidzica*. Do osiągnięcia celu strategicznego w ramach poniższych priorytetów zaplanowano do realizacji cele ogólne:

Priorytet I. Profilaktyka i edukacja

1. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnych w zapobieganiu używaniu środków psychotropowych i środków odurzających;
2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychotropowych i środków odurzających i możliwości zapobiegania zjawisku;
3. Zwiększenie liczby realizatorów działań profilaktycznych;

Priorytet II. Wsparcie specjalistyczne

1. Zwiększenie dostępności i świadczeń w zakresie usług specjalistycznych;
2. Edukacja i szkolenia dla specjalistów z zakresu przeciwdziałania narkomanii;

Priorytet III. Badania, monitoring i ewaluacja zjawiska narkomanii w gminie Nidzica

1. Stworzenie zintegrowanego systemu informacji o narkotykach i narkomanii;
2. Ocena zjawiska narkomanii, jego rozmiarów na terenie gminy oraz związanych z nim zagrożeń.

5. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na r. 2016 - określa zakres i formę realizacji działań profilaktycznych i naprawczych

zmierzących do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych. Celami Programu są:

1. Zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych;
2. Zmniejszenie rozmiarów problemów aktualnie występujących;
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami;
4. Działalność profilaktyczna i informacyjno-edukacyjna.

6. **Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016-2020**, który realizuje następujące cele:

Cel główny 1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym

Cel szczegółowy 1.1. Upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu oraz zapobieganie zaburzeniom psychicznym;

Cel szczegółowy 1.2. zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi;

Cel szczegółowy 1.3. organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

Cel główny 2. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym

Cel szczegółowy 2.1. Upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej;

Cel szczegółowy 2.2. Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego;

Cel szczegółowy 2.3. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi;

Cel szczegółowy 3 Skoordinowanie różnych form opieki i pomocy.

Przestępczość

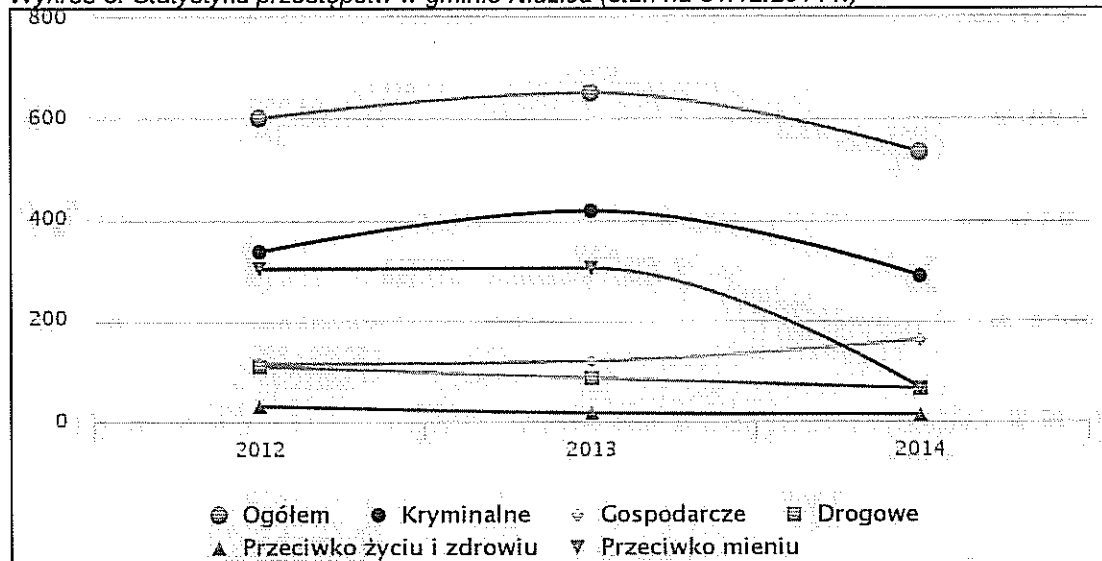
Zgodnie z art. 7 ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina ma obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty w tym: ładu przestrzennego, ochrony zdrowia, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej.

Sprawą bezpieczeństwa na terenie miasta zajmuje się **Komenda Powiatowa w Nidzicy**. Do najważniejszych zadań policji wynikających z art. 1 ust. 2 ustawy z dn. 6 kwietnia 1990 r. o Policji jest inicjowanie i organizowanie działań mających na

celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.

Wykres 8. Statystyka przestępstw w gminie Nidzica (stan na 31.12.2014 r.)

Zródło: www.polskawliczbach.pl, 29.04.2016 r.

Zgodnie z powyższym wykresem liczba przestępstw zarejestrowanych¹⁵ w gminie zmalała o 68 w ciągu dwóch lat (z 601 w 2012 r. do 533 w 2014 r.). W okresie 2012-2014 najwięcej było przestępstw kryminalnych (337 w 2012 r., 417 w 2013 r., oraz 228 w 2014r.). Największą tendencje spadkową zaobserwowano w przestępstwach przeciwko mieniu z 303 w 2012 r. do 65 w 2014 r. Najmniejsza liczba przestępstw była zanotowana przeciwko życiu i zdrowiu - 17.

Porównując przestępstwa zarejestrowane w województwie warmińsko-mazurskim oraz w Polsce, to należy podkreślić niekorzystną sytuację w zakresie bezpieczeństwa w gminie. Dowodem jest wskaźnik przestępstwa ogółem na 1000 mieszkańców: gmina Nidzica 24,82, województwo warmińsko-mazurskie 21,63 oraz Polska 22,72.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ogółem dla gminy Nidzica (85%) jest wyższy od wskaźnika dla województwa warmińsko-mazurskiego (68%).

Ponadto na terenie Nidzicy funkcjonuje **straż miejska**. Do jej zadań należy w szczególności ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych; czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego – w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym; współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli; zabezpieczanie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego

¹⁵ Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców gminy Nidzica

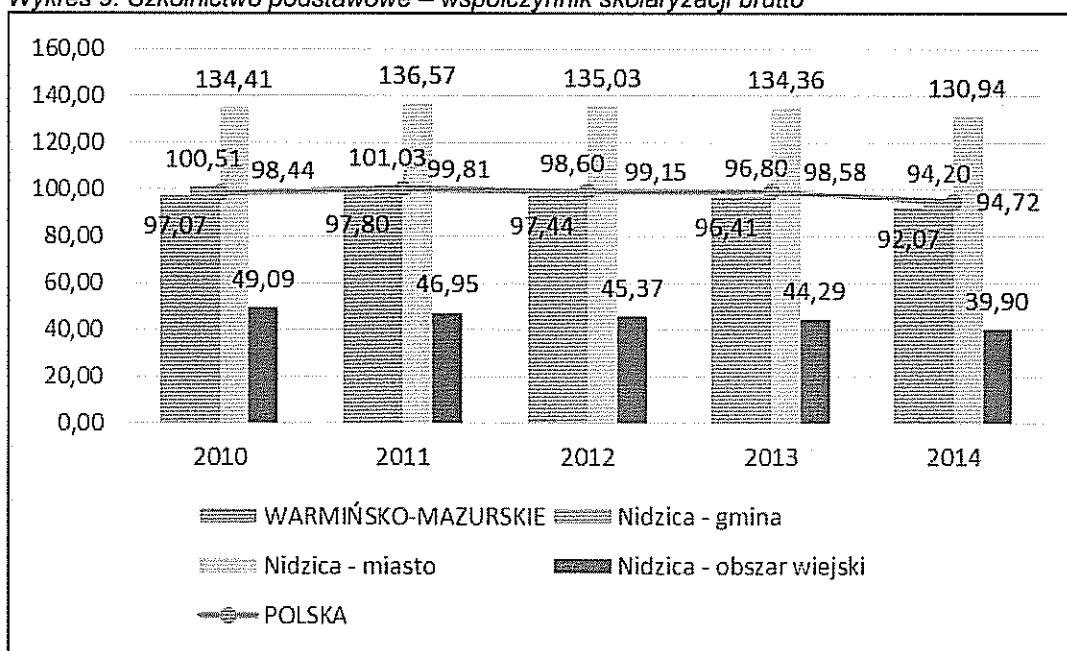
podobnego zdarzenia; ochrona obiektów komunalnych i urzędów użyteczności publicznej oraz informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń.¹⁶

Edukacja

W 2015 r. 5 412 mieszkańców gminy Nidzica było w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 2627 kobiet i 2785 mężczyzn.

Współczynnik skolaryzacji brutto¹⁷ szkół podstawowych w gminie Nidzica wyniósł w 2014 r. 94,20%, dla miasta 130,94%, natomiast dla obszarów wiejskich 39,90%. W porównaniu, wskaźnik skolaryzacji brutto dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniósł 92,07%, a dla Polski 94,72%.

Wykres 9. Szkolnictwo podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl, 29.04.2016 r.

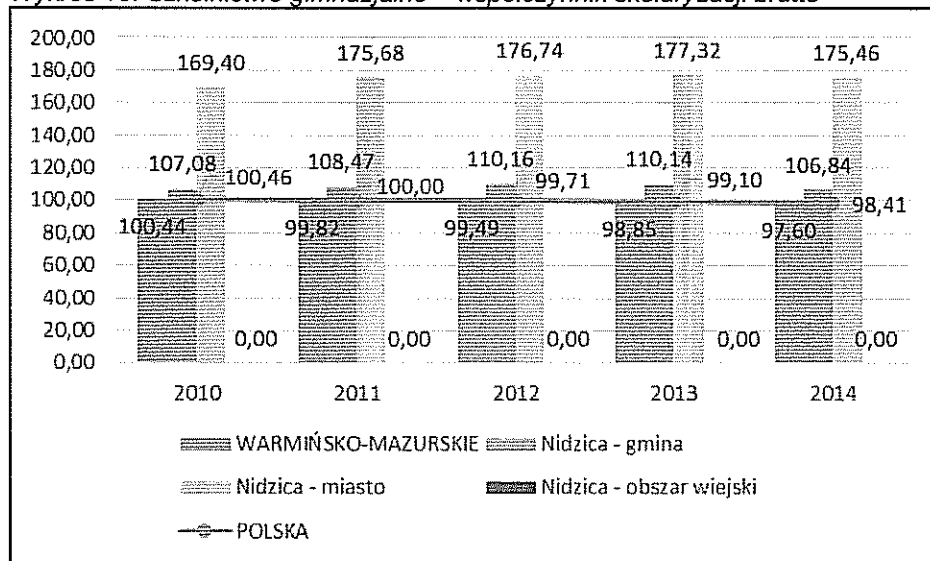
Do sprawdzianu na koniec VI klasy podstawowej przystąpiło 208 uczniów z 6 szkół podstawowych w gminie Nidzica. Średni uzyskany wynik z języka polskiego i matematyki to 64%. Cztery szkoły uzyskały wynik średni, jedna wysoki i jedna niski. I jest to wynik nieznacznie gorszy od wyniku dla województwa warmińsko-mazurskiego (65%).

¹⁶ Art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych

¹⁷ Relacja liczby osób uczących się (stan na początku r. szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania- wg: www.stat.gov.pl GUS 2014

Współczynnik skolaryzacji brutto szkół gimnazjalnych wyniósł w gminie 96,22%, w mieście 157,19%, a na obszarach wiejskich 11,85%. W porównaniu dla województwa warmińsko-mazurskiego 97,60%, a dla Polski 98,41%.

Wykres 10. Szkolnictwo gimnazjalne – współczynnik skolaryzacji brutto

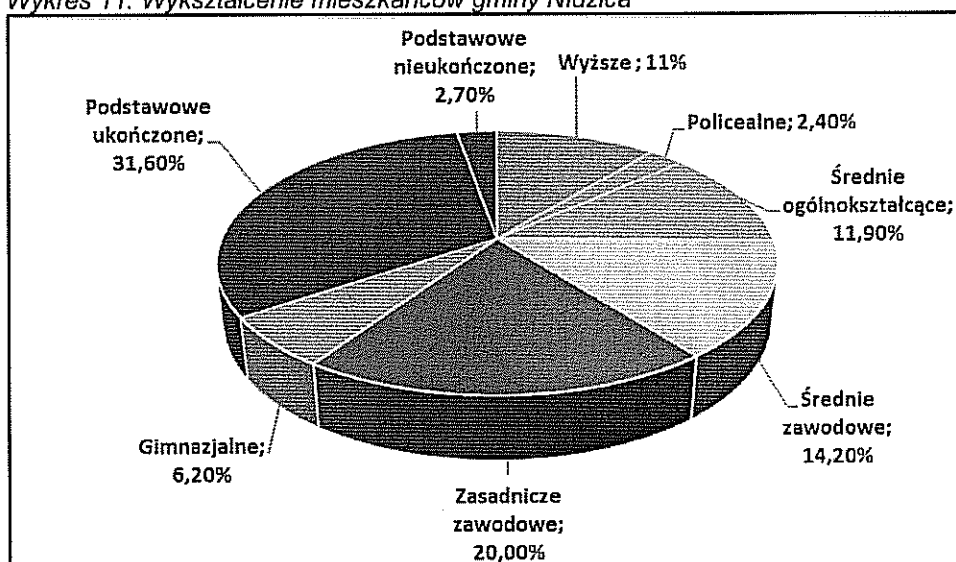

Źródło: opracowanie własne www.polskawliczbach.pl, 29.04.2016 r.

Do egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki przystąpiło 239 uczniów. Średni wynik uzyskany z języka polskiego wyniósł 64% (3 szkoły uzyskały wynik wysoki, 1 średni i 1 niski), a z matematyki 45% (3 szkoły uzyskały wynik średni, 1 niski, 1 wysoki). W porównaniu wyniki z egzaminu dla województwa warmińsko-mazurskiego – 60% z języka polskiego i 46% z matematyki.

Ze względu na brak aktualnych danych dotyczących wykształcenia mieszkańców gminy Nidzica, poniżej przedstawiono informacje z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r.

Wykres 11. Wykształcenie mieszkańców gminy Nidzica

Zródło: www.polskawliczbach.pl

Zgodnie z powyższym wykresem, 11,0% mieszkańców gminy posiada wykształcenie wyższe, 2,4% wykształcenie policealne, 11,9% średnie ogólnokształcące, 14,2% średnie zawodowe, 20,0% zasadnicze zawodowe, 6,2% gimnazjalne, 31,6% podstawowym ukończonym, natomiast 2,7% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego mieszkańcy gminy Nidzica mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Nidzica największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (31,9%) oraz średnie ogólnokształcące (15,2%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie podstawowe ukończone (31,4%) oraz zasadnicze zawodowe (26,5%).¹⁸

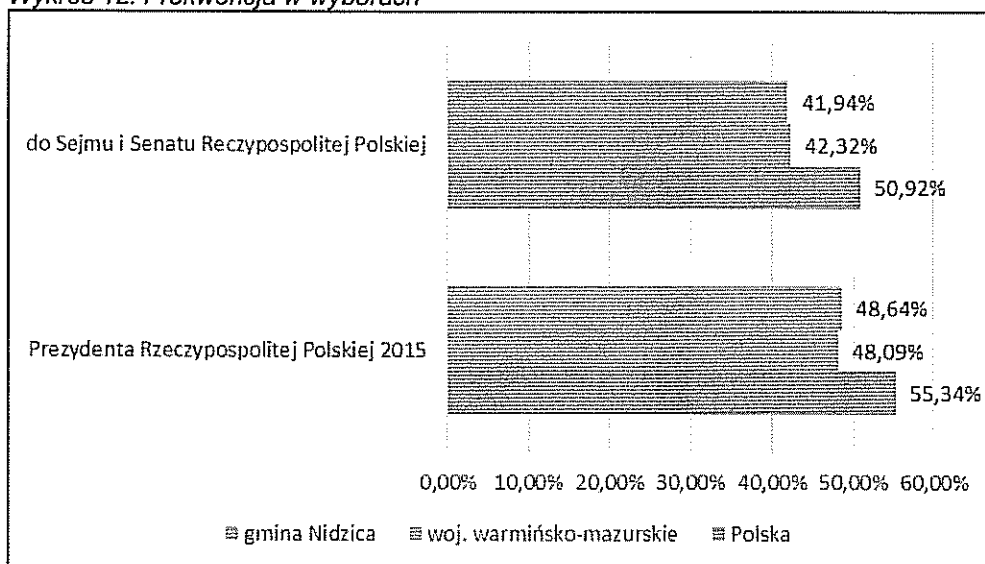
Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym

Frekwencja

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Poniżej przedstawiono frekwencję w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polski 2015.

¹⁸ Internet, www.polskawliczbach.pl, 29.04.2016

Wykres 12. Frekwencja w wyborach

Źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowej Komisji Wyborczej (20.03.2016 r.)

Frekwencja w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w gminie Nidzica była nieznacznie wyższa od frekwencji wyborczej dla województwa warmińsko-mazurskiego, ale niższa niż w Polsce. Natomiast frekwencja wyborcza do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej była niższa od frekwencji dla województwa i Polski.

Organizacje pozarządowe

Rozwój gminy i poprawa warunków życia jej mieszkańców jest najważniejszym celem samorządu gminnego. Dlatego też Gmina podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, które są ważnym ogniwem aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców na jej terenie. W związku z powyższym Gmina opracowała **Roczny Program współpracy gminy Nidzica z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie**. Głównym celem Programu jest *systematyczna poprawa jakości życia mieszkańców poprzez coraz lepsze zaspokojenie potrzeb społecznych oraz kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym oraz budowanie partnerstwa między Gminą i organizacjami pozarządowymi*. Powyższy cel zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

1. zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców;
2. umacnianie poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę;
3. wzmacnianie mechanizmów współpracy samorządu i organizacji pozarządowych oraz zapewnienia im udziału w realizacji zadań własnych gminy;
4. wprowadzanie nowatorskich i bardziej efektywnych działań na rzecz mieszkańców;
5. upowszechnianie i wprowadzanie w życie postanowień ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

6. poszerzanie postaw pro obywatelskich, przede wszystkim wolontariatu.

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 49¹⁹ fundacji, stowarzyszeń, związków i organizacji pozarządowych, klubów sportowych oraz ochotniczych straży pożarnych:

Fundacje

1. Nidzicka Fundacja Rozwoju „NIDA”

Stowarzyszenia

1. Oddział Miejski Katolickie Stowarzyszenie „CIVITAS CHRISTIANA”
2. Polski Związek Niewidomych Koło w Nidzicy
3. Związek Inwalidów Wojennych RP Oddział w Nidzicy
4. Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca Nidzica
5. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
6. Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych
7. Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych
8. Zarząd Powiatowy Ligi Obrony Kraju w Nidzicy
9. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym KOŁO w Nidzicy
10. Obywatelskie Stowarzyszenie Uwłaszczeniowe
11. Caritas Archidiecezji Warmińskiej. Centrum Pielęgniarstwa Stacja Opieki Caritas w Nidzicy
12. Towarzystwo Ziemi Nidzickiej
13. Nidzickie Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej
14. Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Dzieci i Młodzieży „Światło” (Organizacja Pożytku Publicznego)
15. Nidzicki Fundusz Lokalny
16. Stowarzyszenie Rudzińskich herbu Prus III z Ziemi Ciechanowskiej
17. Stowarzyszenie Historyczno - Kulturalne „Bractwo Rycerskie Komturii Nidzickiej” w Nidzicy
18. Stowarzyszenie dla Ekorozwoju Ziemi Nidzickiej
19. Stowarzyszenie Przyjaciół Szpitala w Nidzicy (Organizacja Pożytku Publicznego)
20. Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Nidzickiego
21. Nidzickie Stowarzyszenie "Przymierze" z siedzibą w Nidzicy
22. Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich NIDA w Nidzicy
23. Towarzystwo Rozwoju okolic Omulewa „Razem dla wszystkich” w Jablonce
24. Lokalna Grupa Działania "Brama Mazurskiej Krainy"

---

¹⁹ Internet, www.nidzica.pl, 29.04.2016 r.

25. Nidzickie Stowarzyszenie Przyjaźni Polsko – Francuskiej w Nidzicy
26. Nidzicki Uniwersytet III Wieku "Młodzi Duchem" z/s w Nidzicy
27. Orłowskie Centrum Aktywności Lokalnej "OCAL" z/s w Orłowie
28. Stowarzyszenie Absolwentów i Uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Wyspiańskiego z/s w Nidzicy
29. Stowarzyszenie "Dolina Naszej Łyny" z/s we wsi Brzeźno Łyńskie
30. Polski Czerwony Krzyż Koło w Nidzicy
31. Stowarzyszenie Opieki nad zwierzętami „4-Łapy” w Nidzicy

Stowarzyszenia sportowe

1. Miejski Klub Sportowy "START" (Organizacja Pożytku Publicznego)
2. Nidzicki Klub Teakwon-do w Nidzicy
3. Klub Sportowy TAN w Nidzicy
4. Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Jeździecki Napiwoda (Organizacja Pożytku Publicznego)
5. Towarzystwo Sportowe NIDA

Uczniowskie kluby sportowe

1. Uczniowski Klub Sportowy "Promyk" w Rączkach
2. Uczniowski Klub Sportowy "Dwójka" przy Zespole Szkół Nr 2 w Nidzicy
3. Uczniowski Klub Sportowy "Trójka" przy Zespole Szkół Nr 3w Nidzicy
4. Uczniowski Klub Sportowy "Jedynka" przy Zespole Szkół Nr 1 w Nidzicy
5. Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Nidzicy
6. Uczniowski Klub Sportowy "ŻAK" przy Publicznej Szkole Podstawowej w Łynie

Ochotnicze straże pożarne

1. Ochotnicza Straż Pożarna w Napiwodzie
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Łynie
3. Ochotnicza Straż Pożarna we Frąknowie
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Bolejnach.

2.3. Sfera gospodarcza

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych na koniec 2015 r. w gminie Nidzica było zarejestrowanych 1 765 (w tym 1 345 w mieście) podmiotów gospodarczych. Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 48. Natomiast w mieście liczba przedsiębiorstw zmalała o 29.

Tabela 8. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Nidzica w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
gmina Nidzica	1 717	1 723	1 757	1 778	1 780	1 765
Nidzica - miasto	1 374	1 371	1 391	1 394	1 376	1 345
Nidzica - obszar wiejski	343	352	366	384	404	420

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (30.04.2016 r.)

W gminie działało około 1,42% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w województwie (123 876). Najwięcej firm było zarejestrowanych w sektorze prywatnym 1 669 (1 260 w mieście). Natomiast w sektorze publicznym, który reprezentuje takie działy jak administracja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i edukacja, działało 90 (82 w mieście) podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy w 2015 r. funkcjonowało 12 spółdzielni (8 w mieście), 104 spółek handlowych (w tym 11 spółek kapitału zagranicznego – 10 w mieście), 109 spółek cywilnych (92 w mieście). Najwięcej przedsiębiorstw w mieście było prowadzonych przez osoby fizyczne (1252, w tym 938 w Nidzicy).

Tabela 9. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Nidzica według sekcji PKD 2007

Sekcja	Sekcje PKD wg 2007	Gmina	w tym Miasto
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	61	22
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	4	2
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	169	126
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2
Sekcja F	Budownictwo	249	173
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	404	317
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	88	66
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	45	35
Sekcja J	Informacja i komunikacja	24	18
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	50	43
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	145	110
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	105	89
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	47	32

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

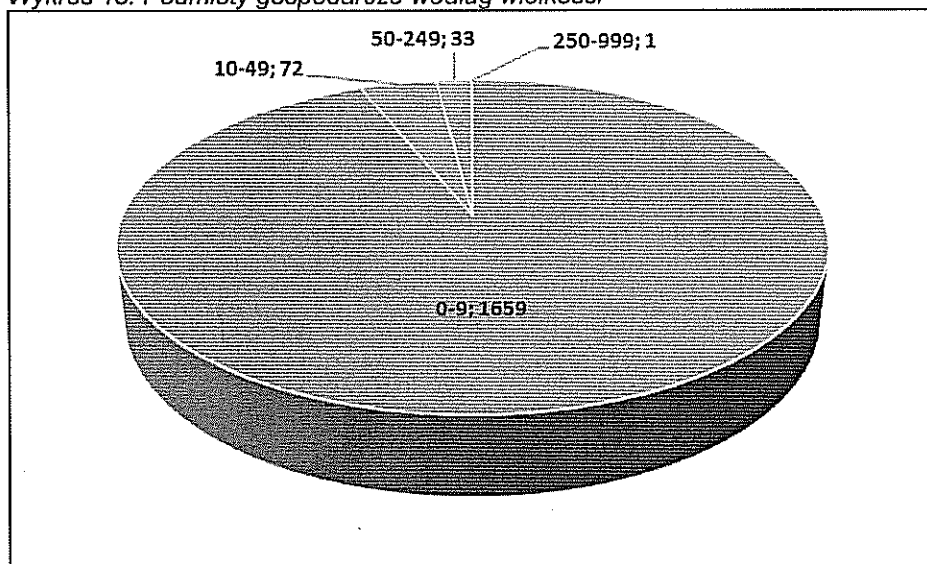
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16	11
Sekcja P	Edukacja	77	68
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	105	91
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17	12
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	155	126
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0
OGÓŁEM		1 765	1 345

Zródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (30.04.2016 r.)

Posługując się Polską Klasyfikacją Działalności można zauważyć, że trzema sekcjami, w których działa najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie i mieście Nidzica są:

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 404 (317 w mieście) podmiotów;
- Budownictwo – 249 (173 w mieście) podmiotów gospodarczych;
- Przetwórstwo przemysłowe – 169 (126 w mieście) podmiotów.

Wykres 13. Podmioty gospodarcze według wielkości

Zródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (30.04.2016 r.)

Analizując podmioty gospodarcze według klas wielkości, to 2015 r. w gminie Nidzica przeważały przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (1 659 podmiotów gospodarczych), 72 firmy zatrudniały 10-49 osób, 33 przedsiębiorstwa – 50-249 osób i 1 podmiot gospodarczy zatrudniał 250-999.

Rynek pracy

Łączna liczba osób pracujących w gminie Nidzica wynosiła na koniec 2014 r. 4 588, w tym 3 814 w Nidzicy. Na przestrzeni ostatnich lat liczba pracujących wzrosła o 344 osób w gminie, natomiast w mieście o 207. Przez cały analizowany okres liczba pracujących kobiet była mniejsza od pracujących mężczyzn.

Tabela 10. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
gmina Nidzica	4 244	4 439	4 316	4 461	4 588
Mężczyźni	2 224	2 393	2 256	2 326	2 424
Kobiety	2 020	2 046	2 060	2 135	2 164
Nidzica - miasto	3 607	3 919	3 688	3 724	3 814
Nidzica - obszar wiejski	637	520	628	737	774

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (30.04.2016 r.)

W gminie Nidzica na 1000 mieszkańców pracuje 213 osób (267 osób w mieście). 47,8% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 52,2% mężczyźni.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Nidzica 774 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 586 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -188.

23,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Nidzica pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 34,3% w przemyśle i budownictwie, a 11,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Nidzica wynosi 2 976,78 PLN, co odpowiada 74.30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.²⁰

Najwięksi pracodawcy w mieście

- ISOROC Polska S.A.
- KAMET Sp. z o.o.
- WIEJAK Sp. z o.o.
- STALMOT & WOLMET S.A.
- GHG Sp. z o.o.

²⁰ Internet, www.polskawliczbach.pl, 30.04.2016 r.

- KONSMETAL
- KATKO Poland Sp. z o.o.
- PPH Jarosław Cierniewski
- MP Meble Tapicerowane Sp.j.

Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna

W Nidzicy zlokalizowana jest podstrefa *Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej*. Przedsiębiorcy, którzy działają na terenie W-M SSE, w ramach zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej mają prawo do korzystania z pomocy publicznej w postaci zwolnienia dochodu z podatku dochodowego. Zwolnienie to przysługuje z dwóch tytułów - z tytułu nowej inwestycji i z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy. Przedsiębiorca ma pełną swobodę w wyborze tytułu, z którego chce korzystać.²¹

2.4. Sfera środowiskowa

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym obszar gminy Nidzica położony jest na granicy dwóch prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego i Niżu Wschodniobałtycko – Białoruskiego i dalej należy do dwóch podprowincji: Pojezierza Południowobałtyckie oraz Pojezierza Wschodniobałtyckie.

Gmina Nidzica pod względem użytkowania terenu jest obszarem rolniczo – leśnym. Układ funkcjonalno – przestrzenny dzieli gminę na 2 części:

- zachodnio - północną – tereny rolnicze;
- wschodnio - północno - południową – tereny leśne i jeziora.

Gleby

Na terenie gminy Nidzica występują gleby bielcowe, rdzawe i brunatne oraz na zdecydowanie mniejszych powierzchniach występują gleby hydrogeniczne (gleby torfowe, torfowo – murszowe, torfowo – mułowe i murszaste). Gleby występujące na obszarze gminy w większości zaklasyfikowane zostały do średnich i niższych klas bonitacyjnych (klasa IV i V).

Zmiany w środowisku glebowym związane są najczęściej z działalnością człowieka. Najważniejsze zagrożenia degradacji gleb:

- zbyt intensywne nawożenie mineralne,
- emisje i emisje gazów i pyłów,

²¹ Internet, www.wmsse.com.pl, 30.04.2016 r.

- niewłaściwa irygacja pól nawozami naturalnymi,
- ścieki i różnego rodzaju odpady,
- niewłaściwie stosowanie nadmiernych ilości chemicznych środków owadobójczych chwastobójczych i grzybobójczych.

Wody powierzchniowe

1. Rzeki

Pod względem hydrograficznym rzeki występujące na terenie gminy Nidzica należą do dwóch systemów rzecznych Wisły oraz Pregoły. Przez północną część gminy przebiega bowiem dział wodny I rzędu pomiędzy wymienionymi rzekami. Większość cieków należy do systemu wodnego Wisły, w dorzeczu II rzędu rzeki Narwi. Sieć rzeczna tworzą tutaj głównie dorzecza III rzędu rzek: Omulew i Wkra wraz z dopływami.

W dorzeczu Pregoły znajduje się dorzecze II rzędu rzeki Łyny, której dopływem na terenie gminy jest rzeka Marózka.²²

2. Jeziora

Na obszarze gminy znajdują się 22 jeziora o łącznej powierzchni blisko 830 ha, co stanowi 2,2% ogólnej powierzchni gminy. Największe jezioro na terenie gminy Nidzica to Omulew (508,8 ha).

Do zanieczyszczeń punktowych, stwarzających poważne zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych należą przede wszystkim:

- ścieki odprowadzane zrzutami punktowymi z zakładów, a także utwardzonych powierzchni na terenach miejskich i przemysłowych,
- niekontrolowane spływy powierzchniowe z obszarów rolnych (nieracjonalne wykorzystywanie nawozów sztucznych),
- niekontrolowany rozwój osiedli letniskowych nad brzegami jezior.

Zgodnie z *Raportem o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2011*, opracowanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, stwierdzono zanieczyszczenia w rzece Wkra. Głównym punktowym źródłem zanieczyszczenia Wkry są ścieki z mechanicznobiologicznej oczyszczalni dla Nidzicy, zlokalizowanej w Piątkach, odprowadzane bezpośrednio w ilości około 2400 m³/d (według informacji o korzystaniu ze środowiska za 2011 r.).

W *Raporcie o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2012* wskazane jest, że klasyfikacja stanu ekologicznego jeziora Omulew w oparciu

---

²² Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nidzica na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020

o elementy biologiczne i fizykochemiczne wskazują na V klasę jakości jego wód – stan zły.

Wody podziemne

Na obszarze gminy Nidzica, zbiorniki wód podziemnych o znaczeniu użytkowym, występują w utworach czwartorzędowych oraz trzeciorzędowych i związane są z występowaniem zasobów wód podziemnych należących do Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP nr 214 Działdowo oraz GZWP 215 Subniecka Warszawska. GZWP 214 występuje w utworach czwartorzędowych i reprezentuje typ zbiorników o charakterze ośrodka porowo – mieszanym (międzymorenowy i dolin kopalnych). GZWP 215 występuje w utworach trzeciorzędowych i ma porowy charakter ośrodka.

Zagrożeniem dla jakości wód podziemnych stanowi nieczynne lub niewłaściwie zabezpieczone studnie wiercone. Są one źródłem bakteriologicznego skażenia warstwy wodonośnej. Również niedostateczny zakres prowadzenia prac melioracyjnych prowadzi do strat powodowanych przez wody płynące.²³

Infrastruktura techniczna gospodarki wodno-ściekowej

Bardzo ważnym aspektem dotyczącym ochrony środowiska jest uregulowana gospodarka wodno-ściekowa, co minimalizuje zanieczyszczenia środowiska ściekami bytowymi.

Z sieci wodociągowej w mieście i gminie Nidzica korzysta 92,7% mieszkańców, a z sieci kanalizacyjnej - 77,7% (szczegółowe informacje znajdują się w podrozdziale 2.6. Sfera techniczna).

Zagrożeniem dla środowiska jest niewłaściwa eksploatacja zbiorników bezodpływowych na terenach nie podłączonych do sieci kanalizacyjnej.

Lasy

Na terenie gminy Nidzica lasy zajmują powierzchnię 19 167,5 ha. Organami wykonawczymi w realizacji zadań związanych z zarządaniem nad lasami są Dyrektorzy Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych. Podstawową jednostką organizacyjną w strukturze zarządzania Lasów Państwowych jest Nadleśnictwo, którym kieruje Nadleśniczy. Lasy gminy Nidzica położone są na terenach objętych zarządaniem 3 Nadleśnictw i są to Nadleśnictwa: Nadleśnictwo Nidzica, Nadleśnictwo Jedwabno, Nadleśnictwo Olsztynek.

---

²³ j.w.

Do podstawowych zagrożeń oddziałujących na lasy na terenie gminy Nidzica należą:

- zanieczyszczenia powietrza;
- zagrożenia pożarowe;
- obniżanie poziomu wód gruntowych;
- presja turystyczna.

Obiekty i obszary chronione

Na terenie gminy Nidzica obszary wyróżniające się szczególnymi walorami przyrodniczymi objęto następującymi formami ochrony:

1. Rezerwaty

- „Rezerwat Jezioro Orłowo Małe” - został utworzony w r. 1958 na obszarze 4,50 ha. Jest rezerwatem faunistycznym służącym ochronie Żółwia błotnego. Obejmuje on jezioro Orłowo Małe stanowiące odnogę jeziora Orłowo Duże.
- Rezerwat „Źródła rzeki Łyny im. Prof. Romana Kobendzy” – (rezerwat krajobrazowy) został utworzony w r. 1959 na obszarze 120,54 ha. Głównym celem założenia rezerwatu było zachowanie obszaru źródłiskowego Łyny oraz ochrona wstecznej erozji źródłiskowej. Teren rezerwatu to głównie lasy mieszane.
- Rezerwat „Koniuszanka I” – (rezerwat przyrody nieożywionej) został utworzony w r. 1978 na obszarze 24,05 ha, w celu zachowania i ochrony zjawiska sufozji na sandrze obserwowanym na strumieniu Koniuszanka, który koło osady Rakarnia zanika, by "wypłynąć" ponownie 2 km dalej ze źródeł wysiękowych.
- Rezerwat „Koniuszanka II” – (rezerwat florystyczny) położony około 1,5 km na północ od jeziora Koniuszyn. Został utworzony w r. 1978 na obszarze 64,55 ha. Utworzony został dla ochrony malowniczego przełomowego docinka rzeki Koniuszanka, od której wziął swą nazwę, a także lasów występujących na terenie kompleksu.

2. Obszary Chronionego Krajobrazu

- *Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej* – o powierzchni całkowitej 131 444,3 ha – obejmuje całą północno-wschodnią i środkową część obszaru gminy Nidzica.
- *Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki* – o powierzchni całkowitej 8 391,9 ha – obejmuje na terenie gminy rozciągnięty południkowo pas terenu wzdłuż doliny Nidy (od Dobrzynia na północ do granic gminy na południu). Na wysokości miasta biegnie wysoczyzną, po zachodniej stronie miasta.

3. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Nidzica ustanowiono 15 pomników przyrody. Są to pojedyncze okazale drzewa, głązy oraz formy geomorfologiczne.

4. Obszary Natura 2000

- *Obszar Specjalnej Ochrony - Puszcza Napiwodzko - Ramucka* (PLB 280007) utworzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska,
- *Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty – Ostoja Napiwodzko – Ramucka* (PLH 280052) zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej.

Powietrze atmosferyczne

Głównym źródłem **zanieczyszczeń do powietrza** na terenie gminy Nidzica jest emisja obejmująca:

- emisję niską (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady),
- emisję z niskich zakładów przemysłowych,
- emisję komunikacyjną,
- emisję niezorganizowaną np. oczyszczalnie ścieków itp.

Źródło **emisji zanieczyszczeń** do powietrza stanowi działalność przemysłowa zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie gminy Nidzica.

Do znacznych źródeł emisji drogowej (**emisji komunikacyjnej**) należy zaliczyć jeszcze drogi wojewódzkie:

- nr 538 – Nowe Miasto Lubawskie – Oleszno,
- nr 545 – Działdowo – Nidzica – Szczytno oraz
- nr 604 – Nidzica Wielbark.

Zanieczyszczenia z pozostałych ciągów komunikacyjnych są niewielkie, a tereny, na których leżą można zaliczyć do regionów o najniższej emisji zanieczyszczeń w województwie.

Hałas

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie. Jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Dominującymi źródłami **hałasu przemysłowego** są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, wężły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

W 2013 r. został przeprowadzony monitoring **hałasu komunikacyjnego** w 3 punktach w Nidzicy (o zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej, 2 punkty o zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej). Podczas badan nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

Natomiast zgodnie z **Raportem o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2013** w jednym przedsiębiorstwie w gminie Nidzica stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku w stosunku do obowiązujących decyzji o dopuszczalnych poziomach hałasu w środowisku.

Dokumenty dotyczące ochrony środowiska na terenie gminy Nidzica

1. **Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nidzica na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020** - celem nadrzędnym jest: *Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy Nidzica poprzez poprawę stanu środowiska*

i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację poszczególnych priorytetów związanych m.in. ochrona powietrza atmosferycznego, ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych, dziedzictwa przyrodniczego, lasów, gleb, zasobów kopalin.

2. **Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Nidzica na lata 2011-2032** – celami są:

- Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;
- Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko;

Według danych Bazy Azbestowej, narzędziem prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, na terenie gminy Nidzica zinwentaryzowanych wyrobów jest 2 284,62 tony, unieszkodliwionych 235 ton oraz pozostałe do unieszkodliwienia 2 049,6 tony.

3. **Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Nidzica na lata 2012-2027** w której zgodnie z art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012, poz. 1059), do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy: planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy; planowanie oświetlenia

miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy; finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy, planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy. Dokument zakłada zadania związane z zaopatrzeniem w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, które są zgodne z *Polityką energetyczną Polski do r. 2030*.

4. **Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Nidzica** - cel główny: *rozwój gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy Nidzica* i będzie realizowany przez następujące cele strategiczne:

- Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych;
- Rozwój nowoczesnej gospodarki energetycznej;
- Rozwój infrastruktury technicznej;
- Inwestycje w sektor gospodarowania odpadami;
- Kreowanie świadomego i przyjaznego środowiska społeczeństwa.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podstawowym dokumentem kreującym politykę przestrzenną gminy Nidzica jest ***Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica***.

W strukturze wewnętrznej gminy wyróżniono następujące strefy:

- strefa 1 – strefa przyrodniczo – krajobrazowa,
- strefa 2 – strefa krajobrazowa - obejmuje tereny w środkowej części gminy z miejscowościami: Łyna, Wietrzychowo, Radomin, cz. północna wsi Waszulki, Módlki oraz fragment południowy z miejscowością Borowy Młyn,
- strefa 3 – strefa pierścienia osadniczego okołomiejskiego obejmuje miejscowości Frąknowo, w części Dobrzyń, Rączki, Załuski, Szeropaś, Łysakowo, Rozdroże, Olszewo, Kanigowo, Siemiątki, Zagrzewo, Piotrowice, Grzegórzki, Magdaleniec, Bartoszeki,
- strefa 4 – strefa przedmiejska obejmująca dawne grunty komunalne miasta. Obejmuje miejscowości Piątki, Tatary, Litwinki, Nibork II, część południową wsi Waszulki. Jest to najmniejsza powierzchniowo wydzielona strefa, podlegająca wpływom miasta Nidzica.
- strefa 5 – strefa miejska – obejmuje przestrzeń zawartą w granicach administracyjnych miasta oraz tereny rozwojowe ujawnione w analizie możliwości rozwoju miasta.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Nidzica został uchwalony Uchwałą Nr XI/148/2015 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 13 sierpnia 2015 r.

Struktura gruntów w granicach administracyjnych miasta

Powierzchnia miejsko-wiejskiej gminy Nidzica zajmuje 37 879 ha, w tym miasto Nidzica wynosi 686 ha. Powierzchnia gminy stanowi 39,43% powierzchni powiatu nidzickiego oraz 1,57% powierzchni województwa warmińsko-mazurskiego. Zagospodarowanie gruntów znajdujących się na terenie gminy przedstawia się w następujący sposób:

Tabela 11. Powierzchnia gruntów wg ich kategorii

Grunty i ich wykorzystanie	Gmina miejsko-wiejska Nidzica (ha)	Miasto Nidzica (ha)
Użytki rolne	14 803	241
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia	19 925	14
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1 598	419
Grunty pod wodami	910	3
Nieużytki	643	9
Razem	37 879	686

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Oświata

Na terenie gminy i miasta Nidzica funkcjonują następujące placówki oświatowe:

1. Żłobek i przedszkola:

- Przedszkole Nr 2,
- Przedszkole Nr 4,
- Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej nr 1 w Nidzicy,
- Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej nr 2 w Nidzicy,
- Niepubliczne Przedszkole "Bajka" w Piątkach,

- Niepubliczny Żłobek "Bajkowy Świat Malucha" w Piątkach.
2. Szkoły podstawowe:
- Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół nr 1,
  - Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół Nr 2,
  - Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół Nr 3,
  - Szkoła Podstawowa Specjalna,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Łynie,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Napiwodzie,
  - Publiczna Szkoła Podstawowa w Rączkach.
3. Szkoły gimnazjalne:
- Gimnazjum w Zespole Szkół nr 1 Nidzica,
  - Gimnazjum w Zespole Szkół nr 2 Nidzica,
  - Gimnazjum w Zespole Szkół nr 3 Nidzica,
  - Gimnazjum w Nidzicy,
  - Gimnazjum przy Zespole Szkół Ogólnokształcących im. S. Wyspiańskiego,
  - Gimnazjum dla Dorosłych,
  - Gimnazjum Specjalne.
4. Szkoły ponadgimnazjalne:
- Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. Stanisława Staszica (Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Szkoła Policealna, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Ośrodek Dokształcenia i Doskonalenia Zawodowego),
  - Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Stanisława Wyspiańskiego w Nidzicy (Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące),
  - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,

Za realizację zadań z zakresu obsługi administracyjno – gospodarczej i finansowej większości szkół i przedszkoli odpowiada w gminie Zespół Obsługi Oświaty i Sportu.

Na terenie gminy Nidzica znajduje się 7 szkół podstawowych (w tym 4 w mieście). W 2015 r. liczba uczniów szkół podstawowych w gminie wynosiła 1 605 w tym 1 307 w Nidzicy) i uczących się w 97 oddziałach w szkołach (w tym 72 na terenie miasta). Liczba uczniów w gminie przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych wyniosła 16, natomiast w mieście Nidzica – 18, a na obszarach wiejskich - 11.

W badanej gminie funkcjonują 7 gimnazjów (w tym 7 na terenie miasta) o łącznej liczbie oddziałów 42. W 2015 r. łączna liczba uczniów w szkołach wynosiła

739. Liczba uczniów w gminie przypadająca na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych wynosiła 19.

Ponadto w 4 szkołach ogólnokształcących, w 2015 r. liczba oddziałów wynosiła 23 przy łącznej liczbie uczniów 533.

Służba zdrowia

Na terenie gminy funkcjonuje 12²⁴ przychodni zapewniających podstawową opiekę zdrowotną, w tym 11 w Nidzicy. Liczba przychodni na 10 tys. ludności gminy wynosiła 6. Dodatkowo zarejestrowanych jest (wg. GUS) 5 praktyk lekarskich. W 2014 r. liczba udzielonych porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej wyniosła 110 812.

Na terenie gminy znajduje się 7 aptek i wszystkie funkcjonują w mieście. Ludność przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną wynosi 3 074.

Infrastruktura kulturalna

Na terenie miasta Nidzica znajdują się następujące obiekty kultury i sztuki:

1. **Nidzicki Ośrodek Kultury**, którego celem zgodnie z jego Statutem jest *prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i zagranicą*. Ośrodek realizuje zadania gminy w zakresie tworzenia, udostępniania i popularyzacji kultury. Do podstawowych działań ośrodka należy w szczególności:
  - edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
  - gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
  - tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
  - tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
  - rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspakajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych społeczeństwa.

Ośrodek prowadzi amatorskie zespoły dla dzieci i młodzieży: taneczne, muzyczne, teatralne, plastyczne; kluby dla dorosłych: seniora oraz chór kameralny; obsługę imprez kulturalnych; autorską galerię Hieronima Skurpskiego.

---

²⁴ Przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi.

Nidzicki Ośrodek Kultury organizuje: festiwale, koncerty, konkursy, przeglądy i wystawy, dyskoteki i rockowiska, zajęcia dla dzieci w czasie wakacji i ferii, akcje charytatywne.

Według danych GUS w 2015 r. członkami 10 grup artystycznych było 84 osób, natomiast członkami 6 kół (klubów) było 105 osób. W 2014 r. zorganizowanych było 42 imprez, w których uczestniczyło ok 14 400 osób.

2. **Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Nidzicy**, której celem zgodnie ze Statutem jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianie wiedzy i rozwojowi kultury. Biblioteka zapewnia mieszkańcom miasta i gminy powszechny i bezpłatny dostęp do materiałów bibliotecznych i informacyjnych. Na terenie obszarów wiejskich znajdują się 3 filie:

- Biblioteka Publiczno - Szkolna w Łynie,
- Filia Biblioteczna w Napiwodzie,
- Filia nr 1 w Nidzicy.

M-GBP w Nidzicy gromadzi i udostępnia zbiory ze wszystkich dziedzin wiedzy. Służy kształtowaniu kultury społeczeństwa, kształceniu ogólnemu i zawodowemu, wychowaniu i kulturalnej rozrywce społecznej. Zbiory biblioteki liczą 69 558 woluminów w tym: M-GBP posiada 53 279 woluminów, placówki filialne 16 279 woluminów. Zrąb księgozbioru stanowi:

- literatura piękna dla dzieci i młodzieży 16 983 woluminów;
- literatura piękna dla dorosłych 28 764 woluminów;
- literatura popularnonaukowa 23 811 woluminów;

Istotną rolę odgrywają zbiory nieksiążkowe. Biblioteka prenumeruje 60 tytułów czasopism bieżących oraz posiada 21 tytułów roczników czasopism oprawnych.²⁵

Według danych GUS w 2014 r. na terenie gminy Nidzica było 2 436 czytelników, w tym 1 995 w Nidzicy.

3. **Biblioteka Parafialna im. Ks. Władysława Sudzińskiego**;

4. **Archiwum Państwowe w Olsztynie oddział w Nidzicy** utworzony został na mocy Zarządzenia Nr 7 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 10 maja 1988 r. Obecnie w Oddziale AP w Nidzicy przechowywanych jest 229 zespołów archiwalnych.

5. **Galeria "Pod Belką"** to jeden z działów pracy Nidzickiego Ośrodka Kultury, promujący sztukę współczesną. Główni artyści, którzy wystawiali swoje prace

²⁵ Internet, www.wbp.olsztyn.pl, 02.05.2016 r.

w galerii to m. in.: Starowieyski, Wieczorek, Woroniec, Wyzner, Olszewski, Szaybo, Snarska, Sulek itp.

6. Kino „Wenus”;

Dziedzictwo kulturowe

Przemiany kulturowe w Nidzicy wykształciły w mieście specyficzny i unikalny krajobraz kulturowy. Pozostałością minionych epok jest układ rynku z brukowaną nawierzchnią oraz ratusz miejski. Obecnie rynek miejski pełni funkcję parkingu miejskiego (w przeszłości odbywały się w tym miejscu jarmarki, festyny i inne imprezy masowe). Wśród najważniejszych obiektów historycznych można wymienić:

- Zamek Krzyżacki – Krzyżacy wykorzystując naturalne walory obronne bagnistej doliny Nidy, wybudowali na wzgórzu drewniany zamek strażniczy. Pierwsza wzmianka o nim pochodzi z 1359 r. Rozbudowę fortyfikacji, w wyniku której powstał jeden z największych, jednoskrzydłowych zamków o charakterze rezydencjonalno-obronnym, zakończono około 1407 r. Stał się on siedzibą zakonnego wójta i odgrywał istotną rolę jako twierdza pograniczna oraz jako punkt pośredni w wymianie handlowej z Mazowszem. Na początku XVI w. zamek został przebudowany, a przedzamcze otrzymało w 1517 r. mury obwodowe i basteję na planie koła przystosowaną do broni palnej. Po sekularyzacji zakonu stał się siedzibą Starostów Książęcych. W XIX wieku zamek został poważnie zdewastowany przez stacjonujące tu wojska. Strażnice od całkowitej dewastacji uratował radca sadowy Nidzicy, Ferdynand Tymoteusz Gregorovius. Dzięki niemu, w latach 1828 – 1830 przeprowadzono prace zabezpieczające. Wykorzystany został na siedzibę Sądu Powiatowego, na mieszkania prywatne, a także na więzienie. W 1945 r. część pomieszczeń zamkowych uległo spaleni. W 1960 -1968 r. zamek przywrócono do dawnej świetności, zachowując dawny wystrój. Aktualnie Zamek pełni funkcję centrum kulturalno-rozrywkowego. Mieści się w nim: Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna, Galeria Hieronima Skurpskiego, Zbiory Muzealne Ziemi Nidzickiej, pracownia rzeźby, Biuro Informacji Turystycznej, restauracja, hotel, Nidzicki Ośrodek Kultury, Bractwo Rycerskie Komturii Nidzickiej.
- Klasztor - gotycka budowla o charakterze obronnym. Usytuowany w południowo-wschodnim narożniku miasta. Pierwotnie wschodnia jego część spełniała rolę baszty narożnej. W wiekach późniejszych wykorzystywany jako obiekt sakralny i obiekt klasztorny. Przed spalaniem w 1914 r. użytkowany był jako spichlerz. Uległ zniszczeniu w 1945 r. Po odbudowie w latach 1976 - 1988 adaptowany został na filię Archiwum Państwowego w Olsztynie.

- Kościół św. Wojciecha – Zbudowany został w XIV w. i został włączony do miejskiego systemu obronnego, w zachodniej części miasta. Fragment murów obronnych został zachowany do dnia dzisiejszego i widoczny jest przy wejściu na plebanie parafii katolickiej od strony kościoła. Uroczyste poświęcenie przeprowadzono w 1404 r. W 1664 r. w wyniku pożaru kościół spłonął. Został odbudowany. Kolejny raz przebudowano go w XVIII wieku. W 1804 r. ponownie spłonął. W 1807 r. Francuzi urządzili w nim piekarnię polową. Do czasu odbudowy, przez 12 lat nabożeństwa odbywały się w ratuszowej sali. Na skutek działań wojennych w 1914r. kościół ponownie spłonął. Odbudowano go w latach 1920 – 1924, nadając mu pseudorenesansowy styl, który zachował się do tej pory.
- Kościół Ewangelicko – Augsburski p.w Św. Krzyża – Zbudowany został w latach 1858 – 1860 w stylu neogotyckim, wieżę dobudowano w 1890 r. Mury wykonano z kamienia ciosanego z gładź narzutowych i wiązanych cegłą. Drewniany strop jest kasetonowy. Wewnętrzny wystrój stanowi zbiór cennych zabytków sztuki sakralnej z terenu południowych Mazur.
- Ratusz - usytuowany w centrum miasta, na placu rynkowym. Zbudowany w XIX wieku w stylu klasycystycznym. Ratusz, podobnie jak wiele budynków, był wiele razy niszczony i odbudowywany. Po pożarze kościoła w 1804 r. przez 12 lat odbywały się w nim nabożeństwa. Ze względu na bardzo zły stan techniczny w 1828 r. został rozebrany. W tym miejscu powstał nowy ratusz w formie starego budynku. Później jeszcze dwukrotnie został zniszczony i odbudowany. Obecnie znajduje się w nim siedziba Urzędu Miejskiego w Nidzicy, a także Uniwersytetu III Wieku „Młodzi Duchem” oraz Nidzickiego Klubu Biznesu.

Gmina Nidzica posiada **Ewidencję zabytków miasta Nidzica**, w której wyszczególnionych jest 159 zabytków. Dodatkowo został opracowany dokument **Gminna ewidencja Zabytków Gminy Nidzica**, do którego zostało wpisanych 408 zabytków z obszarów wiejskich.

Infrastruktura publiczna

Obiekty sportowe

1. hala widowiskowo-sportowa

- Kubatura – 23214,35 m³,
- Powierzchnia użytkowa – 2948,22 m²,
- Powierzchnia areny głównej – 1100 m²,
- Wysokość nad areną 9,5m,

- Liczba miejsc siedzących na widowni – 275 (z możliwością dostawienia ok. 100 krzeseł),
- Liczba miejsc parkingowych – na około 300 aut.

Główną częścią hali jest arena do gier zespołowych, na której można rozgrywać zawody na pełnowymiarowych boiskach do: koszykówki, piłki ręcznej, piłki siatkowej, halowej piłki nożnej, tenisa ziemnego i innych dyscyplin. W hali znajduje się: siłownia, sala fitness, sala konferencyjna, kawiarnia, pokój medyczny, kąciek gier klubowych oraz niezbędne do przeprowadzenia zawodów pomieszczenia socjalno-sanitarne-szatniowe: sześć szatni z natryskami i sanitariatami, pokój dla sędziów i trenerów z własnym zapleczem sanitarnym, pokój gościnny, magazyny sprzętu sportowego, pomieszczenia administracyjne i kabina komentatorów wyposażona w sprzęt nagłaśniający.

2. Kompleks "Moje Boisko Orlik 2012" przy ZS Nr 1 w Nidzicy w skład, którego wchodzi:

- Boisko do piłki nożnej o nawierzchni syntetycznej typu sztuczna trawa o wymiarach 30x 62 m (1860m²),
- Boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej o wymiarach 19,1x 32,1 m (613,11 m²),
- Budynek sanitarno- szatniowy.

3. Stadion Miejski

Obiekt tworzy zespół boisk wraz z zapleczem socjalnym i pokojami gościnnymi.

Kompleks składa się z:

- Boiska głównego piłkarskiego, trawiastego wraz z 400m bieżnią lekkoatletyczną, skocznią w dal i strefą pchnięcia kuli;
- Boiska treningowego trawiastego
- Mini boiska trawiastego z bramkami 5m.x2m.
- Budynku socjalnego I piętro, pokoi gościnnych II piętro

4. Skate Park

5. Obiekty sportowe przy placówkach oświatowych

Nadzór nad właściwym utrzymaniem i prawidłowym funkcjonowaniem powyższych obiektów sportowo- rekreacyjnych sprawuje Zespół Obsługi Oświaty i Sportu w Nidzicy. Dodatkowo zadaniem ZOOiS jest m.in. upowszechnianie kultury fizycznej, popularyzacja sportu i rekreacji, kreowanie czynnego spędzenia odpoczynku wśród mieszkańców gminy Nidzica; organizacja i obsługa zajęć, zawodów, turniejów i innych imprez sportowo-rekreacyjnych na obsługiwanych obiektach.

W 2015 r. zorganizował 29 imprez, w tym m.in: WOŚP we współpracy z NOK i ZHP, Ferie z ZOOiS, Seminarium i konwencja zdrowego trybu życia, Międzynarodowe Grand Prix Nidzicy o Puchar Burmistrza Nidzicy w Podnoszeniu Ciężarów we współpracy z Towarzystwem Sportowym NIDA oraz ZS Nr 2 w Nidzicy, Dzień Dziecka, Mistrzostwa Warmii i Mazur Kettlebells Sport we współpracy ze Związkiem Kettlebells, Piłka Ręczna we współpracy z Traveland Olsztyn, MEGA SIATA Turniej Siatkówki we współpracy z AZS Olsztyn Indykpol, Halowy Turniej o Pucha Burmistrza.

Tereny zielone

Miasto Nidzica należy do obszaru zwanego „Zielone Płuca Polski”. Tereny zielone na obszarze miasta stanowią 16,4% ogólnej powierzchni. Zieleń miejska nie jest jednak w najlepszym stanie. System zieleni Nidzicy tworzą:

- tereny zieleni dostępnej komponowanej objęte stałym utrzymaniem, o całkowitej powierzchni 110 834 m² (parki, zieleńce, aleje, zieleń cmentarna);
- tereny zieleni dostępnej komponowanej nieobjęte stałym utrzymaniem o całkowitej powierzchni 64 475 m² (place zielone, zadrzewienia, zieleńce i aleje);
- tereny zieleni niekomponowanej i niepielęgowanej (zadrzewienia, skupiska krzewów, łąki, las miejski, założenia parkowo-leśne przy trasie E-7 oraz tereny zieleni położone w peryferyjnych częściach miasta);
- cmentarze – powierzchnia 83 500 m² (cmentarne obiekty zabytkowe porośnięte starodrzewiem).

Układ komunikacyjny

Drogi

Na terenie gminy Nidzica występują 4 kategorie dróg:

1. drogi krajowe
  - Nr 7 relacji Gdańsk - Warszawa - Chyżne o długości 15,6 km – przebiega przez teren gminy. W granicach miasta przebiega odcinek o długości około 3 km. W układzie dróg europejskich jest to droga międzynarodowa E 77.
2. drogi wojewódzkie
  - Nr 538 Nowe Miasto Lubawskie – Rozdroże,
  - Nr 545 Działdowo-Nidzica- Jedwabno,
  - Nr 593 604 Nidzica – Wielbark,
3. drogi powiatowe

Na terenie gminy znajduje się 147,3 km dróg powiatowych o różnym stanie technicznym.
4. drogi gminne

Na obszarze miasta Nidzica połowa ulic gminnych posiada nawierzchnię bitumiczną, w niewielkiej tylko części nawierzchnię brukowcową i tłuczniową. Pozostałe ulice posiadają nawierzchnię gruntową i gruntową wzmocnioną.

Komunikacja kolejowa

Przez miasto Nidzica przebiegają linie kolejowe:

- Olsztyn-Dziadowo – linia nr 216. Jest to linia umożliwiająca powiązanie Olsztyna i miejscowościami położonych przy tej linii z magistralą kolejową Gdańsk – Warszawa;
- Nidzica – Wielbark – linia 225. Linia ta zapewnia powiązanie z Ostrołęką poprzez Szczytno-Ostrołęką.

Ścieżki rowerowe

Z Planu województwa wynika, że przez gminę Nidzica przebiegają:

- trasa międzynarodowa(fragment) **Tysiąca Jezior Północnych** z Ławy do Olsztyna, przez obszar gminy Nidzica przebiega w rejonie Brzeźna Łyńskiego
- trasa międzyregionalna **Działdowo – Nidzica - Szczytno** umożliwia powiązanie Mazowsza z Wielkimi Jeziorami Mazurskimi, która przez teren gminy Nidzica prowadzona jest przez Olszewo, Piątki, Nidzicę, Bartoszek, Módlki w kierunku na Muszaki.
- trasa międzyregionalna **Nidzica – Brzeźno** wiąże Mazowsze z Olsztynem poprzez trasę regionalną Działdowo – Szczytno i międzynarodową Ława – Olsztyn, przez teren gminy Nidzica prowadzony z Nidzicy przez Wietrzychowo, Łynę, Orłowo w kierunku Brzeźna Łyńskiego do trasy międzynarodowej.

Na obszarze gminy przebiegają 3 trasy lokalne, które uzupełnione są trasami rowerowymi dydaktycznymi. Trasy lokalne to:

- **Szlak Tatarski** - trasa rowerowa poprowadzona przez miejsca związane z napadem Tatarów na Nidzicę. Jego długość wynosi ok. 45km.
- **Szlak Bursztynowy** jego długość wynosi ok. 53km, poprowadzony jest przez miejsca gdzie można zobaczyć siedliska orła białego, bobrów i żółwia błotnego oraz obiekty zabytkowe tj. kościoły, cmentarze wojenne, młyny, parki i leśniczówki.
- **Szlak generała Samsonowa** jego długość wynosi ponad 80km, obejmuje trzy gminy Nidzica, Janowo i Kozłowo. Szlak związany z działalnością wojskową, można obejrzeć cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej.²⁶

---

²⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica

2.6. Sfera techniczna

Gospodarka wodna

Długość czynnej sieci rozdzielczej w 2014 r. w gminie wyniósł 118,3 km, w tym 34,2 km na terenie miasta. W okresie 2010-2014 długość czynnej sieci rozdzielczej wzrósł w gminie o 8,5 km, natomiast na terenie Nidzicy o 0,3 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wyniosła 2 537, w tym 1 323 w mieście.

Zgodnie z danymi GUS w 2014 r. 19 957 (92,7%) mieszkańców gminy Nidzica korzystało z sieci wodociągowej, w tym na terenie miasta 14 257 (100%) i na obszarach wiejskich 5 700 (78,5%).

Gospodarka ściekowa

Na obszarze gminy zlokalizowanych jest 5 oczyszczalni ścieków, którymi gospodarują Miejskie Wodociągi i Kanalizacja. Spółka oczyszcza ścieki odprowadzone z aglomeracji Nidzica na oczyszczalni w miejscowości Tatary, gdzie ścieki są tłoczone przez centralną przepompownię ścieków. Ponadto spółka utrzymuje oczyszczalnie ścieków na terenach wiejskich w miejscowościach: Wólka Orłowska, Żelazno, Zagrzewo, Wietrzykowo²⁷.

W 2014 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie wynosiła 79,7 km, w tym 40,7 km na terenie miasta. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wyniosła 1 783, natomiast na terenie miasta Nidzica 1 316. Ilość ścieków odprowadzonych wyniósł 568 dam³/r., w tym 487 dam³/r.

Z sieci kanalizacyjnej korzystało w 2014 r. 16 721 (77,7%) mieszkańców gminy, w tym 14 218 (99,7%) mieszkańców miasta i 2 503 (34,5%) mieszkańców obszarów wiejskich.

Gospodarka Odpadami

Gmina Nidzica należy do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”.

Zbierane na terenie gminy odpady kierowane są do:

1. Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) – Instalacja mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów w Działdowie, odpady: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, opakowania wielomateriałowe, niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe;
2. Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych – Instalacja

²⁷ Strategia rozwoju Gminy Nidzica na lata 2014-2022

mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, kompostowanie odpadów ulegających biodegradacji i zielonych w Zakrzewie, gm. w Działdowie, odpady: odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym opakowania ulegające biodegradacji;

3. Składowiska odpadów w Zakrzewie, gm. w Działdowie, odpady: popioły z palenisk gospodarstw domowych;
4. W przypadku wystąpienia awarii w/w instalacji RIPOK, zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla woj. warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2016, instalacją zastępczą jest Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Rudnie.

W 2014 r. zebrano 4 267,19 ton zmieszanych odpadów, w tym 3 585,05 ton w Nidzicy. Ilość zebranych zmieszanych odpadów na 1 mieszkańca gminy wyniosła 198,9 kg.

Gospodarka energetyczna

Zasilanie energetyczne na terenie gminy Nidzica odbywa się poprzez:

1. GPZ 110/15 kV zlokalizowany w Nidzicy zasilany 3 liniami napowietrznymi 110 kV relacji Olsztynek-Nidzica, Nidzica-Działdowo, Nidzica-Mława
2. Linię elektroenergetyczną:
  - średniego napięcia 15 kV – sieć rozdzielcza do stacji transformatorowych,
  - linie wykonane są w układzie magistralnym pomiędzy GPZ Nidzica a najbliższymi stacjami w Olsztynku i Szczytnie,
  - na terenie sieć średniego napięcia wykonana jest jako linia napowietrzna, na terenie miast w obszarach w większej zabudowie – jako linia kablowa.

Liczba odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu w 2014 r. wyniosła 4 413 i zmalała o 249 odbiorców w stosunku do r. 2010. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu wyniosło w 2014 r. 7 838 MWh.

Ciepłownictwo

Miejscowości na obszarze gminy zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł ciepła. W części osiedli istnieją lokalne kotłownie zaopatrujące w ciepło osiedla mieszkaniowe byłych PGR. Obiekty te funkcjonują w oparciu o paliwa stałe. W obszarze gminy brak kotłowni gazowych.

Na terenie miasta Nidzica zlokalizowane są 4 kotłownie rejonowe:

- Kotłownia 1 – przy ul. Rataja o mocy 8,8 MW – opalana gazem, olejem opalowym i miałem węglowym,
- Kotłownia 2 – przy ul. Konopnickiej o mocy 2,18 MW – opalana gazem,

- Kotłownia 3 – przy ul. Wojska Polskiego o mocy 2,52 MW – opalana gazem i olejem opałowym,
- Kotłownia 4 – przy ul. Kopernika o mocy 1,54 MW – opalana gazem.²⁸

Gazownictwo

W obszarze miasta w większości gaz dostarczany jest do odbiorców indywidualnych sieciami niskiego ciśnienia. Jedynie osiedla mieszkaniowe w pn.-wsch. części miasta pomiędzy ul. Słowackiego a miejscowością Waszulki zaopatrywane są z sieci gazowej średniego ciśnienia. Na pozostałych obszarach miasta z gazu średniego ciśnienia korzystają w większości firmy poprzez indywidualne, prywatne stacje redukcyjno - pomiarowe.²⁹

W 2014 r. w gminie Nidzica jest 3 933 odbiorców gazu, natomiast ludność korzystająca z sieci gazowej wyniosła 11 986, w tym 11 882 na terenie miasta Nidzica.

Budownictwo

Gmina Nidzica opracowała *Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Nidzica na lata 2013-2017*, który jest długofalową strategią kształtowania racjonalnych warunków sprzyjających realizacji zadań własnych gminy, w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych lokalnej wspólnoty samorządowej.

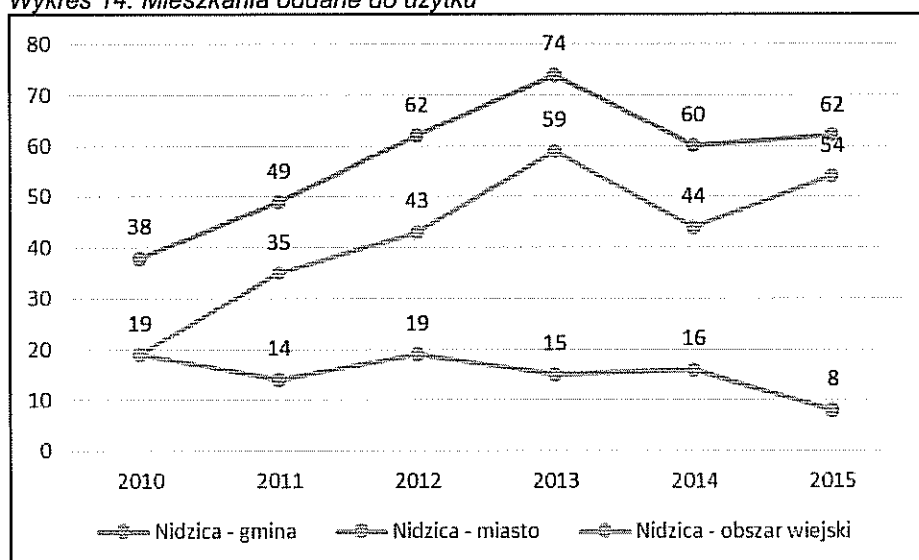
W 2014 r. gminie było 2 908 budynków mieszkalnych, w tym 1 466 w Nidzicy. Na przestrzeni ostatnich 6 lat zwiększyła się liczba budynków w gminie o 236, w tym w mieście o 62.

---

²⁸ j.w.

²⁹ j.w.

Wykres 14. Mieszkania oddane do użytku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (11.05.2016 r.)

Wg danych GUS na koniec 2014 r. na terenie gminy było 6 872 mieszkań, w tym 4 773 mieszkań w Nidzicy. W 2015 r. liczba oddanych mieszkań do użytku w gminie wyniosła 62 (w tym 54 na terenach wiejskich, natomiast tylko 8 mieszkań w Nidzicy).

Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców wyniosła 319,3 m² i nastąpił wzrost o 13,6 mieszkań w stosunku do 2010 r.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła w 2014 r. 71,2 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wyniosła 22,7m².

Najwięcej mieszkań było w budynkach wybudowanych w latach 1978-1988.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe w gminie Nidzica

Budynki wybudowane w latach	Liczba mieszkań		Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	
	Gmina	w tym miasto	Gmina	w tym miasto
przed 1918	454	254	25 527	12 505
1918-1944	1 008	297	62 276	18 156
1945-1970	1 361	1 063	75 254	57 688
1971-1978	1 019	871	60 443	50 994
1978-1988	1 539	1 246	109 314	89 833
1989-2002	910	775	73 920	60 870
2003-2014	581	267	80 356	33 484
RAZEM	6 872	4 773	487 090	323 530

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (07.05.2016 r.)

W mieście Nidzica w wodociąg wyposażonych jest 99,9% mieszkań, w łazienkę 99,0% a w centralne ogrzewanie 88,5%. Mniejszy procent mieszkań na terenie

wiejskim wyposażonych jest w instalacje: wodociąg 93,5%, łazienka 84,8% i centralne ogrzewanie 72,6%.

Tabela 13. Liczba mieszkań gminnych i lokali socjalnych

R.	Liczba mieszkań gminnych ogółem (szt.)	Powierzchnia użytkowa (m ²)	w tym liczba lokali socjalnych (szt.)	Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych (m ²)
2010	557	25 786,59	14	508,04
2011	534	24 616,32	20	649,17
2012	507	23 294,04	20	699,80
2013	488	22 204,29	22	749,00
2014	472	21 327,07	26	888,29
2015	457	20 679,01	27	958,25

Źródło: Urząd Miejski w Nidzicy

W skład mieszkaniowego zasobu gminy wchodzi łącznie 457 lokali o łącznej powierzchni 20 679,01 m². Na wielkość zasobu mieszkaniowego Gminy Nidzica składają się nieruchomości budynkowe i lokali stanowiące przedmiot własności Gminy Nidzica oraz lokale gminne wchodzące w skład zasobów mieszkaniowych wspólnot mieszkaniowych i Spółdzielni Mieszkaniowej „Odbudowa” w Nidzicy.

Na terenie gminy Nidzica jest 27 mieszkań socjalnych.

Aktualny stan techniczny budynków wymaga przeprowadzenia szeregu napraw głównych i bieżących w zakresie:

- prac termomodernizacyjnych,
- napraw więźby dachowej i pokryć dachowych i kominów,
- naprawy bądź wymiany wewnętrznej instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, gazowej,
- odnowienia elewacji zewnętrznej budynków,
- malowania klatek schodowych,
- dokonywania bieżących napraw lokali i budynków, wymiany instalacji i elementów wyposażenia technicznego w zakresie nieobciążającym najemcy – służących do podniesienia ogólnego standardu oraz walorów użytkowo estetycznych.³⁰

³⁰ Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Nidzica na lata 2013-2017

3. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Delimitacja obszaru zdegradowanego

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, rewitalizacja może być prowadzona wyłącznie na obszarze zdegradowanym, znajdującym się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz występowania na nim ponadto co najmniej jednego negatywnego zjawiska ze sfery: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.

Część analityczna dokonana została na podstawie danych z 2014 r. pochodzących z Urzędu Miejskiego w Nidzicy, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nidzicy, Powiatowego Urzędu Pracy w Nidzicy, Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy, Nidzickiego Ośrodka Kultury, Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Nidzicy oraz na podstawie stron internetowych i Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w oparciu o zebrane dane statystyczne od powyższych jednostek wyliczono 7 wskaźników społecznych:

- wskaźnik obciążenia demograficznego - *Liczba ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców obszaru,*
- wskaźnik poziomu ubóstwa – *Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 100 mieszkańców obszaru,*
- wskaźnik bezrobocia – *Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,*
- wskaźnik przestępczości - *Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich na 100 mieszkańców obszaru,*
- wskaźnik poziomu edukacji – *Udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych danego obszaru,*
- wskaźnik poziomu udziału mieszkańców w życiu publicznym - *Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców obszaru,*

- wskaźnik poziomu udziału mieszkańców w życiu kulturalnym - *Liczba osób zapisanych do NOK na 100 mieszkańców obszaru.*

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona została dla jednostek analitycznych, którymi są wszystkie ulice i sołectwa w gminie miejsko-wiejskiej Nidzica. Do wyznaczenia obszarów zdegradowanych wybrano metodę standaryzacji. Dla każdej jednostki analitycznej zostały obliczone wartości wskaźników wskazanych powyżej, które następnie wystandaryzowano w celu dalszego porównywania. Standaryzacja wskaźnika polega na odjęciu od rzeczywistej wartości wskaźnika średniej wartości obliczonej dla gminy i podzielenie otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe.

Należy zaznaczyć, że wartości wystandaryzowanych wskaźników oznaczają odchylenia od normy, którą stanowi średnia dla gminy. Wystandaryzowane wskaźniki przyjmują wartości ujemne oraz dodatnie, przy czym wartości dodatnie oznaczają występowanie większego stanu kryzysowego niż obliczona średnia dla gminy.

Następnym etapem analizy było obliczenie wskaźnika sumarycznego, czyli zsumowanie wszystkich wartości wystandaryzowanych wartości dla każdej jednostki analitycznej. W celu prawidłowego zsumowania, w przypadku wskaźników o charakterze pozytywnym, nadano im wartość ujemną poprzez pomnożenie przez -1.

Na podstawie obliczonych wartości sumarycznych wybrano tylko te jednostki analityczne, gdzie sytuacja jest gorsza niż średnia dla gminy (wartości większe od zera). Jednostki analityczne, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, czyli stan kryzysowy przedstawione są w poniższej tabeli.

**Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow**

Tabela 14. Wyliczenie wskaźnika sumarycznego w sferze społecznej

Kryterium	Demografia	Ubóstwo	Bezrobocie	Przestępstwo	Edukacja	Udział w życiu publicznym	Udział w życiu kulturalnym	Wskaźnik sumaryczny
Wyszczególnienie	Liczba ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców obszaru	Liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 100 mieszkańców obszaru	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czynny karalne niefatalni na 100 mieszkańców obszaru	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych danego obszaru	Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców obszaru	Liczba osób zapisanych do NOK na 100 mieszkańców obszaru	Wskaźnik sumaryczny
1 Maja	-0,02	0,43	1,00	0,96	-0,59	0,00	0,02	1,79
3 Maja	0,27	-0,85	0,44	0,86	-0,81	0,02	0,12	0,06
Aleja Wojska Polskiego	0,22	-0,09	0,42	0,88	-1,26	0,00	0,04	0,21
Bałtycka	-0,57	-0,12	0,03	0,22	2,64	0,02	0,12	2,35
Cegielniana	-0,12	0,04	2,71	1,98	-0,71	0,02	-0,27	3,64
Działdowska	-0,03	0,47	0,22	1,68	0,05	0,02	0,01	2,42
Generała Bema	0,59	-0,11	-0,96	3,25	-1,67	0,02	0,12	1,23
Granwaldzka	-0,10	0,63	3,84	-0,52	2,64	0,02	0,12	6,63
Kilińskiego	0,26	1,72	0,77	2,78	2,64	0,02	-1,33	6,85
Kolejowa	-0,29	1,27	1,35	1,08	-1,13	-0,35	0,12	2,05
Koźłuski	0,30	-0,18	0,56	0,52	-1,13	0,02	0,08	0,16
Kozłowskiego	0,34	-0,70	1,71	1,05	-1,67	0,02	0,12	0,86
Krasickiego	0,48	0,03	1,30	2,78	-0,81	0,02	0,12	3,93
Krzemowa	1,40	-1,23	-0,96	3,88	-1,67	0,02	0,12	1,56
Krzywa	0,12	-0,64	0,13	1,02	0,49	-0,11	-0,12	0,88
Marchlewskiego	0,06	-0,10	1,92	0,92	0,79	0,02	-0,07	3,54
Mickiewicza	-0,13	-0,60	0,37	0,89	-0,13	-0,01	-0,02	0,38
Mokra	-0,74	-0,74	1,12	2,78	-1,67	0,02	0,12	0,88
Montuski	0,57	4,34	2,07	1,07	0,79	0,02	-0,04	8,83
Murzynowskiego	-0,12	0,24	0,93	0,63	-0,81	0,02	0,12	1,02
Narutowicza	0,21	-1,15	1,12	1,18	-1,19	0,02	-0,18	0,01
Nowa	-0,30	-0,27	-0,19	0,90	2,64	0,02	-0,67	2,13
Nowomiejska	-0,18	-0,04	0,98	0,54	-1,34	0,02	0,12	0,11
Osieńskiego	0,09	3,03	3,56	0,21	0,05	0,02	0,12	7,09
Plac Pokoju	-0,15	1,33	0,34	1,20	2,64	0,02	0,12	5,50
Plac Wojciecha z Buzdrewa	-0,23	-1,23	1,12	2,31	-1,67	0,02	-0,23	0,09
Platynowa	-0,34	-0,97	2,10	0,91	-1,67	0,02	0,12	0,17
Plataja	0,32	0,15	0,70	0,44	-0,71	0,02	0,01	0,92
Robotnicza	0,08	0,55	0,87	2,47	-1,67	-0,12	-0,15	2,03
Stenkiewicza	-0,50	2,88	1,27	0,16	-0,86	0,02	-0,03	2,95
Słowackiego	0,29	-0,64	0,79	0,99	-1,05	0,02	-0,19	0,20
Sportowa	0,10	0,30	0,16	1,01	0,05	0,02	-0,08	1,57
Steffena	0,17	0,36	-0,51	2,15	-1,67	0,02	0,12	0,64
Traugutta	-0,06	1,19	1,35	0,36	-0,85	0,00	-0,09	1,89
Władysława Jagiełły	-0,22	0,47	0,80	0,27	-0,81	-0,25	-0,05	0,22
XXX Leśca	0,56	-0,40	-0,17	0,18	-0,05	0,02	-0,10	0,03
Żeromskiego	-0,11	0,44	0,57	0,68	-1,10	0,02	0,12	0,61
SOŁECTWO BARTOSZKI	0,11	1,30	0,67	0,14	-1,67	0,02	-0,09	0,47
SOŁECTWO BOLEJNY	0,21	1,01	1,01	1,01	0,18	-0,05	0,12	3,49
SOŁECTWO GRZEGÓRZKI	0,27	0,48	0,87	2,78	-0,05	0,02	-0,26	4,09
SOŁECTWO JARŁONKA	-0,03	-0,08	0,34	2,41	-0,71	-0,05	0,12	2,00
SOŁECTWO KANIGOWO	0,09	0,61	1,96	1,03	-0,34	0,02	0,02	3,38
SOŁECTWO ŁYNA	-0,06	0,47	1,39	1,44	-0,68	-0,07	0,00	3,09
SOŁECTWO ŁYSAKOWO	-0,09	-0,12	1,05	1,59	-1,36	0,02	0,12	1,20
SOŁECTWO MAGDALENIC	0,41	0,51	1,32	3,16	-1,13	0,02	-0,22	4,06
SOŁECTWO MÓDLKI	0,13	-0,33	0,47	-0,24	1,56	0,02	0,12	1,73
SOŁECTWO NAPIWODA	0,08	0,72	0,99	3,22	-0,23	0,01	0,02	4,72
SOŁECTWO ORŁOWO	-0,04	0,52	1,71	1,75	0,73	0,02	0,12	4,81
SOŁECTWO PIĄTKI	0,04	0,44	0,32	0,50	0,05	0,02	0,00	1,37
SOŁECTWO PIOTROWICE	0,49	2,12	3,04	3,31	0,49	0,02	0,12	6,58
SOŁECTWO RÓZDROŻE	-0,07	1,39	1,51	0,33	0,30	0,02	0,12	3,59
SOŁECTWO WAŁY	0,34	1,10	2,58	0,29	1,02	0,02	0,12	5,48
SOŁECTWO WĄSZULKI	0,06	0,24	0,46	0,43	-0,59	0,02	-0,04	0,56
SOŁECTWO WIETRZYCHOWO	0,02	1,45	1,66	1,25	-0,05	0,02	0,12	4,46
SOŁECTWO WIKNO	0,00	0,10	0,82	1,22	-0,23	0,02	0,12	2,05
SOŁECTWO WÓŁKA ORŁOWSKA	0,11	1,62	1,07	1,30	0,25	0,02	0,12	4,48
SOŁECTWO ZAGRZEWO	-0,04	1,57	1,19	0,59	0,08	0,02	0,12	3,53
SOŁECTWO ZALUSKI	-0,03	0,65	1,62	-0,06	0,33	0,02	0,12	2,65
SOŁECTWO ŻIMNA WODA	-0,47	0,32	1,25	0,13	0,05	0,02	0,12	1,41
SOŁECTWO ŻELAZNO	0,03	0,81	0,59	1,00	-0,49	0,02	0,12	2,08

Zródło: opracowanie własne

Dodatkowo, zgodnie z Wytocznymi diagnozuje się, czy na obszarze koncentracji negatywnych zjawisk społecznych występuje co najmniej jedno negatywne zjawisko z sfery:

- 1) gospodarczej – niski stopień przedsiębiorczości,

- 2) technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- 3) środowiskowej – przekroczenie standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi, ludzi bądź stanu środowiska,
- 4) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniającej się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedobory lub niskiej.

Do dalszej analizy wybrano sferę gospodarczą:

- *Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEIDG w 2014 r. na danym obszarze na 100 ludności.*

Analogicznym sposobem, jak w przypadku obliczenia wartości sumarycznej sfery społecznej, obliczono wartość sumaryczną sfery gospodarczej dla każdej jednostki analitycznej, na której występuje stan kryzysowy w sferze społecznej.

Tabela 15. Wyliczenie wskaźnika sumarycznego w sferze gospodarczej

Wyszczególnienie	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEIDG w 2014 r. na danym obszarze na 100 ludności
1 Maja	0,09
3 Maja	3,77
Aleja Wojska Polskiego	0,09
Działdowska	0,08
Kilińskiego	1,07
Kolejowa	0,22
Kościuszki	0,01
Krzywa	0,60
Mickiewicza	0,01
Murzynowskiego	0,36
Narutowicza	0,81
Nowomiejska	0,22
Osińskiego	1,23
Plac Wojciecha z Brudzewa	1,00
Rataja	0,09
Sienkiewicza	0,24
Słowackiego	0,06
Sportowa	0,04
Steffena	0,42
Traugutta	0,23
Władysława Jagiełły	0,33
XXX Lecia	0,22
Żeromskiego	0,42
SOŁECTWO BARTOSZKI	0,46
SOŁECTWO GRZEGÓRZKI	0,02
SOŁECTWO KANIGOWO	0,24
SOŁECTWO WASZULKI	0,28
SOŁECTWO WIKNO	0,19
SOŁECTWO WÓLKA ORŁOWSKA	0,04
SOŁECTWO ZAGRZEWO	0,02

Źródło: opracowanie własne

W celu dokonania wyboru obszarów problemowych, przeanalizowano sytuację w mieście i sołectwach gminy Nidzica poprzez badanie wskaźników i porównanie ich ze sobą. Analiza dotyczyła przede wszystkim problemów społecznych takich jak: obciążenie demograficzne, ubóstwo, bezrobocie, przestępczość, niski poziom edukacji,

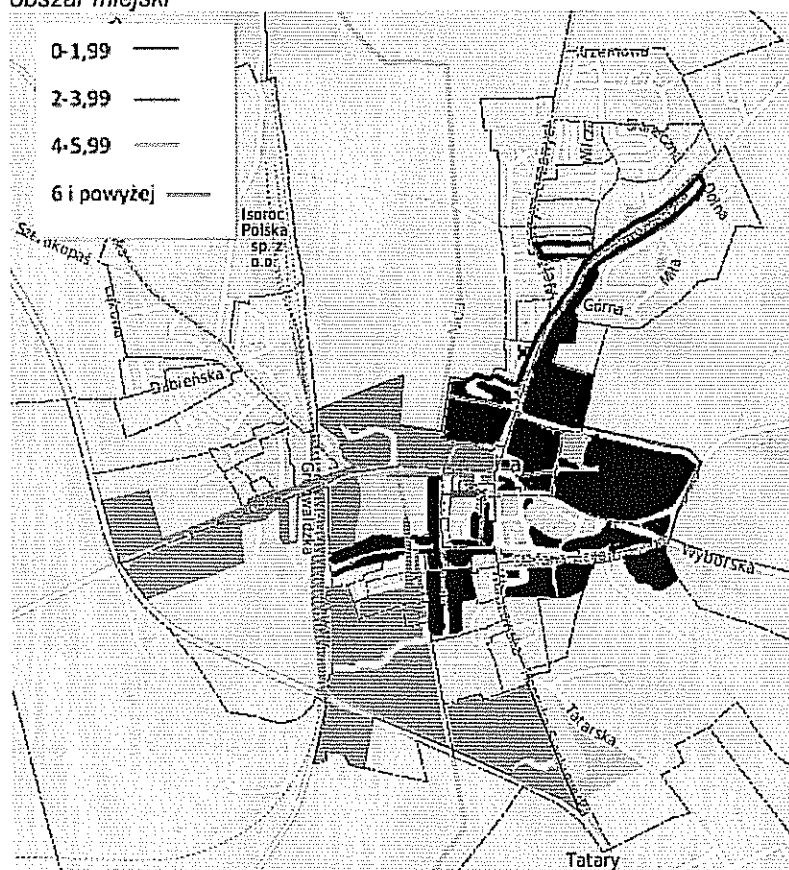
niski poziom w życiu publicznym i kulturalnym oraz sferę gospodarczą. Porównanie sytuacji pomiędzy jednostkami analitycznymi pozwoliło określić, na jakich obszarach występuje najwięcej problemów i z jakim natężeniem.

Jak wynika z przeprowadzonej delimitacji jednostek analitycznych rozkład przestrzenny diagnozowanych problemów jest nierównomierny. W Nidzicy jednostkami urbanistycznymi o najlepszej sytuacji społeczno-gospodarczej są tereny zlokalizowane na północnym-zachodzie oraz północnym-wschodzie miasta, ze znacznym udziałem zabudowy jednorodzinnej.

Natomiast koncentracja negatywnych zjawisk występuje na terenach 7 z 34 sołectw gminy Nidzica.

Na poniższych mapach zaznaczono jednostki analityczne, na których występuje stan kryzysowy w przynajmniej dwóch sferach: społecznej oraz gospodarczej. Ze względu na obszar zdegradowany występujący nie tylko w mieście Nidzica, ale również na obszarach wiejskich, pokazano stan kryzysowy na dwóch mapach z podziałem na: obszar miejski i wiejski. Poniższe kolory na mapie przedstawiają sumę wartości wskaźnika sumarycznego sfery społecznej i gospodarczej poszczególnych jednostek analitycznych. Im wyższy wskaźnik sumaryczny, tym większy stan kryzysowy.

Rysunek 2. Wyznaczony podobszar zdegradowany na podstawie metody standaryzacji – obszar miejski

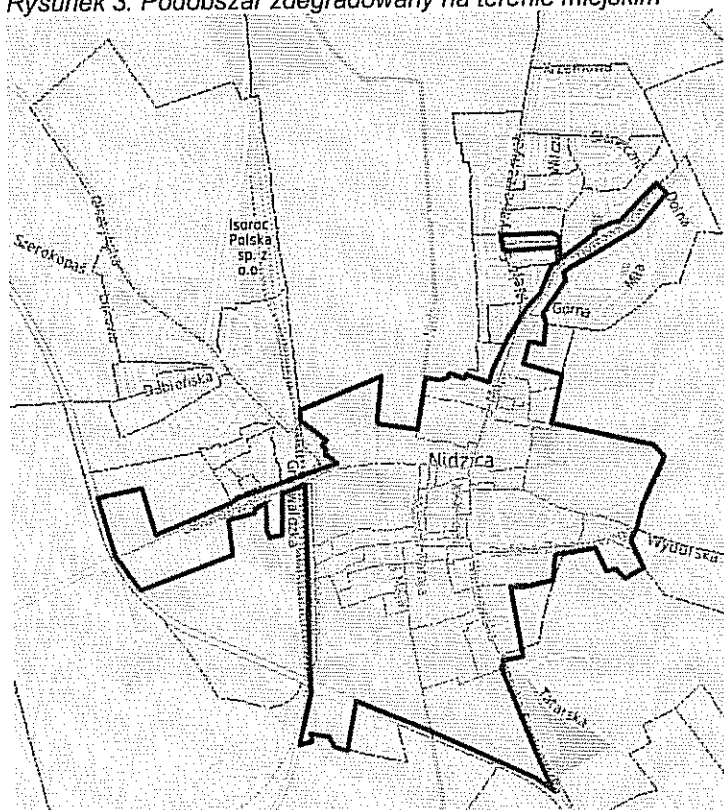
Źródło: opracowanie własne

Na powyższej mapie zaznaczono podobszar zdegradowany na terenie miejskim (Rysunek 2). Jest to obszar ograniczony od wschodu ul. Steffena, od południa ul. Sienkiewicza, od zachodu ul. Działdowską i od północy ul. Nowomiejską. Występują tu ulice o najwyższej w mieście wartości wskaźników sumarycznych dla zjawisk kryzysowych przez co mające bezpośredni negatywny wpływ na sytuację na ulicach sąsiednich. Przykładem jest ulica Warszawska, na której choć nie występuje silniejsze natężenie stanu kryzowego od średniej dla gminy, to położona jest blisko rynku i wokół ulic, które obciążone są wysokimi wskaźnikami degradacji społecznej. Z przeprowadzonej analizy wynika, że ulica Warszawska cechuje się niskim poczuciem bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców, które determinowane jest między innymi rozbojami i kradzieżami. Za niezadawalający uznaje się również poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ulicę tę zamieszkuje największa liczba ludności w mieście - 1854 mieszkańców, co stanowi 12% ludności miasta i 8% ludności całej gminy. Szczególnie niepokojące są procesy demograficzne zachodzące wśród mieszkańców ulicy Warszawskiej – starzejąca się ludność będzie wymagała wzrostu świadczeń zdrowotnych oraz pomocy społecznej. Dodatkowo

deficytem osiedla przy ulicy Warszawskiej jest mała liczba przestrzeni umożliwiających aktywny wypoczynek i spędzenie wolnego czasu, co pośrednio może przekładać się na występowanie na tym terenie przestępczości. Ponadto wielorodzinne budynki na ulicy Warszawskiej obsługiwane są przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Odnowa” w Nidzicy, która aktywnie realizuje cele i zadania zapisane w swoim Statucie – „zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych i innych potrzeb członków oraz ich rodzin”. Oprócz zarządzania nieruchomościami, spółdzielnia prowadzi działalność społeczną, oświatową i kulturalną. Dlatego też ważna jest współpraca Gminy Nidzica ze Spółdzielnią Mieszkaniową „Odnowa” w celu zminimalizowania negatywnych procesów zachodzących na tej ulicy. W związku z tym zasadnym rozwiązaniem jest włączenie ulicy Warszawskiej w podobszar zdegradowany i podjęcie działań mających na celu aktywną integrację osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ze względu na występujące problemy w sferze funkcjonalno-przestrzennej i technicznej istotne dla kompleksowości procesu rewitalizacji jest podjęcie działań mających na celu poprawę jakości infrastruktury mieszkaniowej i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych.

Wskazany obszar (Rysunek 2 i 3) jest spójny pod względem urbanistycznym i funkcjonalnym, obejmuje on strefę usług, w tym usług publicznych, handlu oraz budownictwa wielorodzinnego. Powierzchnia podobszaru zdegradowanego wynosi 226 ha.

Rysunek 3. Podobszar zdegradowany na terenie miejskim

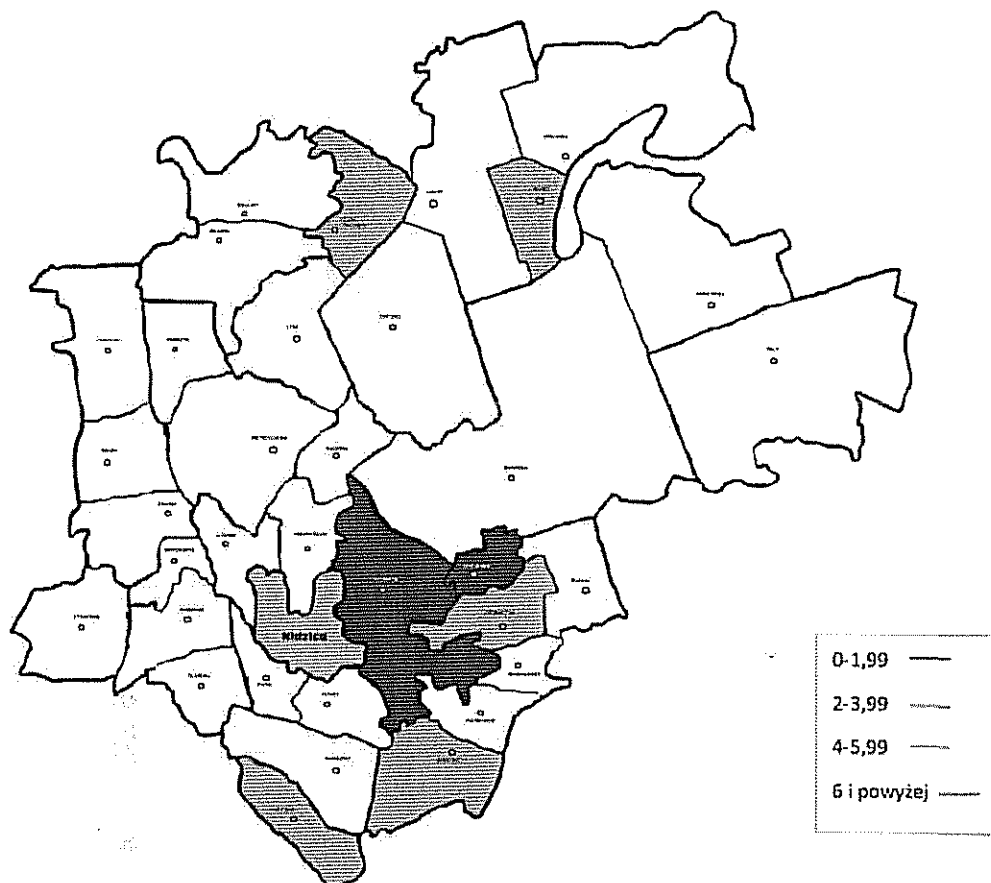

Źródło: opracowanie własne

Natomiast na obszarze wiejskim występuje kilka obszarów, na których występują stany kryzysowe. Obszary te są podobszarami zdegradowanymi na terenach wiejskich, które są równe powierzchni poszczególnych sołectw (Rysunek 4).

Rysunek 4. Wyznaczone podobszary zdegradowane na podstawie metody standaryzacji – metoda standaryzacji – obszar wiejski

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z powyższymi mapami, obszar zdegradowany występujący w gminie Nidzica zamieszkiwany jest przez 8819 osób (w tym 7162 osób w mieście), co stanowi 40,48% ludności gminy Nidzica.

Delimitacja obszaru rewitalizacji

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami wynikającymi z *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*:

- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk;
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego;
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Ponadto, zgodnie z interpretacją Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju obszar rewitalizacji nie powinien być wyznaczany jedynie na podstawie danych

ilościowych pokazujących najbardziej intensywną degradację. Obszar rewitalizacji powinien zostać wyznaczony w taki sposób, aby umożliwić obszarowi rewitalizacji rozwój z wykorzystaniem lokalnych czynników.

W związku z powyższym zdiagnozowano lokalne czynniki rozwoju na obszarze miejskim i wiejskim, które potencjalnie mogłyby wspierać działania na obszarze rewitalizowanym.

Jednym z najważniejszych czynników rozwoju lokalnego jest kapitał przedsiębiorczości. Dlatego też ze względu na istniejący potencjał terenu, czyli niezbędną infrastrukturę do prowadzenia działalności gospodarczej oraz dostęp do wykształconej kadry, większe możliwości rozwoju stwarzają obszary miejskie. Osoby potrzebujące wsparcia, nie tylko finansowego, ale również doradczego, mogą współpracować z instytucjami otoczenia biznesu. Ponadto Gmina stara się tworzyć możliwości rozwoju gospodarczego swoim mieszkańcom poprzez dywersyfikację działań w zakresie rozwoju kwalifikacji społeczeństwa, wykorzystując do tego infrastrukturę miejską.

Dodatkowo Nidzica charakteryzuje się bogactwem przestrzeni publicznych o zróżnicowanych walorach funkcjonalnych oraz o różnorodnej randze. Na obszarze miejskim występuje infrastruktura społeczna m.in. najważniejsze instytucje administracyjne w powiecie nidzickim, służba zdrowia, instytucje szkolne, kulturalne, rekreacyjne oraz usługowe. Dlatego też ze względu na kumulacje instytucji publicznych mających wpływ na zachodzące procesy społeczno-gospodarcze, rewitalizacja obszaru miejskiego jest strategicznie ważniejsza.

W związku z powyższym, wzrost kapitału przedsiębiorczości i kapitału ludzkiego oraz istniejąca infrastruktura publiczna po działaniach rewitalizacyjnych daje większe szanse na uzyskanie efektów rozwojowych.

W wyniku badań fokusowych zrezygnowano z wyznaczenia obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich ze względu na niski stopień wpływu, jaki działania realizowane na tych obszarach mogłyby mieć na rozwój gminy oraz z powodu braku infrastruktury społecznej, która mogłaby taki rozwój społeczny wspierać. Uznano, że obszarami o wysokim potencjale rewitalizacyjnym jest obszar miasta. Wyznaczony obszar charakteryzuje się dostępnością infrastruktury społecznej oraz rekreacyjnej, którą można w innowacyjny sposób wykorzystać w procesie rewitalizacji.

Ze względu na fakt, że wyznaczone obszary zdegradowane przekraczały łącznie limity wskazane w ostatniej przesłance Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, wybrano obszar

rewitalizacji na obszarze miasta, który cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk (w sferze społecznej oraz gospodarczej) oraz zgodnie z Wytocznymi i interpretacją Ministerstwa ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego pod względem nie tylko społecznym, ale również gospodarczym. Jest to obszar największej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a jednocześnie ze względu na funkcje publiczne ma największe oddziaływanie na pozostałą część miasta i gminy. Zaniechanie jakichkolwiek działań spowoduje zahamowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, obniżenie jakości estetyki przestrzeni miasta, jak również pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Rysunek 5. Mapa obszaru rewitalizacji

Źródło: Urząd Miejski w Nidzicy

Zgodnie z powyższymi zapisami wyznaczono obszar rewitalizacji obejmujący część podobszaru zdegradowanego na obszarze miejskim o powierzchni 0,93 km², co stanowi 0,25% powierzchni gminy i zamieszkały przez 6288 osób, co stanowi 28,86% mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Nidzica.

Tabela 16. Obszar rewitalizacji

Obszar	Ulice
Obszar	1 Maja, 3 Maja, Aleja Wojska Polskiego, Jagiełły, Kajki, Kilińskiego, Kolejowa, Kopernika, Kościuszki, Krzywa, Mickiewicza, Młynarska, Murarska, Ogrodowa, Osieńskiego, Plac Ks. Sudzińskiego, Plac Wolności, Rataja, Ratuszowa, Słowackiego, Sienkiewicza, Steffena, Traugutta, Warszawska, XXX-Lecia, Zamkowa

Źródło: Urząd Miejski w Nidzicy

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

Uzasadnienie wyboru wyznaczonego obszaru

Tabela 17. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna i gospodarcza

Wskaźniki	liczba mieszkańców	liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	liczba ludności w wieku produkcyjnym	liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Gospodarstwa domowe korzystające z zasobów pomocy społecznej	liczba korzystających z zasobów pomocy społecznej	liczba bezrobotnych	liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czynny karalne nieletnich	liczba bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym (poniżej)	liczba organizacji społecznych	liczba osób zapożyczonych do NDK	liczba mieszkańców zapisanych do Miejskiej Biblioteki Publicznej	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	liczba wyrejestrowanych podmiotów w CEIDG w 2014 r.
Obszar rewitalizowany	6 208	905	3 938	1 365	246	581	310	107	40	25	62	499	301	42
Gmina Nidzica	21 705	4 087	14 309	3 309	835	2 273	1 121	861	258	49	181	2237	1258	134

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18. Stan kryzowy w sferze społecznej i gospodarczej

Kryterium	Obciążenie demograficzne			Ubóstwo	Bezrobocie	Przestępczość	Edukacja	Udział w życiu publicznym	Udział w życiu kulturalnym	Przedsiębiorczość lokalna	
	liczba ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców obszaru	liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców obszaru	Stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym do ogółem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze							liczba ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców obszaru	liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w CEIDG na 100 mieszkańców obszaru
Obszar rewitalizowany	15,66	62,63	59,7%	3,91%	7,87%	1,70	12,90%	0,40	7,94	4,79	0,67
Gmina Nidzica	18,76	66,05	51,4%	3,83%	7,79%	3,96	23,02%	0,22	10,27	5,77	0,62
wymagana wartość dla obszarów zdegradowanych	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	niższy od wskaźnika dla gminy	wyższy od wskaźnika dla gminy

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na spełnienie wymogów obszaru zdegradowanego w 4 z 7 kryteriach obligatoryjnych sfery społecznej oraz kryterium przedsiębiorczości, należy uznać wyznaczony obszar rewitalizacji zgodny z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji*, na którym występuje stan kryzysowy w sferze społecznej w aspekcie ubóstwa, bezrobocia, udziału w życiu kulturalnym oraz obciążenia demograficznego oraz w sferze gospodarczej.

Obszar usytuowany jest w centralnej części miasta Nidzica i obejmuje swym zasięgiem ulice wskazane w Tabeli 16.

Wyznaczony obszar zdegradowany pod względem **przestrzenno-funkcyjnym** jest najważniejszym obszarem w Nidzicy, gdyż pełni następujące funkcje:

1. *administracyjną*: Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski, Urząd Pocztowy, Komenda Powiatowa Policji, Zespół Obsługi Oświaty i Sportu,
2. *społeczną*:
  - służba zdrowia: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Przychodnia Obwodowa w Nidzicy (Zespół Opieki Zdrowotnej), Przychodnia Lecznictwa Podstawowego (Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej i Medycyny Pracy PANACEUM), Medyk. Niepubliczny Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej, Zespół Opieki Zdrowotnej w Nidzicy, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Endokrynologiczna Halina Łuczak, Przychodnia Ortopedyczna oraz praktyki lekarskie;
  - oświata – Przedszkole nr 4, Szkoła Podstawowa Specjalna, Zespół Szkół nr 1 (Szkoła Podstawowa nr 1 i Gimnazjum nr 1), Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Stanisława Wyspiańskiego (Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące), Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących im. Stanisława Staszica (Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Szkoła Policealna, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Ośrodek Dokształcenia i Doskonalenia Zawodowego),
  - religia – Kościół Niepokalanego Poczęcia NMP i św. Wojciecha, Kościół ewangelicko-augsburski pw. Św. Krzyża;
  - infrastruktura kulturalna – Zamek Krzyżacki, Nidzicki Ośrodek Kultury,
  - sport i rekreacja – Ośrodek Sportu i Rekreacji, Stadion Miejski, korty tenisowe;
  - komunikacja - przystanki prywatnych przewoźników;
  - inne: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”, Nasza Gazeta Nidzicka. Redakcja, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego;

- usługową: banki, sklepy, hotel, kwaciarnia, apteki, punkty gastronomiczne, małe rzemiosło.
- mieszkaniową.

W trakcie opracowywania LPR wśród mieszkańców przeprowadzono badania ankietowe. W ankiecie respondenci wskazywali obszar funkcjonowania miasta, który wg nich jest najbardziej zaniedbany. W ten sposób zidentyfikowano obszary potrzebujące pilnej interwencji co zostało potwierdzone danymi statystycznymi i odpowiednimi wskaźnikami. Ankietowani mieszkańcy wskazali trzy główne problemy z jakimi należy zmierzyć się w pierwszej kolejności:

- zły stan dróg i chodników,
- rynek pracy,
- potrzeba ożywienia gospodarczego.

Z powyższego wynika, iż mieszkańcy zauważają wiele problemów Miasta i są to problemy różnego rodzaju. Najczęściej jako główne problemy wymieniano: bezrobocie (16 wskazań), zły stan dróg (9 wskazań) i brak inwestorów (8 wskazań), zły stan służby zdrowia/słaba opieka medyczna (6 wskazań). Pięciokrotnie wskazano: brak miejsc pracy dla kobiet oraz słaby rozwój turystyki. Z powyższych odpowiedzi wynika, iż problemy, które najbardziej dotyczą mieszkańców są natury społecznej.

Problemy przestrzenno-funkcjonalne, jakie występują na tym terenie to:

1. brak infrastruktury społecznej związanej z usługami opieki nad dziećmi do lat 3,
2. niewystarczająca dostępność usług społecznych dla dzieci w wieku przedszkolnym,
3. niezadawalający stan techniczny części infrastruktury edukacyjnej,
4. brak terenów publicznych (np. parki, skwery, place zabaw);
5. zły stan dróg;
6. niska jakość przestrzeni publicznej.

Zgodnie ze **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Nidzica**, obszar rewitalizowany jest podzielony na 3 obszary:

1. **centralny** - obszar o zdecydowanej przewadze wartości kulturowych wysokiej rangi obejmuje historyczne terytorium miasta lokacyjnego oraz zamek i podzamcze o łącznej powierzchni brutto 15,8 ha.

2. **śródmiejski** - obszar śródmiejski wyróżnia się przeważającą zabudową mieszkaniową wielorodzinną typu miejskiego z rozproszonymi usługami ogólnomiejskimi (policja, szpital, zespół usługowy, obiekty handlowo-usługowe).
3. **przedmieście nowożytnych** - obszar nieciągły obejmuje trzy z czterech przedmieść nowożytnych: najstarsze północne (warmińskie) i południowe (mazowieckie) rozwijające się na styku rozległej doliny Nidy, charakteryzujące się względnie korzystnymi warunkami gruntowo-wodnymi i biotop klimatycznymi; przedmieście zachodnie oparte na dwóch historycznych ciągach komunikacyjnych (ul. Kościuszki i ul. Traugutta) przecinających rozległą dolinę Nidy i łączących centrum miasta z dworcem kolejowym i zatorzem. Obszar o bardzo niekorzystnych warunkach klimatycznych i gruntowo - wodnych (obszary podmokłe i słabonośne).

Na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się kilka zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru (np. zamek, ratusz, budynek poczty).

Liczba mieszkańców badanego obszaru wyniosła w 2014 r. 6288, co stanowiło 28,86% mieszkańców gminy miejsko-wiejskiej Nidzica. Na powyższym terenie mieszkało 15,66% osób w wieku przedprodukcyjnym, 62,63% osób w wieku produkcyjnym oraz 21,71% w wieku poprodukcyjnym w stosunku do mieszkańców danego obszaru. Natomiast, analizując liczbę mieszkańców w każdej grupie wiekowej do liczby mieszkańców gminy, otrzymano następujące dane: 4,52% osób w wieku przedprodukcyjnym, 18,08% osób w wieku produkcyjnym oraz 6,27% w wieku poprodukcyjnym.

Na podstawie Tabeli 17 obliczono wskaźniki obciążenia demograficznego, które przedstawiono w Tabeli 18:

- *Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców obszaru – 15,66,*
- *Liczba ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców obszaru – 62,63,*
- *Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców obszaru – 21,71,*
- *Stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnych względem ludności w wieku produkcyjnym – 59,7%.*

Natomiast powyższe wskaźniki dla gminy są następujące: 18,76, 66,05, 15,19 i 51,4%. Kryterium obciążenia demograficznego zostało spełnione dla wymogu obszaru zdegradowanego, gdyż zgodnie z Tabelą 18 obliczone wskaźniki dla obszaru są odpowiednio niższe lub wyższe niż dla gminy Nidzica.

Jednym z negatywnych zjawisk społecznych, jakie analizowano na badanym terenie jest **bezrobocie**. W 2014 r. teren obszaru rewitalizowanego zamieszkiwało 310 osób bezrobotnych, co stanowiło 27,65% ogólnej liczby bezrobotnych (1121 osób) zamieszkujących w gminie miejsko-wiejskiej Nidzica. Liczba osób długotrwale bezrobotnych³¹ wyniosła 129 osób, co stanowiło 23,24% ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych w gminie.

Wskaźniki dla kryterium poziomu bezrobocia:

- *Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze – 7,87%.*

Natomiast obliczony powyższy wskaźnik dla gminy wyniósł 7,79%. Porównując wyniki dla wyznaczonego terenu i gminy Nidzica należy wskazać na występowanie stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji pod względem bezrobocia, ponieważ wyliczona wartość wskaźnika spełnia wymóg obszaru zdegradowanego.

Kolejnym negatywnym zjawiskiem w sferze społecznej jest **ubóstwo**. Liczba rodzin zamieszkałych na obszarze rewitalizacji i korzystających z pomocy społecznej wyniosła w 2014 r. 246 rodzin, co stanowiło 29,46% ogólnej liczby rodzin (835) korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nidzicy. Natomiast liczba osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła 581 osób, co stanowiło 25,56% (2273 osoby) łącznej liczby korzystającej z pomocy społecznej, 11,09% mieszkańców wyznaczonego obszaru.

Zgodnie z Tabelą 16 wskaźniki dla kryterium ubóstwa są następujące:

- *Udział gospodarstw domowych korzystających z zasiłków pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – 3,91%*

Obliczony wskaźnik do kryterium ubóstwa dla gminy Nidzica wyniósł 3,83% i tym samym został spełniony wymóg dla obszaru zdegradowanego – na wyznaczonym terenie występują większe problemy społeczne niż dla całej gminy.

Zgodnie z danymi z 2014 r. otrzymanymi z Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy, liczba **przestępstw i wykroczeń** (poza zdarzeniami drogowymi) na wyznaczonym obszarze wyniosła 107, co stanowiło 12,40% ogólnej liczby przestępstw w gminie (863).

Zgodnie z Tabelą 18 wskaźnik przestępstw tj. *liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi) w tym czyny karalne nieletnich na 100*

---

³¹ Osoba długotrwale bezrobotna – osoba poszukująca pracy powyżej 12 miesięcy

mieszkańców obszaru wyniósł 1,70 i był niższy od średniej dla gminy (3,69) i tym samym nie został spełniony wymóg dla obszaru zdegradowanego.

Poziom edukacji na wyznaczonym obszarze jest wyższy od średniego poziomu dla gminy Nidzica. Na wspomnianym obszarze było 40 osób bezrobotnych posiadających wykształcenie gimnazjalne i poniżej, co stanowiło 15,50% (258 osób) wszystkich bezrobotnych zamieszkujących w gminie Nidzica z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Wskaźnik dla kryterium poziomu edukacji, tj. *liczba osób bezrobotnych posiadająca wykształcenie gimnazjalne i poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze* wyniósł 12,9% i był niższy od wyliczonej wartości dla gminy (23,02%).

Ze względu na brak danych dotyczących frekwencji wyborczej na poszczególnych ulicach nie jest możliwe określenie **poziomu uczestnictwa w życiu publicznym** mieszkańców wyznaczonego obszaru, w związku z tym zbadano aktywność organizacji pozarządowych działających na danym obszarze. Na wyznaczonym terenie zarejestrowanych było 25 organizacji pozarządowych, co stanowi 51,02% wszystkich organizacji działających na terenie gminy (49). Wskaźnik *liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców danego obszaru* wyniósł 0,4, a dla gminy Nidzica 0,22. Zgodnie z Tabelą 18 nie został spełniony wymóg dla obszaru zdegradowanego.

Natomiast **poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym** obliczono za pomocą następującego wskaźnika odnosząc się do instytucji kultury:

- *Liczba mieszkańców zapisanych do Miejskiej Biblioteki Publicznej na 100 mieszkańców obszaru* – 7,94.

Natomiast uzyskany wskaźnik dla gminy wyniósł: 10,27. Zgodnie z Tabelą 18 został spełniony wymóg obszaru zdegradowanego ze względu na niekorzystniejszą sytuację pod względem aktywności społeczeństwa w kulturze na wyznaczonym terenie niż uzyskana średnia dla gminy.

Ponadto zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, badano obszar w co najmniej jednej dodatkowej sferze. Do analizy wybrano sferę gospodarczą.

Na badanym terenie w 2014 r. zarejestrowanych było 301 podmiotów gospodarczych, wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, co stanowi 23,93% wszystkich firm zarejestrowanych na terenie gminy.

Kryterium gospodarcze określone jest na podstawie następujących wskaźników:

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców obszaru – 0,67,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEIDG na 100 mieszkańców na danego obszaru – 0,62

Natomiast wyliczone wskaźniki dla gminy Nidzica: 5,77 i 0,62. Porównując powyższe wskaźniki należy uznać wyznaczony obszar za zdegradowany, na którym występuje mniejsza przedsiębiorczość wśród mieszkańców danego terenu niż dla średniej gminy.

Podsumowanie analizy obszaru rewitalizacji

Jak dowiodły analizy statystyczne wyznaczony obszar rewitalizacji jest obszarem, na którym występuje szereg negatywnych zjawisk społecznych takich jak: starzenie się społeczeństwa, wysoka koncentracja rodzin korzystających z pomocy społecznej świadczącej przez MOPS, wysoka koncentracja osób bezrobotnych, niski udział w życiu kulturalnym oraz niska przedsiębiorczość mieszkańców.

Istotną wartością dodaną wyznaczonego obszaru rewitalizacji jest położenie oraz bardzo duże znaczenie dla rozwoju całego miasta, ponieważ zlokalizowanych jest na tym terenie wiele obiektów użyteczności publicznej, świadczące różnorodne usługi na rzecz mieszkańców miasta i gminy Nidzica.

Analizując powyższe kryteria należy przyjąć wyznaczony obszar jako teren, na którym koncertują się negatywne zjawiska i powinien zostać objęty procesami rewitalizacyjnymi.

Potrzeba rewitalizacji

1. pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
2. poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwo w życiu publicznym;
3. adaptacja i przystosowanie obiektów i przystosowania do pełnienia nowych funkcji;
4. zwiększenie dostępu do zatrudnienia przez osoby poszukujące pracy;
5. zachowanie i podniesienie atrakcyjności lokalnych zasobów przyrodniczych;
6. zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego;
7. nadanie walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni rewitalizowanej;
8. poprawa dostępu do usług publicznych;
9. rozwój działalności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej;
10. poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej;

11. poprawa stanu technicznego budynków i ich otoczenia;
12. poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców;
13. poprawa dostępności miejsc wypoczynkowo-rekreacyjnych dla mieszkańców;
14. poprawa infrastruktury drogowej.

4. Wizja i cele rewitalizacji

Odpowiedzią na zidentyfikowane problemy wskazane w poprzednich rozdziałach dokumentu, a przede wszystkim skumulowane problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji, jest zdefiniowana wizja, cel główny, cele szczegółowe oraz kierunki działań procesów rewitalizacyjnych.

Wizja Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Nidzica

Obszar rewitalizowany w Nidzicy w 2024 r. będzie terenem zaktywizowanym społecznie, gospodarczo i przestrzennie. Nastąpi ograniczenie wykluczenia społecznego poprzez wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców. Nowo zagospodarowana przestrzeń miejska przyczyni się do poprawy integracji mieszkańców i atrakcyjności turystycznej Nidzicy.

Nadrzędnym celem opisanych działań rewitalizacyjnych jest: **wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, lepsza jakość życia społeczności zamieszkującej obszary problemowe.**

Ponadto określono cele szczegółowe:

4. **Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta**
  - 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
  - 1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta;
  - 1.3. Wzrost kompetencji społecznych mieszkańców;
  - 1.4. Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców;
  - 1.5. Budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców w oparciu o historię i regionalne tradycje;
  - 1.6. Wzrost zaangażowania społeczeństwa w inicjatywy obywatelskie.
5. **Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji;**
  - 2.1. Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru;
  - 2.2. Stworzenie efektywnego systemu zarządzania w celu realizacji procesu rewitalizacji.

3. Ochrona dziedzictwa kulturowego:

- 3.1. Zabezpieczenie i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego.

4. Poprawa jakości środowiska naturalnego:

- 4.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków;
4.2. Poprawa świadomości ekologicznej i proekologicznych postaw mieszkańców;
4.3. Promowanie ekologicznych środków komunikacji.

5. Wzmocnienie lokalnej gospodarki:

- 5.1. Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju funkcji handlowo-usługowych;
5.2. Poprawa warunków dla rozwoju turystyki, lokalnego handlu detalicznego i gastronomii poprzez rewitalizację przestrzeni publicznej;
5.3. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:

- 6.1. Przewyciężenie występującego na obszarze „stanu kryzysowego” poprzez ograniczenie oraz niwelowanie negatywnych zjawisk społecznych;
6.2. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;
6.3. Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców;
6.4. Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa;
6.5. Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej;
6.6. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup marginalizowanych, a przez to zwiększanie kreatywności mieszkańców, ich zdolności do innowacji;
6.7. Rozwój zdolności adaptacyjnych w kontaktach społecznych i gospodarczych, poprzez odpowiedni system opiekuńczy i edukacyjny oraz mobilizację i aktywizację ludności obszarów zdegradowanych;
6.8. Wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej oraz tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy;
6.9. Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej;
6.10. Zachowanie i rewitalizacja budynków oraz obiektów o walorach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych;
6.11. Poprawa bezpieczeństwa i zmniejszenie przestępczości;
6.12. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;

- 6.13. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;
  - 6.14. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta;
  - 6.15. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;
  - 6.16. Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych;
  - 6.17. Rewitalizacja i modernizacja obiektów użyteczności publicznej.
- 7. Renowacja i modernizacja substancji budowlanej oraz wzmocnienie funkcji mieszkaniowej:**
- 7.1. Zachowanie, rewaloryzacja i modernizacja substancji budowlanej, w szczególności budynków o wartościach i znaczeniu historycznym, architektonicznym, artystycznym lub przestrzenno-funkcjonalnym;
  - 7.2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego i zgodnego współistnienia funkcji użytkowych obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy;
  - 7.3. Poprawa jakości i dostępności obiektów mieszkalnych oraz otoczenia mieszkaniowego.
- 8. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:**
- 8.1. Rewitalizacja obiektów związanych z edukacją, nauką i kulturą;
  - 8.2. Dostosowanie ich wyposażenia do nowoczesnych standardów;
  - 8.3. Poprawa dostępności obiektów służących rozwojowi edukacji;
  - 8.4. Wspieranie współpracy między podmiotami edukacyjnymi a podmiotami gospodarczymi poprzez transfer wiedzy i doświadczeń;
  - 8.5. Dostosowanie obiektów do standardów umożliwiających realizację zadań służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży;
  - 8.6. Wspieranie i animowanie inicjatyw służących wzmocnieniu kompetencji społecznych i zawodowych, dzięki którym mieszkańcy miast objętych programem będą mogli stać się bardziej konkurencyjni na rynku pracy.
- 9. Poprawa infrastruktury socjalnej:**
- 9.1. Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych;
  - 9.2. Poprawa warunków wypoczynku i spędzania wolnego czasu poprzez wspieranie inicjatyw dla dzieci, młodzieży i seniorów;

9.3. Modernizacja i rozbudowa placówek socjalnych i obiektów użyteczności publicznej;

10. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:

- 10.1. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;
- 10.2. Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- 10.3. Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.).

Wizja obszaru po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych

1. Obszar społeczny

Do 2024 r. nastąpi ożywienie społeczne obszaru rewitalizacji poprzez realizację działań mający na celu ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych wynikających przede wszystkim z bezrobocia i ubóstwa mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Zorganizowane i przeprowadzenie warsztatów, działań edukacyjnych, zawodowych, społecznych i zdrowotnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przyczynią się do:

- wzrostu atrakcyjności społecznej obszaru rewitalizowanego,
- poprawy aktywności społecznej mieszkańców,
- poprawy integracji społeczeństwa,
- poprawy dostępności do usług społecznych,

Ponadto angażowanie różnych grup społecznych w wdrażanie i realizację LPR pozwoli na kreowanie postaw obywatelskich, które będą składową w realizacji **priorytetu strategicznego regionu Otwarte Społeczeństwo**.³²

2. Obszar gospodarczy

Realizacja zintegrowanego przedsięwzięcia podniesie funkcjonalność centrum miasta i przestrzeni publicznych oraz stworzy możliwości rozwoju lokalnym przedsiębiorcom w związku z większym udostępnieniem przestrzeni publicznej na handel, gastronomię i usługi. Wynikiem realizacji zaplanowanych przedsięwzięć będzie również tworzenie nowych miejsc pracy co tym samym zmniejszy bezrobocie. Wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców zostanie osiągnięty poprzez zwiększenie ich kwalifikacji oraz poprawę jakości kształcenia.

---

³² Priorytet Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do r. 2025

Ożywienie gospodarcze na terenach rewitalizowanych będzie składową w realizacji **priorytetu strategicznego regionu Konkurencyjna Gospodarka**.³³ Natomiast współpraca Nidzicy z pozostałymi miastami *Międzynarodowego Stowarzyszenia Cittaslow* przyniesie pozytywny efekt dając tym samym impuls do dalszego rozwoju sieci i popularyzacji idei zrównoważonego rozwoju, co będzie składową w realizacji **priorytetu strategicznego regionu Nowoczesne Sieci**.³⁴

3. Obszar przestrzenno-funkcjonalny

Zintegrowane przedsięwzięcie inwestycyjne poprawi jakość obszarów problemowych dla włączenia społeczności je zamieszkujących. W ramach przedsięwzięcia zostaną przywrócone funkcje społeczne (w tym kulturalne, edukacyjne i rekreacyjne) zdegradowanych obszarów, zostaną przeprowadzone prace rewaloryzacyjne i modernizacyjne istniejącej zabudowy, podniesiona zostanie atrakcyjność społeczna oraz zostaną nadane walory funkcjonalne i estetyczne przestrzeniom publicznym z uwzględnieniem ich regionalnej tożsamości. W wyniku zrealizowanych działań rewitalizacyjnych nastąpi poprawa dostępności i jakości infrastruktury publicznej dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego, jak również dla pozostałych mieszkańców gminy. Przeprowadzone interwencje przyczynią się również do rozszerzenia oferty kulturalnej i poprawią tożsamość lokalną społeczeństwa. Ponadto poprzez zagospodarowanie terenów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe poprawi się integracja wśród dzieci i młodzieży. Realizacja działań rewitalizacyjnych poprawi stan zagospodarowania i estetyki przestrzennej miasta oraz zwiększy jego atrakcyjność turystyczną.

4. Obszar środowiskowy

W wyniku przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych nastąpi poprawa środowiska naturalnego. Efektem realizacji kompleksowej termomodernizacji budynków będzie zwiększenie wydajności energetycznej budynków i tym samym poprawi się stan powietrza atmosferycznego. Proekologiczne podejście do rewitalizacji będzie bezpośrednio oddziaływać pozytywnie na warunki życia lokalnej społeczności i na atrakcyjność obszaru dla turystów i inwestorów.

5. Obszar techniczny

Poprzez kompleksową termomodernizację nastąpi poprawa zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym. Dodatkowo wraz

---

³³ j.w.

³⁴ j.w.

z zagospodarowaniem terenów poprawią się warunki życia mieszkańców i zmniejszy się ich odpływ z miasta.

5. Wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zasadniczym celem działań Programu Rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego (w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społecznych oraz gospodarczych), a także powiązane z nimi działania związane rozwiązywaniem problemów społecznych oraz podniesieniem atrakcyjności gospodarczej terenów rewitalizowanych. Oznacza to, iż projekty realizowane w ramach LPR powinny przyczyniać się do rozwoju gospodarczego, do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz do podnoszenia jakości życia mieszkańców.

5.1. Wykaz podstawowych przedsięwzięć

Nazwa Zintegrowanego Przedsięwzięcia:

Nidzica razem aktywnie

Opis tła Zintegrowanego Przedsięwzięcia

Przez lata rozwój Nidzicy był w znacznym stopniu uzależniony od kondycji istniejących państwowych zakładów pracy takich jak: „Fabryka Mebli”, „Kombinat Państwowych Gospodarstw Rolnych”, „Fabryka Aparatury Rentgenowskiej Urządzeń Medycznych”, „Państwowy Ośrodek Maszynowy”, „Przedsiębiorstwo Budownictwa Rolniczego”. Zmiany gospodarcze początku lat 90-tych, związane z wprowadzeniem gospodarki wolnorynkowej odbiły się niekorzystnie na sytuacji naszego miasta. W ciągu kilku lat większość zakładów upadła, a te sprywatyzowane znacznie zmniejszyły liczbę pracowników. W międzyczasie powstawały i zamykały się też większe i mniejsze zakłady. Przykładem mogą być: Spółdzielnia Mleczarska „OSTROŁĘKA” Zakład Produkcyjny w Nidzicy, „IZOLACJA” SPÓŁKA AKCYJNA, zakład meblarski „WIÓREK” B.GRZEBSKA, J.GRZEBSKI, które zredukowały liczbę pracowników z ponad 3000 do 700. Liczne zwolnienia z przyczyn dotyczących zakładów pracy odbiły się negatywnie na lokalnym rynku pracy, co w konsekwencji doprowadziło do zaistnienia negatywnych skutków społecznych.

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nidzicy w r. 2015 ze świadczeń MOPS w gminie Nidzica korzystało 1 297 osób, z czego 686 (52,89%) z obszaru rewitalizowanego. Dlatego też kluczowym w perspektywie ograniczania wykluczenia społecznego jest kompleksowa interwencja w centrum miasta służąca

przewycięzeniu sytuacji kryzysowej. Interwencja ta ma służyć aktywizacji społeczno – zawodowej, ożywieniu gospodarczemu oraz wykorzystaniu istniejącego potencjału społecznego.

Ponadto wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nidzicy na dzień 31.12.2015r. zamieszkałych bezrobotnych na terenie gminy Nidzica było 955 osoby, z czego na Obszarze rewitalizowanym były 295 osoby, co daje 30,85% wszystkich bezrobotnych. Stopa bezrobocia w powiecie nidzickim wynosiła 15,3%. Tak wysokie bezrobocie niesie za sobą niebezpieczeństwo marginalizacji społecznej, co w połączeniu z niskim wykształceniem rodzi określone postawy ludzi – znaczne osłabienie więzi społecznych, niski stopień aktywności mieszkańców i ich identyfikowanie się z miastem, a także może być przyczyną odpływu najbardziej mobilnych i wykształconych osób do większych miast.

Występowanie negatywnych zjawisk społecznych, w głównej mierze na terenach objętych rewitalizacją prowadzi do:

- dużego bezrobocia,
- niskiej aktywności gospodarczej,
- niskiej aktywności zawodowej.

Konsekwencją tego jest występowanie zjawisk patologii społecznej związanej z szarą strefą uzyskiwania nieopodatkowanych dochodów oraz przestępczością. Ponadto dochodzi do osłabienia więzi społecznych w stosunkach międzyludzkich, zachwiania społecznej kontroli zachowań ludzi i ich poczucia dobra i zła. Brak zajęcia w czasie wolnym prowadzi do wzrostu konfliktów wewnątrzrodzinnych i problemów wychowawczych z dziećmi. Przy braku zaspokojenia potrzeb wzrasta frustracja społeczna czego skutkiem jest z jednej strony agresja, przestępczość, przemoc domowa a z drugiej uczucie bezsilności, braku wpływu na własne życie, zaburzenia psychiczne i depresja. Przy braku pracy w środowiskach zagrożonych bezrobociem narasta zjawisko patologii społecznych, dysfunkcji w rodzinach, problemy wychowawcze, przestępczość nieletnich, problemy z uzależnieniami, powielania negatywnych wzorców.

Realizacja zintegrowanego przedsięwzięcia umożliwi nie tylko ograniczenie negatywnych skutków społecznych długotrwałego bezrobocia, ale również przyczyni się do podniesienia atrakcyjności zrewitalizowanych terenów i obiektów w oczach mieszkańców i przedsiębiorców. Działania te umożliwią tworzenie nowych miejsc pracy i organizację wydarzeń mających na celu integrację społeczną.

Miasta Warmii i Mazur - z powodów zaszłości historycznych i przez obecny brak środków oraz problemy własnościowe – w wielu przypadkach są zaniedbane i zdegradowane. Problemy widoczne w miastach mają charakter przestrzenny,

społeczny i gospodarczy, zatem powinny być obejmowane przemyślanymi i kompleksowymi programami rewitalizacji. Szczególnie zauważalna jest degradacja przestrzeni publicznej. Tradycyjna przestrzeń publiczna to centrum miasta, jego obszar kulturowy a więc ulice ze sklepami, place, liczne wydarzenia. Przestrzeń publiczna jest sferą, w której każdy mieszkaniec miasta może się czuć swobodnie. Ulice, place, także miejskie parki powinny być własnością wszystkich obywateli miasta. Przestrzeń publiczna miast, poza dość nielicznymi wyjątkami, jest mało atrakcyjna ze względu na brak walorów estetycznych i zaniedbanie oraz niewielki zakres oferowanych atrakcji. Degradacja tej przestrzeni sprawia, że przestaje pełnić ona swoje funkcje społeczne – przestaje być centrum życia społecznego, integracji społecznej, przedsiębiorczości i miejscem rekreacji. To z kolei sprzyja alienacji mieszkańców tego obszaru, osłabieniem więzi społecznych, niską partycypacją społeczną i niskim poziomem aktywności zawodowej.

Jednocześnie zabudowa, walory historyczne i funkcjonalne śródmieść charakteryzuje duży indywidualizm. Czynniki lokalności i lokalnej specyfiki utrwalonej w układach urbanistycznych i obiektach historycznych, w zwyczajach, stanowią szanse skutecznego wdrażania rewitalizacji. W tym kontekście nabiera znaczenia odnowa zabytkowej, historycznej miejskiej przestrzeni publicznej, wprowadzanie nowych jej funkcji, jakości i estetyki zgodnie z filozofią miasteczek Cittaslow, czyli miejsc dobrej jakości życia w tempie nieco wolniejszym niż w dużych ośrodkach miejskich.

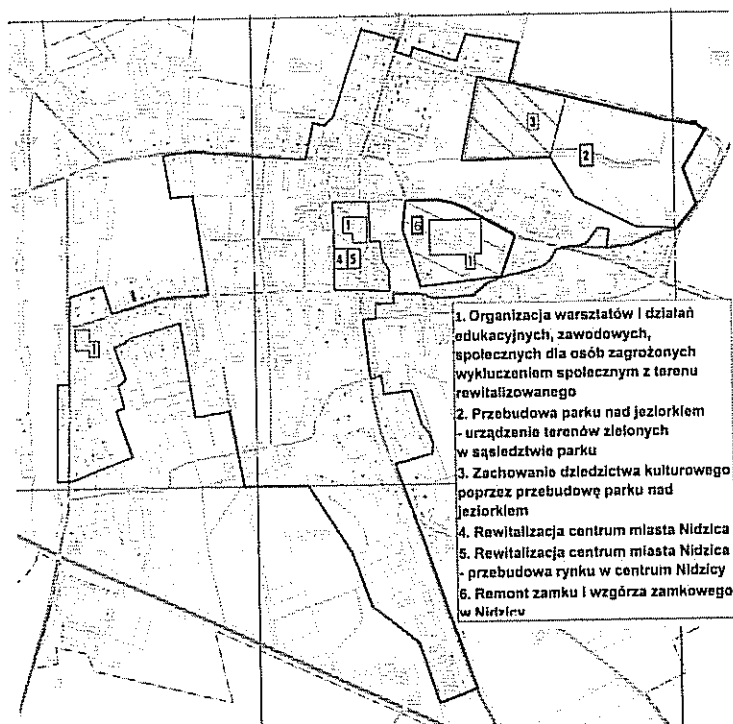
Brak reprezentacyjnych przestrzeni w centrum miasta, przestrzeni zachęcającej do przebywania, integracji mieszkańców, organizowania wydarzeń kulturalnych wpływa negatywnie na jakość życia w mieście i osłabia poczucie przynależności do miejsca zamieszkania, co w dużej mierze wpływa na decyzję o migracji młodej części społeczności Nidzicy. Młodzi mieszkańcy miasta po wyjeździe na studia rzadko decydują się więc na powrót, co powoduje odpływ wykształconej i przedsiębiorczej części społeczeństwa i znaczne obniżenie potencjału oferowanego na lokalnym rynku pracy.

Zintegrowane przedsięwzięcie dotyczy priorytetowego obszaru w mieście zarówno z punktu widzenia problematyki rewitalizacji jak i rozwoju gospodarczego. Obejmuje ok 12,5 ha w śródmiejskiej części miasta. Dzięki realizacji projektu z pewnością podniesie się jakość życia mieszkańców, poprzez zwiększenie dostępności do obiektów kulturalnych i miejsc publicznych, które przejdą gruntowne remonty oraz rekreacyjnych, poprzez budowę nowoczesnej infrastruktury oraz rewitalizację zespołu parkowo – zamkowego. Dodatkowo inwestycje realizowane w ramach projektu znacznie wpłyną na zwiększenie jakości usług, a co za tym idzie umożliwią rozwój tych dziedzin gospodarki, co powinno wpłynąć na

stopniowy wzrost zatrudnienia w tych sektorach. Realizacja projektu spowoduje poprawę warunków dla rozwoju miasta Nidzica. Dzięki jego realizacji zwiększy się potencjał inwestycyjny miasta. Przyczyni się również do zaspokojenia potrzeb lokalnej i regionalnej społeczności. Z rezultatów projektu skorzystają mieszkańcy miasta, turyści oraz partnerzy z kraju i zza granicy. Będzie to miało bardzo duże znaczenie dla wzrostu aktywności społecznej oraz dla przywrócenia obszarom rewitalizowanym możliwości sprawnego działania poprzez zmianę struktury terenów, przywrócenie i umieszczenie nowych funkcji, a przede wszystkim aktywizację przestrzeni i jej jakościową zmianę.

Poniżej przedstawiono projekty w ramach Zintegrowanego Przedsięwzięcia wraz z zaznaczeniem na mapie.

Rysunek 6. Mapa obszaru rewitalizacji wraz z projektami Zintegrowanego Przedsięwzięcia

Źródło: Urząd Miejski w Nidzicy

Tabela 19. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 1

<p>Tytuł projektu 1.</p>	<p>Organizacja warsztatów i działań edukacyjnych, zawodowych, społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu rewitalizowanego</p>
<p>Podmiot realizujący</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy</p>
<p>Zakres zadań</p>	<p>Działania w ramach projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instrument aktywizacji społecznej – warsztaty psychologiczne mające na celu zwiększenie poczucia własnej wartości, skuteczności w prezentowaniu własnej wiedzy i doświadczenia, trening kompetencji i umiejętności społecznych. - instrument aktywizacji edukacyjnej – kursy i szkolenia zawodowe według indywidualnych potrzeb uczestników projektu, w tym z zakresu rękodzieła; zajęcia animacyjne i edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. - instrument aktywizacji zawodowej – warsztaty z doradztwa zawodowego, które mają na celu określenie słabych i mocnych stron uczestników projektu, wskazanie kierunków poszukiwania zatrudnienia odpowiadającego określonym predyspozycjom, zdobycie umiejętności aplikowania i przygotowywania się do rozmów kwalifikacyjnych, sporządzanie podania o przyjęcie do pracy, CV; <p>Działaniami projektu zostaną objęte osoby w wieku od 15 do 64 r.ż., zagrożone wykluczeniem społecznym i ryzykiem ubóstwa, zamieszkałe na terenie miasta Nidzica, w obszarze objętym Programem. Działania podejmowane w ramach projektu będą miały na celu aktywizację społeczno-zawodową tych osób. Uczestnicy projektu zostaną objęci wsparciem specjalistycznym podwyższającym ich kompetencje społeczne, umiejętności pełnienia ról społecznych, w tym rodzinnych. Uczestnicy wezmą też udział w cyklu edukacyjno-zawodowym, przygotowującym do wejścia na rynek pracy i utrzymania zatrudnienia. W ramach projektu prowadzona będzie realizacja zintegrowanych usług aktywizacyjno-integracyjnych na rzecz rodzin z zastosowaniem różnych form wsparcia, realizację usług wspierających integrację rodzin ze</p>

	<p>środowiskiem lokalnym oraz aktywizację społeczno-zawodową z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji.</p> <p>Ponadto w ramach projektu zostanie powołany Promotor organizacji pozarządowych-osoba odpowiedzialna za wspieranie organizacji pozarządowych w Nidzicy oraz koordynowanie ich współpracy z gminnymi jednostkami. Promotor organizacji pozarządowych będzie miał swoją siedzibę w Ratuszu Miejskim. Jego zadaniem będzie wykorzystanie i rozwijanie potencjału organizacji pozarządowych, tak aby ich oferta stanowiła uzupełnienie działań integracyjnych na rzecz osób wykluczonych, które będą realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Promotor będzie pomagał organizacjom w pozyskiwaniu środków oraz organizacji wydarzeń Nabyte przez uczestników umiejętności będą mogły być wykorzystane np. przy pracach porządkowych na drogach, na rynku czy wokół nabrzeża i parku przy Jeziorku Miejskim (animacja zajęć). Ponadto nabyte umiejętności rękodzielnicze będą dawały możliwość sprzedaży swoich wyrobów na utworzonych w ramach projektu przenośnych stanowiskach w parku przy Jeziorku Miejskim czy na wyznaczonych miejscach handlowo – usługowych na Placu Wolności (rynku) w Nidzicy. Dodatkowo w ramach działań planowane jest przeszkolenie animatora do prowadzenia nad Jeziorkiem Miejskim zajęć animacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, z zakresu: sportów wodnych, zajęć fitness, nording woking itp. Działania w ramach projektu będą organizowane na terenie nidzickiego zamku (ul. Zamkowa) w ratuszu miejskim (Plac Wolności 1) oraz w siedzibie MOPS-u (ul. Kolejowa) jak nad Jeziorkiem Miejskim. Zadania w ramach projektu zakładają wykorzystanie infrastruktury powstałej w wyniku projektów realizowanych przez Gminę Nidzica, finansowanych z EFRR w ramach RPO WiM 2014-2020.</p>
Lokalizacja	<ul style="list-style-type: none"> - ul. Kolejowa - ul. Zamkowa - Plac Wolności
Wartość projektu (PLN)	642 000,00 zł
Okres realizacji	2019-2020
Priorytet inwestycyjny	9i – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie

Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - włączenie społeczne osób wykluczonych, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - wzrost kapitału społecznego, - wzrost przedsiębiorczości, - spadek bezrobocia,
Wskaźniki rezultatu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.
Wskaźniki produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, listy obecności, ankiety uczestników, wywiady z uczestnikami, zaświadczenia, certyfikaty, umowy, opinie
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>1.Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym; 1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta; 1.3. Wzrost kompetencji społecznej mieszkańców; <p>2. Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1.Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru; <p>4. Wzmocnienie lokalnej gospodarki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.3. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych; <p>6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6.4. Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa, ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie

	<p>zatrudnienia i integracji społecznej;</p> <p>6.5. Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców, szczególnie ludności należącej do grup marginalizowanych, a przez to zwiększanie kreatywności mieszkańców, ich zdolności do innowacji;</p> <p>6.7. Rozwój zdolności adaptacyjnych w kontaktach społecznych i gospodarczych, poprzez odpowiedni system opiekuńczy i edukacyjny oraz mobilizację i aktywizację ludności obszarów zdegradowanych;</p> <p>6.8. Wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej oraz tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy;</p> <p>8. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:</p> <p>8.5. Wspieranie i animowanie inicjatyw służących wzmocnieniu kompetencji społecznych i zawodowych, dzięki którym mieszkańcy miast objętych programem będą mogli stać się bardziej konkurencyjni na rynku pracy.</p> <p>10. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:</p> <p>10.1. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;</p> <p>10.2. Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych, aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;</p> <p>10.3. Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.).</p>
--	--

Tytuł projektu 2.	Przebudowa parku nad jeziorkiem - urządzenie terenów zielonych w sąsiedztwie parku
Podmiot realizujący	Gmina Nidzica
Zakres zadań	<p>Zakres rzeczowy zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> •budowa miejsca prezentacji twórczości artystycznej, • budowa z przebudową alejek w obrębie terenów zielonych, •budowa oświetlenia, przyłączy wod.-kan., •budowa parkingu, • budowa placu ćwiczeń na przyrządach i gier stolikowych,

- budowa zatok wraz z ławkami parkowymi,
- budowa wiaty „grzybka” wraz z zapleczem do tzw. „małej gastronomii”,
- budowa altany widokowej na wyspie,
- budowa kładek dla pieszych nad rowem tzw. RM,
- budowa sanitariatów.

W ramach projektu zaplanowano działania w następującym zakresie:

1. Budowa miejsca prezentacji twórczości artystycznej.

Dzięki realizacji inwestycji zwiększy się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej obszaru jak również osób odwiedzających objęte wsparciem miejsce (park nad jeziorkiem). Obecnie na terenie miasta nie istnieje miejsce na otwartej przestrzeni, gdzie mogłyby odbywać się prezentacje twórczości artystycznej mieszkańców, podmiotów działających w zakresie kultury, szkół, przedszkoli. Park nad jeziorkiem będzie jedynym miejscem na terenie miasta, gdzie będą mogły odbywać się wydarzenia kulturalne dla mieszkańców oraz turystów, zwiększając tym samym ofertę turystyczną obszaru. Konieczność realizacji zadania wynika z potrzeb społecznych mieszkańców. Obecnie zdiagnozowany problem polegający na niskiej aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturze spowodowany jest brakiem odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie. Budowa miejsca prezentacji twórczości artystycznej wpłynie na rozwój przestrzeni publicznej ukierunkowanej na rozwój atrakcyjności społecznej. Realizacja inwestycji na wybranym terenie nada mu nową kulturalną i społeczną funkcję istotną ze względu na podejmowane działania rewitalizacyjne.

2. Budowa z przebudową alejek w obrębie terenów zielonych, budowa oświetlenia i przyłączy wod.-kan., budowa parkingu, budowa placu ćwiczeń, budowa zatok z ławkami parkowymi, budowa wiaty „grzybka” wraz z zapleczem do tzw. małej gastronomii, budowa altany widokowej, budowa kładek dla pieszych.

Wykonanie wymienionych inwestycji stanowić będzie zagospodarowanie i rozwój przestrzeni publicznych, zdegradowanego obszaru miejskiego poprzez nadanie mu nowych funkcji. Realizacja zadań w zaplanowanym zakresie jest niezbędna by stworzyć miejsce bezpieczne oraz atrakcyjne. Nowowytbudowana

infrastruktura stanowić będzie łącznie miejsce spójne pod względem użyteczności funkcjonalnej, wykorzystywanej przez mieszkańców jako miejsce odpoczynku wspólnej rekreacji, baza do podejmowania aktywności społecznych i publicznych. Zaplanowane działania wynikają z inicjatywy społeczności lokalnych. Dzięki powstałej infrastrukturze stworzone zostanie miejsce, gdzie mieszkańcy będą mogli spędzać wolny czas. Obecnie na terenie miasta nie istnieje miejsce przystosowane do tego, by mieszkańcy w różnych grupach wiekowych, preferujący różne aktywności mogli spędzać razem czas integrując się oraz społecznie się aktywizując. Funkcje rekreacyjne powstałej infrastruktury (budowa placu ćwiczeń na przyrządach i gier stolikowych budowa wiaty „grzybka” wraz z zapleczem, budowa altany widokowej budowa kładek dla pieszych) podniosą jakość miejsca objętego projektem pod względem jego użyteczności do celów podejmowania aktywności społecznej mieszkańców. Miejsce ze względu na zrealizowane inwestycje stanowić będzie również rozszerzenie oferty turystycznej obszaru. Zadania zostały zaplanowane tak, by przeciwdziałać zdiagnozowanym na obszarze problemom społecznym oraz przestrzenno- funkcjonalnym. Urządzenie terenów zielonych zaprojektowano w taki sposób by z powstałej infrastruktury mogła korzystać szeroka grupa mieszkańców, w różnym wieku. Łączenie aktywności dzieci, młodzieży oraz osób starszych w jednym miejscu sprzyjać będzie intensyfikacji ożywienia społecznego mieszkańców na obszarze zdegradowanym.

Projekt dotyczy wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych poprzez zagospodarowanie przestrzeni na cele rekreacyjno-rehabilitacyjne. Tereny bezpośrednio przylegające do Jeziorka Miejskiego to miejsce spotkań mieszkańców i realizacji wielu imprez integracyjno - rekreacyjnych i kulturalnych, w tym najważniejszych dla miasta jak Dożynki Gminne i Dni Nidzicy. Teren od lat nie modernizowany wymaga w tym momencie szeregu prac, które przywrócą mu odpowiedni stan oraz nadadzą nową funkcję. W ramach prac planowane jest zagospodarowanie placu pod organizację dużych wydarzeń artystycznych, wraz z budową miejsca prezentacji twórczości artystycznej oraz stworzeniem przestrzeni parkowej ze ścieżkami dydaktycznymi, ekologicznymi oraz trasami przystosowanymi do uprawiania sportów takich jak: nording walking czy jogging.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

	<p>Jednym z podstawowych zadań dotyczących eliminowania wykluczenia społecznego jest stworzenie warunków do rozwoju, nie tylko w sferze ekonomicznej, ale również, a może przede wszystkim w sferze społecznej. Wymaga to poszerzenia oferty rekreacyjno - kulturalnej. Liczne place zabaw i miejsca odpoczynku w mieście i gminie mogą wpływać pozytywnie na rozwój życia rodzinnego. Miejsca takie są alternatywą nie tylko dla ludzi młodych, ale całych rodzin, które mają gdzie spędzać wspólnie czas wolny. A takich miejsc w obszarze rewitalizowanym i niestety brakuje. Dlatego też niezbędne jest stworzenie takiego miejsca, które wpłynie pozytywnie na rozwój i aktywizuje mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Realizacja projektu pozwoli również aktywizować osoby starsze i niepełnosprawne, które będą miały możliwość aktywnego spędzenia czasu wolnego. Z wnioskiem o modernizację parku wokół jeziora zwróciła się nieformalna grupa zrzeszająca miłośników Street Workout-u, która wniosła o uwzględnienie możliwości zamontowania nad Jeziorkiem Miejskim w Nidzicy urządzeń do ćwiczeń siłowych, co pozwoli poszerzyć ofertę aktywnej rekreacji na świeżym powietrzu, aby jak największa rzesza mieszkańców Nidzicy mogła aktywnie spędzać wolny czas.</p>
Lokalizacja	Al. Wojska Polskiego
Wartość projektu (PLN)	1 507 333,00
Okres realizacji	2018
Priorytet inwestycyjny	9b - Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości i dostępności oferty usług społecznych, - poprawa jakości i dostępności oferty usług edukacyjnych, - poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni miejskiej, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - włączenie społeczne osób wykluczonych,
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (osoby)
Wskaźniki produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) 2. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha) 3. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m²);

Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, dokumentacja techniczna, dziennik budowlany
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>2. Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:</p> <p>2.1. Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru;</p> <p>4. Wzmocnienie lokalnej gospodarki:</p> <p>2.4. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych;</p> <p>6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <p>6.2. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;</p> <p>6.9. Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej;</p> <p>6.12. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>6.13. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;</p> <p>6.14. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta;</p> <p>6.15. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;</p> <p>8. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:</p> <p>8.1. Rewitalizacja obiektów związanych z edukacją, nauką i kulturą;</p> <p>8.2. Dostosowanie ich wyposażenia do nowoczesnych standardów;</p> <p>8.4. Dostosowanie obiektów do standardów umożliwiających realizację zadań służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży;</p>

	<p>10. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:</p> <p>10.1. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;</p>
--	--

Tytuł projektu 3.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez przebudowę parku nad jeziorkiem
Podmiot realizujący	Gmina Nidzica
Zakres zadań	<p>Zakres rzeczowy zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa zbiornika wraz z przebudową mnisza i przepustu wypływowego dla udrożnienia przepływu i poprawy jakości wody w zbiorniku. Dodatkowo projektuje się aerator dla zapewnienia równowagi biologicznej zbiornika, • budowa promenady z drewna syntetycznego na palach pełniące funkcję ciągu pieszego, • urządzenie alejek z urządzeniami fitness, • budowa ścieżek pieszych żwirowych w kierunku terenów zielonych będących uzupełnieniem zieleni parkowej, • budowa dwóch kładek z drewna syntetycznego na palach z obustronnymi balustradami nad istniejącym rowem, • budowa parkingów w formie zatok parkingowych od Alei Wojska Polskiego w ilości 17 miejsc postojowych, • przebudowa istniejącego ogrodzenia parku, • budowa drenażu odwadniającego plac zabaw zlokalizowany w obrębie parku, • budowa z przebudową oświetlenia parkowego, • budowa przyłącza elektroenergetycznego. <p>Realizacja zaplanowanych inwestycji spowoduje nadanie miejscu nowych funkcji i umożliwi wykorzystanie walorów przyrodniczych na potrzeby zwiększenia atrakcyjności turystycznej. Obiekt będzie mógł być wykorzystywany również przez różne grupy mieszkańców. Dzięki powstałej infrastrukturze stworzone zostanie miejsce umożliwiające spędzanie wolnego czasu w atrakcyjnym przyrodniczo otoczeniu. Przebudowa zbiornika jak również prace związane z zagospodarowaniem terenu przyczynią się do podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru oraz uzupełnienia usług</p>

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

	<p>świadczonych w tym zakresie na terenie miasta. Skutkiem budowy nieistniejącej do tej pory infrastruktury (promenada, kładki z drewna, alejka z urządzeniami fitness, budowa parkingów) będzie powstanie miejsca do atrakcyjnego spędzania czasu wolnego mieszkańców oraz turystów. Niewątpliwie wpłynie to na wydłużenie sezonu turystycznego. Teren znajduje się w bliskim sąsiedztwie nidzickiego zamku, licznie odwiedzanego przez turystów letnim. Zagospodarowanie zbiornika rozszerzy ofertę turystyczną również dla tej grupy gości. Budowa przyłącza energetycznego umożliwi organizację plenerowych wydarzeń artystycznych, kulturalnych, edukacyjnych oraz sportowych inicjowanych przez samych mieszkańców, jak również przez instytucje publiczne i społeczne. Po zrealizowaniu zaplanowanych działań zbiornik wodny będzie mógł być wykorzystywany poza sezonem letnim jako lodowisko, miejsce organizacji podlodowych zawodów wędkarskich. Rozszerzy się przez to oferta turystyczna i rekreacyjna obszaru zarówno pod względem różnorodności jak i czasu jej wykorzystania, zwiększy się też liczba osób korzystających z terenu objętego projektem.</p>
Lokalizacja	Al. Wojska Polskiego
Wartość projektu (PLN)	2 032 330,00
Okres realizacji	2017- 2018
Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost jakości życia mieszkańców zgodnie z filozofią dobrego życia miast Cittaslow, - podwyższenie atrakcyjności inwestycyjnej terenu poprzez zwiększenie jakości życia w mieście, - wzrost potencjału turystycznego i utrzymanie przewagi konkurencyjnej obszaru Warmii i Mazur z wykorzystaniem zasobów dziedzictwa naturalnego poprzez budowę obiektów infrastruktury turystycznej, - wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych do podniesienia atrakcyjności terenu objętego inwestycją
Wskaźniki rezultatu	1. Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby/rok]
Wskaźniki produktu	1.Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [osoby]
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, dokumentacja techniczna

Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta</p> <p>1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <p>1.2. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta;</p> <p>3. Ochrona dziedzictwa kulturowego:</p> <p>3.1. Zabezpieczenie i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego;</p> <p>6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <p>6.2. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;</p> <p>6.3. Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców;</p> <p>6.4. Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa;</p> <p>6.5. Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej;</p> <p>6.10. Poprawa bezpieczeństwa i zmniejszenie przestępczości,</p> <p>6.12. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>6.13. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;</p> <p>6.14. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta,</p> <p>6.15. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;</p> <p>6.16. Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych;</p> <p>9. Poprawa infrastruktury socjalnej:</p> <p>9.1. Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych;</p> <p>9.2. Poprawa warunków wypoczynku i spędzania wolnego czasu poprzez wspieranie inicjatyw dla dzieci, młodzieży i seniorów;</p>

Tytuł projektu 4.	Rewitalizacja centrum miasta Nidzica
Podmiot realizujący	Gmina Nidzica
Zakres zadań	<p>W ramach przedsięwzięcia wyszczególnia się następujące zadania:</p> <p>1. Przebudowa i remont ze zmianą sposobu użytkowania ratusza miejskiego w Nidzicy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymiana i wzmocnienie elementów konstrukcyjnych stropu i ścian piwnic (bryła główna i skrzydło zachodnie), • przebudowa pomieszczeń w kondygnacji podziemnej wraz z pomieszczeniami sąsiednimi (towarzyszącymi), • Przebudowa pomieszczeń komunikacyjnych , • przebudowa i remont pomieszczeń przyziemia w skrzydle zachodnim budynku. Remont w.c. i przedsionka w przyziemiu skrzydła zachodniego budynku, • przebudowa i remont w.c. w kondygnacji podziemnej budynku (bryła główna), • instalacje wod.-kan. w sanitariatach i pomieszczeniach socjalnych w kondygnacji podziemnej, • instalacje wod.-kan. w sanitariatach w przyziemiu skrzydła zachodniego budynku, • przebudowa i remont dziedzińca budynku, • wymiana stolarki drzwiowej wewnętrznej do pomieszczeń biurowych, • wymiana podłóg, • remont poddasza bryły północnej, • montaż systemu sygnalizacji pożaru i oddymiania, • montaż wentylacji i klimatyzacji sali konferencyjnej, • montaż platform przyschodowych na potrzeby osób niepełnosprawnych. <p>2. Budowa drogi (ulicy murarskiej) w Nidzicy wraz z odwodnieniem, oświetleniem ulicznym i przebudową urządzeń infrastruktury technicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa drogi (ulicy) stanowiącej łącznik ulicy Ratuszowej z ulicą Jagielly. Będzie to ciąg pieszo – jezdny o przekroju ulicznym służący do obsługi obiektów handlowo – usługowych położonych na terenach przyległych, która obejmuje:

- budowę nawierzchni jezdni i zjazdy z kamienia,
- wykonanie chodników z płyt kamiennych i kamienia,
- uczytelnienie murów obronnych kamieniem polnym,
- budowę odwodnienia terenu,
- budowę oświetlenia ulicznego,
- przebudowę urządzeń infrastruktury technicznej.

W wyniku realizacji przedsięwzięcia we wskazanym wyżej zakresie nastąpi częściowe lub całkowite przeniesienie ruchu drogowego poza obręb rynku i poprowadzenie go równoległą ulicą Murarską (wykonanie nawierzchni kamiennej wraz z odwodnieniem, oświetleniem, budowie chodników z kostki betonowej), która posłuży również do obsługi obiektów handlowo- usługowych zlokalizowanych na terenach przyległych, a ta będzie niemożliwa w przypadku ograniczenia ruchu kołowego w rynku. Dzięki takiemu rozwiązaniu zostanie ułatwiony dostęp przedsiębiorców do obiektów znajdujących się w rynku i umożliwi tworzenie nowych punktów handlowo-usługowych, przeciwdziałając w ten sposób negatywnym zjawiskom gospodarczym oraz przestrzenno funkcjonalnym. W efekcie realizacji projektu zostaną stworzone możliwości do powstania nowych miejsc pracy związanych z prowadzeniem drobnego handlu oraz utrzymaniem czystości i porządku chodników, placu oraz pasów zieleni.

W ramach zagospodarowania piwnicy ratusza planuje się stworzenie m.in.: sali ekspozycyjnej pozwalającej na prezentację twórczości członków kół i stowarzyszeń artystycznej, podopiecznych MOPS, WTZ, izby pamięci, sali konferencyjnej umożliwiającej prowadzenie szkoleń i warsztatów oraz pomieszczeń przeznaczonych dla stowarzyszeń i organizacji pozarządowych. Prace budowlane wykonywane na pierwszym piętrze oraz poddaszu budynku ratusza są niezbędne ze względu na zakres prac realizowanych w piwnicy. Działania związane z adaptacją piętra oraz poddasza stanowią nie tylko poszerzenie przestrzeni dla celów rozwoju aktywności społecznej, ale wynikają w konieczności przeprowadzonego zakresu prac budowlanych wykonanych w piwnicy ratusza. Działania ujęte w ramach projektu stanowią komplementarne prace wynikające z zasad sztuki budowlanej.

. Realizacja przedsięwzięcia przeciwdziałać będzie degradacji jakości przestrzeni publicznej. Placowi zostanie przywrócona jego pierwotna forma i funkcja. Ograniczony zostanie ruch samochodowy, dzięki czemu Rynek nabierze charakteru miejsca spotkań i spacerów nie

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

	tylko mieszkańców, ale także turystów. Te działania wpisują się w ideę Cittaslow, miasteczek dobrego życia, gdzie największy nacisk kierowany jest na jakość życia. Nastąpi zahamowanie zjawiska degradacji obszaru Śródmieścia, zwiększy się potencjał kulturalny i turystyczny miasta poprzez nadanie obiektom i terenom nowych funkcji społeczno-kulturalnych. Pobudzona zostanie aktywność oraz nastąpi stymulowanie współpracy środowiska lokalnego na rzecz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego niektórych grup społecznych oraz zahamowanie procesu marginalizacji ekonomicznej i społecznej rewitalizowanego obszaru. Ponadto zwiększy się atrakcyjność miasta oraz nastąpi ożywienie gospodarcze i kulturalne Śródmieścia.
Lokalizacja	- Plac Wolności - ul. Murarska - ul. W. Jagiełły
Wartość projektu (PLN)	4 027 575,00
Okres realizacji	2017-2018
Priorytet inwestycyjny	9b - Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	- poprawa jakości i dostępności oferty usług społecznych, - poprawa jakości i dostępności oferty usług edukacyjnych, - poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni miejskiej, - wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - włączenie społeczne osób wykluczonych,
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (osoby); - Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby);
Wskaźniki produktu	- Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m ²); - Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.); - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych (szt.) - Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich (m ²);
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, dokumentacja techniczna, dziennik budowlany

<p>Sposób mierzenia rezultatów</p>	<p>monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post</p>
<p>Odniesienie do celów rewitalizacji</p>	<p>2. Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:</p> <p>2.1. Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru;</p> <p>4. Wzmocnienie lokalnej gospodarki:</p> <p>2.5. Stworzenie warunków do funkcjonowania podmiotów wspierających rozwój spółdzielni socjalnych, aktywizację zawodową i podnoszenie kwalifikacji zawodowych;</p> <p>6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <p>6.3. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;</p> <p>6.11. Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej;</p> <p>6.16. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>6.17. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;</p> <p>6.18. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta;</p> <p>6.19. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;</p> <p>8. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury:</p> <p>8.3. Rewitalizacja obiektów związanych z edukacją, nauką i kulturą;</p> <p>8.4. Dostosowanie ich wyposażenia do nowoczesnych standardów;</p> <p>8.5. Dostosowanie obiektów do standardów umożliwiających realizację zadań służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży;</p>

	<p>10. Tworzenie i wspieranie sieci społecznych:</p> <p>10.1. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu;</p>
--	--

Tytuł projektu 5.	Rewitalizacja centrum miasta Nidzica - przebudowa rynku w centrum Nidzicy
Podmiot realizujący	Gmina Nidzica
Zakres zadań	<p>Zakres rzeczowy zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa nawierzchni z kostki kamiennej , wykonanie ciągów pieszych z płyt kamiennych i kostki kamiennej, • budowa odwodnienia terenu, • budowa oświetlenia ulicznego, • przebudowa urządzeń infrastruktury technicznej, • budowa obiektów małej architektury (np. fontanny, itp.). <p>Projekt przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności społeczno-gospodarczej i przestrzennej Nidzicy oraz zapewni skuteczne pełnienie przez miasto funkcji lokalnego ośrodka rozwoju. Na terenie rynku planuje się wykonanie badań archeologicznych wraz z wykonaniem odkrywki archeologicznej, przebudowę nawierzchni (przełożenie kostki granitowej lub wykonanie z innego materiału zgodnie z projektem), wykonanie oświetlenia, małej architektury, galerii ulicznej, wyznaczenie miejsc parkingowych oraz przenośnych miejsc handlowo – usługowych, dostosowanych do handlu typu flohmarkt (nazwa potoczna- „Pchli Targ”).</p> <p>Dzięki realizacji projektu nastąpi poprawa estetyki rewitalizowanego terenu, co będzie miało wpływ na jakość życia mieszkańców. Realizacja przedsięwzięcia przeciwdziałać będzie degradacji jakości przestrzeni publicznej. Placowi zostanie przywrócona jego pierwotna forma i funkcja. Ograniczony zostanie ruch samochodowy, dzięki czemu Rynek nabierze charakteru miejsca spotkań i spacerów nie tylko mieszkańców, ale także turystów. Stworzy to warunki dla poprawy integracji społecznej również dla mieszkańców zaliczanych</p>

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

	do grup defaworyzowanych. Zmiana estetyki głównego placu w mieście wpłynie pozytywnie na postawy mieszkańców w sensie podniesienia poczucia własnej wartości jako obywateli Nidzicy i przyczyni się do wzrostu kapitału społecznego. Te działania wpisują się w ideę Cittaslow, miasteczek dobrego życia, gdzie największy nacisk kierowany jest na jakość życia. Nastąpi zahamowanie zjawiska degradacji obszaru Śródmieścia, zwiększy się potencjał kulturalny i turystyczny miasta poprzez nadanie obiektom i terenom nowych funkcji społeczno-kulturalnych i. Pobudzona zostanie aktywność oraz nastąpi stymulowanie współpracy środowiska lokalnego na rzecz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego niektórych grup społecznych oraz zahamowanie procesu marginalizacji ekonomicznej i społecznej rewitalizowanego obszaru. Ponadto zwiększy się atrakcyjność miasta oraz nastąpi ożywienie gospodarcze i kulturalne Śródmieścia.
Lokalizacja	- Plac Wolności
Wartość projektu (PLN)	5 350 000,00
Okres realizacji	2019-2020
Priorytet inwestycyjny	9b – Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa jakości i dostępności oferty usług społecznych, - Poprawa jakości i dostępności oferty usług edukacyjnych, - Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni miejskiej, - Wzrost integracji i aktywizacji mieszkańców, - Włączenie społeczne osób wykluczonych,
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (osoby);
Wskaźniki produktu	- Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m ²)
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, dokumentacja techniczna, dziennik budowlany
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	<p>2. Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji:</p> <p>2.1. Wdrożenie kompleksowej koncepcji służącej ukierunkowanemu rozwojowi całego przedmiotowego obszaru;</p>

	<p>6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <p>6.4. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;</p> <p>6.12. Modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej;</p> <p>6.20. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;</p> <p>6.21. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta;</p> <p>6.22. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;</p>
--	---

Tytuł projektu 6.	Remont zamku i wzgórza zamkowego w Nidzicy
Podmiot realizujący	Gmina Nidzica
Zakres zadań	<p>W ramach zadania wyszczególnia się następujące zadania:</p> <p>1. Remont dachu zamku (połąć zachodnia wielkiego domu). Remont dachu podzamcza wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej i remontem elewacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • remont dachu z wymianą pokrycia, • wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, • remont elewacji. <p>2. Remont sali rycerskiej, widokowej i wystawowej wraz z budową windy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • remont ścian i sufitów wraz z konserwacją średniowiecznych malowideł, wykuszu liturgicznego wraz z malowidłami średniowiecznymi, podłogi, oświetlenia i instalacji elektrycznej, stolarki okiennej i drzwiowej, • wykonanie klimatyzacji, • przebudowa sceny, • budowa windy, • remont centralnego ogrzewania,

- remont toalet do obsługi sali wraz z holem i garderobą,
- wykonanie monitoringu,
- wymiana stolarki okiennej w sali widokowej i wystawowej.

3. Remont wzgórza zamkowego.

- remont nawierzchni dziedzińca wraz z odwodnieniem i remontem studni, remont szyi bramnej,
- remont głównych schodów wraz z budową oświetlenia.

Przedmiotem projektu jest: remont dachu zamku oraz podzamcza wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej i remontem elewacji, jak również: remont sali rycerskiej, widokowej, wystawowej wraz z budową windy, oraz: remont wzgórza zamkowego. Zaplanowane w ramach przedsięwzięcia zadania zrealizowane zostaną w celu zachowania, ochrony, promocji i rozwoju dziedzictwa naturalnego i kulturowego obszaru objętego projektem. W szczególności realizacja działań w przedstawionym zakresie przyczyni się do wzrostu potencjału turystycznego poprzez ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Przedsięwzięcie polegać będzie na renowacji obiektu dziedzictwa kulturowego o potencjale turystycznym, jakim jest niewątpliwie nidzicki zamek. Zakres prac polegający na wykonaniu takich działań jak remont centralnego ogrzewania, instalacji elektrycznej czy wykonanie monitoringu sprzyjać będzie zabezpieczeniu przed zagrożeniami cenny obiekt dziedzictwa kulturowego regionu. Przedmiotem projektu jest również modernizacja oraz dostosowanie ciągu pieszego na zamek dla osób niepełnosprawnych oraz modernizacja obiektu zabytkowego zamku, jego pomieszczeń oraz terenu go otaczającego (wzgórze zamkowe) w celu dostosowania go dla potrzeb podmiotów prowadzących działalność kulturalną i społeczną na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, na którym zdiagnozowano problemy przestrzenno-funkcjonalne. Zamek służy jako miejskie centrum biznesu, kultury i rozrywki. Mieszczą się w nim: Sale Wystawowe Ziemi Nidzickiej, Nidzicki Ośrodek Kultury, Informacja Turystyczna, Bractwo Rycerskie Komturii Nidzickiej, Pracownia Artystyczna, Galeria Autorska Hieronima Skurpskiego, Galeria Sztuki, Punkt Inicjatyw Społecznych i Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna oraz sale wystawiennicze. Na terenie zamku swoją siedzibę posiadają również organizacje pozarządowe. Zamek w Nidzicy wybudowany przez Zakon Krzyżacki w XIV w. Obiekt w czasie działań wojennych (szczególnie podczas I i

II Wojny Światowej) częściowo spalony i zniszczony pociskami artylerii, został odbudowany w latach 1962 - 1967 r. i ponownie przywrócony do użytkowania z myślą o krzewieniu kultury. W latach 1996 - 2001 część obiektu poddana została remontowi i modernizacji. Między innymi przebudowano część hotelową zamku, zaplecze kuchenne restauracji, pomieszczenia strychu nad salą rycerską zaadaptowano na salę widokową. Wykonano też remont dachów (wymianę pokrycia dachowego z dachówki) wież zamkowych oraz dachu bryły głównej. Częściowemu remontowi (przełożeniu i wymianie pojedynczych dachówek) poddano również dach skrzydła nad bramą wjazdową (pomiędzy wieżami). Przedmiotowy budynek objęty jest ochroną konserwatorską na podstawie art. 7 pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zamek dzięki realizacji projektu będzie wykorzystany nie tylko jako miejskie centrum biznesu, kultury i rozrywki. Modernizacja pozwoli realizować, oprócz imprez kulturalnych, również wydarzenia społeczne, integracyjne, edukacyjne. Z pomieszczeń zamkowych, m.in. sali rycerskiej i sal wystawienniczych będą korzystały organizacje pozarządowe takie jak: Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym koło w Nidzicy, Uniwersytet III Wieku, Związek Emerytów i Rencistów, Związek Niewidomych, jak również inne podmioty jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej czy Powiatowy Urząd Pracy. W ramach działań społecznych odbywać się będą cykliczne wydarzenia wpływające na rozwój aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców jak: Targi Pracy, Dni Rodziny, Dzień Dobroczyńności czy Dzień Integracji Społecznej. Z przestrzeni zamku skorzystają dzieci, młodzież i dorośli, którzy będą nieodpłatnie uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych, społecznych, warsztatach zajęciowych, spotkaniach integracyjnych.

Działania realizowane w ramach projektu służyć będą tworzeniu oferty turystycznej pozwalającej wydlużyć sezon turystyczny w naszym regionie. Zorientowane będą na bardziej efektywne ich wykorzystanie z punktu widzenia rozwoju społeczno - gospodarczego, przede wszystkim poprzez przystosowanie instytucji do prowadzenia w nowoczesny sposób działalności kulturalnej i społecznej oraz wzrostu jakości i różnorodności oferty miasta Nidzica. Planuje się docelowo utworzenie nowych stanowisk pracy, co zaspokoi obsługę rozszerzonej działalności zamku. Dzięki realizacji projektu nastąpi zwiększenie dostępności obiektów kultury i dziedzictwa historycznego dla zwiedzających -poprzez dostosowanie

	ciągu pieszego dla osób niepełnosprawnych oraz zamontowanie windy. Stworzone zostaną warunki do rozwoju instytucji kultury, organizacji pozarządowych oraz nastąpi poprawienie stanu technicznego i estetyki obiektu zabytkowego oraz rozwój bazy w mieście. –poprzez wzrost jakości i różnorodności oferty kulturalnej regionu. Realizacja działań inwestycyjnych wpłynie na zwiększenie liczby osób korzystających z oferty turystycznej i kulturalnej obszaru.
Lokalizacja	ul. Zamkowa
Wartość projektu (PLN)	4 754 414,00
Okres realizacji	2018 - 2019
Priorytet inwestycyjny	6c - Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego
Rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost jakości życia mieszkańców zgodnie z filozofią dobrego życia miast Cittaslow poprzez wsparcie instytucji kultury oraz miejsca należące do dziedzictwa kulturowego i naturalnego, - Podwyższenie atrakcyjności inwestycyjnej terenu poprzez zwiększenie jakości życia w mieście poprzez remont obiektu należącego do dziedzictwa kulturowego, - Wzrost kapitału społecznego, - Wzrost potencjału turystycznego terenu objętego wsparciem poprzez ochronę i zachowanie obiektu dziedzictwa kulturowego-zamku (remont zamku oraz elementów infrastruktury znajdujących się na terenie dziedzińca i wzgórza zamkowego)
Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem [osoby/r.];
Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego [szt.]; - Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne [odwiedziny/rok]; - Liczba instytucji kultury objętych wsparciem
Źródło danych	wnioski o płatność, faktury, sprawozdania, dokumentacja techniczna
Sposób mierzenia rezultatów	monitoring bieżący, roczny raport z monitoringu, ewaluacja ex post
Odniesienie do celów rewitalizacji	Wzrost kapitału społecznego mieszkańców miasta 1.3. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;

	<p>1.4. Integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami miasta;</p> <p>3. Ochrona dziedzictwa kulturowego:</p> <p>3.1. Zabezpieczenie i ochrona zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego;</p> <p>6. Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej:</p> <p>6.6. Przywrócenie lub nadanie nowej funkcji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania wewnętrzne;</p> <p>6.7. Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców;</p> <p>6.8. Zwiększenie spójności społecznej poprzez eliminowanie ubóstwa;</p> <p>6.9. Ograniczanie nierówności społecznych, zwiększenie zatrudnienia i integracji społecznej;</p> <p>6.13. Poprawa bezpieczeństwa i zmniejszenie przestępczości,</p> <p>6.17. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>6.18. Poprawa jakości przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów;</p> <p>6.19. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta,</p> <p>6.20. Kompleksowa rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznych w celu poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych;</p> <p>6.21. Rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych;</p> <p>9. Poprawa infrastruktury socjalnej:</p> <p>9.3. Wzmocnienie i poprawa oferty wypoczynkowej dzięki modernizacji obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych;</p> <p>Poprawa warunków wypoczynku i spędzania wolnego czasu poprzez wspieranie inicjatyw dla dzieci, młodzieży i seniorów;</p>
--	---

5.2. Wykaz uzupełniających przedsięwzięć

Tabela 20. Projekty uzupełniające

L.p.	Podmiot realizujący	Tytuł projektu	Uzasadnienie
Ochrona dziedzictwa kulturowego			
1.	Parafia ewangelicka Świętego Krzyża	Rewitalizacja kompleksu parafialnego na podzamczu	Wymiana poszycia dachowego kościoła i budynku gospodarczego. Remont elewacji plebanii i budynku diakonijnego Wymiana okien i drzwi w jednej z trzech kondygnacji (części parterowej) budynku diakonijnego
2.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Rewitalizacja XIV wiecznego zamku w Nidzicy	Projekt dotyczy rewitalizacji XIV wiecznego zamku Krzyżackiego, murów oraz terenów przyramkowych w Nidzicy: 1. Renowacja polichromii 2. Rewitalizacja murów zamkowych i podzamcza (osuszenie, odgrzybienie) 3. Zagospodarowanie terenu przy zamku (wzgórze zamkowe, parking) Cel: Rewitalizacja poprawi zaangażowanie społeczeństwa w rozwój lokalnych inicjatyw, wpłynie na integrację i aktywizację lokalnej społeczności. Rewitalizacja wpłynie na wzrost zatrudniania, wzrasta działalność zarobkowej, rozwój firm lokalnych, budowa nowych przestrzeni z branży turystycznej,

			<p>kulturowej i edukacyjnej. Rewitalizacja wpłynie na zagospodarowanie przestrzeni i podniesie poziom atrakcyjności zabytku. Rezultatem będzie przywrócenie piękna zamku Nidzickiego oraz zabezpieczeniem go przed degradacją. Poprawa estetyki miasta Nidzica. Wpłynie na ożywienie gospodarcze.</p>
Budowanie tożsamości regionalnej i kultura			
3.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Cykliczne Koncerty Muzyczne" w Gotyku	<p>Głównym założeniem projektu jest organizacja w XIV wiecznych salach nidzickiego zamku "Cyklicznych Koncertów Muzycznych" w gotyku. Projekt skierowany jest do każdego słuchacza, zainteresowanego spędzeniem miło czasu przy dobrej muzyce dla ucha i ducha.</p> <p>Cel: Przewidywanymi rezultatami realizacji projektu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszerzą się kontakty artystyczne, - miasto stanie się miejscem spotkań i promocji młodych początkujących jazzmanów, rozbudzenie wrażliwości i zdolności uczestników koncertów, - wzmocnienie tożsamości regionalnej, - odbudowanie i wzmocnienie więzi międzypokoleniowych wśród lokalnej społeczności, - podniesienie samooceny osób

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			wywodzących się z regionów wiejskich - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanego niedostatecznym dostępem do kultury
4.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Dni Nidzicy – koncert lokalnych artystów	W czasie cyklicznie odbywających się Dni Nidzicy jeden dzień poświęcony jest występom lokalnych artystów. Jest to okazja by mogli zaprezentować dorobek swojej rocznej pracy na forum publicznym. Obszar działania obejmują koncerty wokalne, instrumentalne oraz przedstawienia teatralne. Największą korzyścią projektu jest zainteresowanie młodych ludzi działalnością kulturalną, integracja pokoleniowa młodych ludzi ze środowiskami ludzi starszych, a co się z tym wiąże wsparcie dziedzictwa kulturowego i obyczajowego. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanego niedostatecznym dostępem do kultury. Sprzętowe wsparcie dla grup jest także gwarancją ich stabilizacji na przestrzeni wielu lat.
5.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Inscenizacja Palenia Grodu w Nidzicy	W czasie cyklicznie odbywających się Dni Nidzicy w lipcowe weekendy dwa dni poświęcone są rycerstwu. Zamek oraz Nidzicę opanowuje rycerstwo nawet z bardzo odległych zakątków. Można

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			<p>zaobserwować walki rycerskie, damy dworu, łuczników itp. Niewątpliwą atrakcją jest palenie grodu. Przewidywanymi rezultatami realizacji projektu są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w budowie grodu uczestniczyć będą Mieszkańcy Miasta i Gminy - wzmocnienie tożsamości regionalnej, - odbudowanie i wzmocnienie więzi międzypokoleniowych wśród lokalnej społeczności, - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanego niedostatecznym dostępem do kultury - podniesienie samooceny osób wywodzących się z regionów wykluczonych społecznie.
6.	Nidzicki Ośrodek Kultury	„Na polską nutę” – Nidzicki Przegląd Wokalistów Amatorów 2016	<p>Projekt ma na celu popularyzację piosenki polskiej w środowisku dzieci i młodzieży. W momencie kiedy muzyka przestała istnieć w szkołach poziom umuzykalnienia drastycznie spadł. Wychodząc na przeciw zapotrzebowaniem pragniemy poprzez Przegląd Piosenki zachęcić do śpiewania. Przegląd zostanie przeprowadzony w trzech kategoriach, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich. Młodzież i dzieci będą miały okazję zapoznania się z bogatym, polskim</p>

			<p>światem piosenki. Laureaci dostaną nagrody, które będą dla nich motywacją.</p>
7.	Grupa Artystyczna SIGNUM	Festiwal ognia - zamykamy sezon na FIRESHOW w Nidzicy	<p>Projektowi przyświeca idea zainicjowania w Nidzicy ogólnopolskiego festiwalu ognia. Impreza będzie związana ze sztuką tańca z ogniem - fireshow. Działania projektowe będą polegać na zaproszeniu chętnych artystów z całego kraju w celu przeprowadzenia warsztatów oraz prób do wspólnego spektaklu. Planujemy aby nasze wydarzenie wzorem z ostródzkiego festiwalu stało się jednym z największych tego typu wydarzeń artystycznych w Polsce. Ponadto planujemy zaprosić zagraniczną gwiazdę świata fireshow, która przeprowadzi warsztaty dla festiwalowiczów. Realizacja i promocja tego festiwalu jest związana z promocją i propagowaniem sztuki fireshow - tańca z ogniem. Realizując wydarzenia artystyczne o randze ogólnopolskiej wpływeamy również na poprawę przestrzeni społecznej, kulturalnej oraz turystycznej miasta Nidzica. Tym samym proponując niestandardową ofertę kulturalną jesteśmy w stanie zachęcić nową widownię do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta.</p>

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			Tym sposobem przeciwdziałamy degradacji społecznej.
8.	Grupa Artystyczna SIGNUM	Spektakl namalowany światłem – pierwsze lokalne warsztaty i występy LED-SHOW	Celem projektu jest przygotowanie i wystawienie przez lokalną młodzież gali artystycznej, w czasie której będzie okazja do zaprezentowania siebie oraz swoich umiejętności w oparciu o nowe środki wyrazu. Będzie to poprzedzone odpowiednimi warsztatami, treningami i próbami. Tematem projektu jest taniec z ogniem - fireshow. Połączenie muzyki, tańca, teatru i przede wszystkim ognia. Sztuka na pograniczu teatru ciała i poskramiania żywiołu, jakim jest ogień. Sztuka polegająca na manipulacji płonącymi rekwizytami.
9.	Grupa Artystyczna SIGNUM	Artystyczne Oblężenie Nidzickiego Zamku	Artystyczne Oblężenie Nidzickiego Zamku to inicjatywa organizowania w naszym mieście jako ogólnopolski festiwal sztuk nowocyrkowych. Zapraszamy młodych artystów związanych z tańcem z ogniem (fireshow) oraz sztuką cyrku nowoczesnego (żonglerka, ekwilibrystyka i inne). Przybyli artyści wspólnie trenują, wymieniają się doświadczeniami aby wspólnie przygotować galę artystyczną, a także pokaz fireshow przeznaczone dla lokalnej społeczności. Warto wspomnieć że jest to impreza

			otwierająca w kraju sezon na tego typu festiwale. Inicjatywa powstała dzięki staraniom Grupy Artystycznej SIGNUM oraz Nidzickiego Ośrodka Kultury.
10.	Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne „Bractwo Rycerskie Komturii Nidzickiej”	Nowa odsłona TURNIEJU RYCERSKIEGO w Nidzicy - Festiwal Kultury Średniowiecznej	Działania projektowe polegają na nadaniu nowej formy znanej od lat lokalnej społeczności imprezie. Zmieni się forma organizacyjna imprezy i turniej rycerski i podnieść do rangi i formatu Festiwalu Kultury Średniowiecznej. Przy realizacji takiej formy postawi się większy nacisk na promowanie, propagowanie i przybliżanie kultury średniowiecznej. Osiągnie się to przez zwiększenie przestrzeni wystawowo-straganowej, w ten sposób będziemy mogli zaprosić więcej rzemieślników z ich kramami. Dodatkowo zaproponuje się więcej atrakcji dla publiczności nie związanych z walką rycerską - pokazy konne, ptactwa drapieżnego, warsztaty rzemieślnicze. Chcemy rozwinąć również imprezę o większą inscenizację bitwy, użycie konnicy w czasie bitwy oraz konny turniej rycerski - walki na kopie.
11.	Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Nidzickiego	Paszport Nidzicki	Realizacja zadania ma na celu stworzenie swoistego paszportu turystycznego promującego Nidzicę.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			<p>W kwietniu 2017 r. nastąpi inwentaryzacja zasobów historycznych i kulturowych Nidzicy. W maju zostanie opracowany projekt paszportu i dokonana korekta treści pod względem historycznym, geograficznym i ortograficznym. Na koniec maja zostanie dokonany wybór koncepcji i zaprojektowany będzie ostateczny kształt paszportu. W czerwcu przewidujemy wydruk. Od czerwca do listopada paszport będzie rozdawany bezpłatnie turystom odwiedzającym Punkt IT w Nidzicy, oraz zostanie rozesłane do punktów IT w województwie Warmińsko – Mazurskim, rozdawany w targach turystycznych w kraju i za granicą za pośrednictwem Warmińsko – Mazurskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej. Za sprawą paszportu turystycznego rozdawanego niepłatnie turystom mamy zamiar wypromować walory Nidzicy.</p>
12.	Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Nidzickiego	Nidzickie Targi Rzemiosła	<p>Targi odbywać się będą co roku w sierpniu w centrum miasta. Targi są imprezą cykliczną organizowaną od 2006 r. i mają na celu popularyzację i kultywowanie tradycyjnych i współczesnych form</p>

		<p>wyrobów artystycznych, podtrzymywanie regionalnego dziedzictwa obyczajowego i historycznego na Ziemi Nidzickiej. Wystawcy z kraju będą wystawiali różnego rodzaju wyroby wykonywane własnoręcznie. Podczas targów zostanie przedstawiona również inscenizacja ostatniego ściecia głowy w Nidzicy, wystąpią również zespoły folklorystyczne. Projekt będzie służył mieszkańcom poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie nowych, atrakcyjnych możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji - tworzenie możliwości do uczenia się, kształcenia, rozwoju osobistego w społeczności - wspieranie atrakcyjności miejscowości/regionu dla mieszkańców i turystów (np. poprzez wspólne tworzenie atrakcji turystycznych). - ożywienie gospodarcze - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanego niedostatecznym dostępem do turystyki i kultury - poprawa estetyki przestrzeni na czas targów
<p>Rewitalizacja/modernizacja/adaptacja istniejącej zabudowy</p>		

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

13.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Adaptacja pomieszczeń XIV wiecznego zamku w Nidzicy	<p>Zakres zadań: Projekt dotyczy rewitalizacji XIV wiecznego zamku Krzyżackiego pod względem turystycznym tj: adaptacja pomieszczeń strychowych na sale wystawowe oraz pracownie metodyczne, modernizacja wystawy regionalnej – Muzeum Ziemi Nidzickiej, modernizacja Punktu Informacji Turystycznej)</p> <p>Cel: Stan obecny jest niewystarczający potrzebuje zabezpieczenia oraz rewitalizacji;</p> <p>Rewitalizacja może pomóc w rozwiązywaniu problemów braku miejsc pracy, zaangażowania wolontariackiego, integracji i aktywizacji ludności lokalnej; Rewitalizacja wpłynie na wzrost zatrudnienia, budowę nowych przestrzeni z branży turystycznej, kulturowej oraz edukacyjnej, rozwój lokalnych firm;</p> <p>Rewitalizacja wpłynie na zagospodarowanie przestrzeni, podniesie poziom atrakcyjności zabytku oraz stworzy nowe ścieżki edukacyjne i turystyczne; Wpłynie na ożywienie gospodarcze.</p>
14.	Zespół Szkół nr 1	Remont sali gimnastycznej	<p>Modernizacja sali gimnastycznej, łącznika, przebieralni dla uczniów, magazynu sprzętu sportowego i pomieszczenia dla nauczycieli</p>

			<p>wychowania fizycznego.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymiana posadzki sportowej sali gimnastycznej wraz z konstrukcją; - demontaż i ponowny montaż urządzeń sportowych i drabinek; - malowanie ścian i sufitu sali gimnastycznej; - wymiana instalacji elektrycznej; - wymiana źródeł światła i opraw; - wymiana instalacji ciepłej; - wymiana stolarki drzwiowej.
Aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, edukacja, integracja społeczna i inne usługi społeczne, w tym zdrowotne			
15.	Zespół Szkół nr 1	Cybernauci	<p>Zakres zadań: Ogólnopolski projekt szkoleniowy „Cybernauci – kompleksowy projekt kształtowania bezpiecznych zachowań w sieci”. Warsztaty z zakresu cyberbezpieczeństwa i bezpiecznego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych będą odbywać się w szkołach w całej Polsce od września 2016 r. Prowadzącymi będą wykwalifikowani trenerzy i trenerki, którzy w ciągu 14 godzin (uczennice i uczniowie – 3 grupy po ok. 4 godz., nauczyciele – 2 godz., rodzice – 1 godz.) poprowadzą zajęcia o tym, jak dbać o swoje bezpieczeństwo w internecie. W trakcie warsztatów opowiedzą o najważniejszych zagadnieniach, ale</p>

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			<p>także zaproszą do aktywnego włączania się w zadania wzmacniające kompetencje. Cel. Podniesienie kompetencji wszystkich grup, tj. uczniów, rodziców i nauczycieli w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia. 5000</p>
16.	Zespół Szkół nr 1	Festiwal Nauki	<p>Nidzicki Festiwal Nauki i Sztuki to trzydniowe święto popularyzujące naukę i sztukę wśród społeczności Nidzicy i okolic, a także gości z innych regionów kraju. W ciągu tych trzech dni naukowcy z Polskiej Akademii Nauk - Instytut Chemii Fizycznej z Warszawy, pracownicy naukowci Uniwersytetu Warmińskiego - Mazurskiego Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych, studenci Stowarzyszenia "Projektor Wolontariat Studencki", młodzież z Gimnazjum im. Jana Pawła II z Wilna, poprzez laboratoria, warsztaty, pokazy doświadczeń i inne formy będą ukazywać uczestnikom świat pełen fascynujących zjawisk – świat, w którym nic nie jest takie, jak się wydaje na pierwszy rzut oka, a nauka to zapierająca dech w piersiach przygoda, którą może przeżyć każdy.</p>

			<p>Projekt popularyzujący naukę zwiększy samoświadomość i samostereowność uczniów w procesie kształcenia, rozwój kreatywności, zainteresowanie rozwojem naukowym i przedsiębiorczością. Festiwal da uczniom szansę na rozwój kompetencji społecznych, inicjatywności i przedsiębiorczości.</p>
17.	Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Nidzickiego	Geocaching Nidzica	<p>Głównym zamierzeniem projektu jest utworzenie nowego produktu turystycznego z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi GPS. Geocaching jest to zabawa w poszukiwanie skarbów za pomocą odbiornika GPS. Ideą przewodnią jest znalezienie ukrytego wcześniej w terenie pojemnika (nazywanego "geocache") i odnotowanie tego faktu na specjalnej stronie internetowej. Geocaching jest zabawą międzynarodową kierowaną do poszukiwaczy przygód w każdym wieku. Jej uczestnicy utrzymują ze sobą kontakty i organizują cykliczne spotkania. Ważna jest również dla nich ochrona środowiska. Dzięki projektowi zwiększymy atrakcyjność turystyczną Nidzicy. Projekt będzie służył mieszkańcom poprzez:</p>

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie nowych, atrakcyjnych możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji - tworzenie możliwości do uczenia się, kształcenia, rozwoju osobistego w społeczności - wspieranie atrakcyjności miejscowości/regionu dla mieszkańców i turystów (np. poprzez wspólne tworzenie atrakcji turystycznych). - ożywienie gospodarcze - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanego niedostatecznym dostępem do turystyki i kultury.
18.	Zespół Szkół nr 1	Modernizacja infrastruktury IT	<p>Instalacja szer. opasmowego internetu na terenie szkoły. Rozwój elektronicznych usług e-learningowych, które będą wykorzystywały Internet do wspomagania procesu nauczania. Stworzenie telecentrum w bibliotece szkolnej jako Publicznego Punktu Dostępu do Internetu, udostępniającego uczniom i nauczycielom m.in. dostęp do Internetu. Będzie to pracownia multimedialna wyposażona w:</p> <p>15 stanowisk komputerowych ze stałym, szybkim łączem Internetowym, możliwością skorzystania z oprogramowania biurowego, katalogu</p>

			<p>bibliotecznego oraz specjalistycznego oprogramowania np. słowników, encyklopedii (5 stanowisk) bazy aktów prawnych(2 stanowiska), itp. Projekt zakłada również modernizację istniejącej w szkole bezprzewodowej sieci internetowej , a także doprowadzeniem stałego łącza do wszystkich sal lekcyjnych. Sieć taka jest niezbędna do wprowadzenia w placówce sprawnie działającego dziennika elektronicznego, który znacząco wpłynie na jakość pracy szkoły, jak również na komunikacje między nauczycielami a rodzicami i opiekunami uczniów. Obecnie zasięg sieci bezprzewodowej w szkole jest bardzo ograniczony, a brak jego stabilności uniemożliwia wykorzystywanie Internetu w prawidłowym procesie edukacyjnym uczniów. Zakup tablic interaktywnych, nowoczesnych komputerów, projektorów, ekranów projekcyjnych.</p>
19.	Zespół Szkół nr 1	Szkoła Kluczowych Kompetencji	<p>1.Działania kształtujące i rozwijające uczniów kompetencje kluczowe niezbędne na rynku pracy oraz właściwe postawy/umiejętności (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa) oraz działania</p>

			<p>z obszaru doradztwa zawodowego;</p> <p>2. Wyposażenie szkolnych pracowni w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych, biologii, chemii, fizyki, geografii, matematyki;</p> <p>3. Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych, matematyki, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu;</p> <p>4. Wyposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia technologii informacyjno-komunikacyjnej (TIK) niezbędne do realizacji programów nauczania, w tym zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sieciowo-usługowej.</p>
20.	Zespół Szkół nr 1	„Warto być FAIR”	<p>Celem projektu jest przeciwdziałanie przemocy wśród młodzieży, kształtowanie postawy tolerancji i postępowania w duchu fair play w życiu codziennym i relacjach rówieśniczych.</p> <p>- konferencja dla nauczycieli wychowania fizycznego „Jak być FAIR?”;</p> <p>- spotkanie z zaproszonymi piłkarzami Stomilu Olsztyn oraz innych klubów piłkarskich i koszykarskich Warmii i Mazur,</p>

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			którzy kiedyś trenowali w UKS "JEDYNKA" Nidzica; - konkurs na flagę „Kibic FAIR”; - turnieje piłkarskie i koszykarskie; - konkurs na dekalog „Kibic FAIR”.
21.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Sztuka tańca w powietrzu – Aerial Dance	Projekt zakłada stworzenie lokalnej młodzieży możliwości spotkania się w gronie rówieśników celem nabycia nowych umiejętności. Młodzi ludzie w czasie warsztatów poznają podstawy takich sztuk jak taniec w powietrzu, akrobatyka czy ekwilibrystyka. Uczestników projektu połączą wspólne treningi, wymiana doświadczeń oraz przygotowanie gali artystycznej, na której zaprezentują owoc wspólnych treningów.
22.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Doposażenie pracowni plastycznej	Pracownia plastyczna skupia na zajęciach znaczną liczbą dzieci i młodzieży proponując zajęcia z zakresu rozwoju intelektualnego i manualnego, powoduje rozbudzenie wyobraźni twórczej.
23.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Akademia Sztuki Nowocyrkowej	Projekt porusza zagadnienia edukacji artystycznej oraz edukacji kulturalnej. Tematem projektu jest szeroko rozumiana SZTUKA CYRKU NOWOCZESNEGO. Zakłada się rozwój istniejącej już sekcji kuglarskiej NOK. W ramach projektu przekształci się Otwarte Spotkania Kuglarskie w bardziej zorganizowaną formę

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			<p>jaka będzie Akademia Sztuki Nowocyrkowej. Na projekt będą się składać spotkania warsztatowe i spotkania treningowe. Rolę instruktorów powierzy się lokalnym artystom zrzeszonym w Grupie Artystycznej SIGNUM. Zwieńczeniem projektu będzie seria występów przygotowanych przez naszą młodzież specjalnie dla lokalnej społeczności. Już teraz skupiamy AMBITNĄ MŁODZIEŻ o niebanalnych zainteresowaniach.</p>
24.	Zespołu Opieki Zdrowotnej w Nidzicy	Informatyzacja usług ZOZ w Nidzicy	<p>Zwiększenie dostępności stopnia wykorzystania i jakości technologii-informacyjno-komunikacyjnych, wzmocnienie wykorzystania TIK dla zdrowia, Zwiększenia wykorzystania nowoczesnej technologii informacyjno-komunikacyjnych w ZOZ Nidzica. Poprzez realizację projektu zwiększy się dostępność do świadczeń i informacji medycznych.</p>
25.	Zespołu Opieki Zdrowotnej w Nidzicy	Rozwój specjalistycznych usług medycznych w powiecie nidzickim w zakresie dostępności do badań diagnostycznych	<p>W powiecie nidzickim jest brak dostępu do badań z diagnostycznych z zakresu tomografii komputerowej. W ramach realizacji projektu będzie zakupiony tomograf.</p>
26.	Zespołu Opieki Zdrowotnej w Nidzicy	„Damy radę” – warsztaty dla rodzin opiekujących się osobą przewlekle chorą w domu	<p>W ramach projektu będą szkolenie dla rodzin opiekujących się osobą przewlekle chorą w domu oraz warsztaty praktyczne. Projekt przyczyni się do poprawy opieki</p>

			nad osobami przewlekłe chorymi oraz pomocy rodzinom opiekującym się osobami niepełnosprawnymi.
Poprawa estetyki przestrzeni publicznej, zagospodarowanie terenu			
27.	Zespół Szkół nr 1	Budowa infrastruktury lekkoatletycznej	<p>Zakres zadań: Cały projekt zakłada budowę 4-torowej bieżni okrężnej (200 m) o nawierzchni syntetycznej połączonej z bieżnią prostą, na której końcu znajdować się będzie skocznia do skoku w dal. W jej pobliżu ma powstać także rzutnia do pchnięcia kulą.</p> <p>Korzyści z realizacji Projektu to: zwiększenie atrakcyjności naszej szkoły, poza tym przyczyni się on do wzrostu infrastruktury sportowej, zarówno szkoły jak również miasta.</p> <p>Z obiektów naszych korzystają nie tylko nasze dzieci, ale również nasi mieszkańcy.</p>
28.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Mobilna scena na słońce i deszcz	<p>Zakup Mobilnej Sceny ma zapewnić komfort i bezpieczeństwo pracy pracowników Nidzickiego Ośrodka Kultury, artystów oraz osób uczestniczących w imprezach kulturalno - rekreacyjnych organizowanych przez NOK w Gminie Nidzica.</p> <p>Zakup atestowanej sceny wraz z zadaszeniem, ścianami bocznymi, balustradami, oświetleniem i nagłośnieniem scenicznym znacznie wpłynie na poprawę</p>

			warunków pracy naszej instytucji, podnosząc zarazem jakość oferty kulturalnej proponowanej przez Gminę Nidzica. Bezpieczna, atestowana scena oprócz zapewnienia komfortu pracy organizatorom, często wymagana jest również przy ubezpieczeniu imprezy.
Efektywność energetyczna			
29.	Nidzicki Ośrodek Kultury	Termomodernizacja i remont budynku Kina „Wenus” w Nidzicy	Projekt polega na termomodernizacji budynku kina Wenus w Nidzicy, będącego pod nadzorem Nidzickiego Ośrodka Kultury. Prace polegają na ociepleniu ścian budynku styropianem oraz dociepleniu podpiwniczeń kina panelami z wełny. Oraz przebudowa systemu grzewczego (kotłownia). Termoizolacja uwzględni aspekty środowiskowe i społecznościowe umożliwiające osiągnięcie korzyści takich jak: uwzględnienie efektu zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do środowiska (CO2), co wynika ze zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło, polepszenie ogólnego postrzegania infrastruktury technicznej budynku, co przekłada się na większą dbałość o mienie. Remont pomieszczeń znajdujących się w

			kinie zwiększy estetykę budynku, oraz jego funkcjonalność.
30.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy Al. Wojska Polskiego 11	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, wymiana okien i drzwi, wymiana pokrycia i docieplenie dachu. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.
31.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy Al. Wojska Polskiego 11 A	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, wymiana okien i drzwi, wymiana pokrycia i docieplenie dachu Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			mieszkańców. Ponadto realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.
32.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy Al. Wojska Polskiego 11 B	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, wymiana okien i drzwi, wymiana pokrycia i docieplenie dachu. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.
33.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy Al. Wojska Polskiego 11 C	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, wymiana okien i drzwi, wymiana pokrycia i docieplenie dachu. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej

			<p>kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.</p>
34.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	<p>Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy Al. Wojska Polskiego 11 D</p>	<p>Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, wymiana okien i drzwi, wymiana pokrycia i docieplenie dachu. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru. 490</p>
35.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	<p>Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. 1 Maja 15 A</p>	<p>Zakres zadań: Docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego, docieplenie stropu nad nieogrzewaną piwnicą Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków</p>

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			<p>i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.</p>
36.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	<p>Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. 1 Maja 17 A</p>	<p>Zakres zadań: Docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego, docieplenie stropu nad nieogrzewaną piwnicą Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.</p>
37.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	<p>Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. 1 Maja 23</p>	<p>Zakres zadań: Docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego, docieplenie stropu</p>

			<p>nad nieogrzewaną piwnicą Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.</p>
38.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	<p>Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. 1 Maja 25 A</p>	<p>Zakres zadań: Docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego, docieplenie stropu nad nieogrzewaną piwnicą Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.</p>

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

39.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „OdBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Ogrodowej 4	<p>Zakres zadań: Docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego, docieplenie stropu nad nieogrzewaną piwnicą Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.</p>
40.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „OdBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Warszawskiej 27	<p>Zakres zadań: Docieplenie, uszczelnienie i rewaloryzacja elewacji ścian zewnętrznych Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej</p>

			przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru
41.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Warszawskiej 27 A	i rewaloryzacja elewacji ścian zewnętrznych Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.
42.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Warszawskiej 21	Zakres zadań: Docieplenie ścian zewnętrznych oraz stropu nad piwnicą Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

43.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. XXX- lecia 10	<p>Zakres zadań: Odnowienie faktury ścian szczytowych, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, wymiana okien i drzwi, docieplenie stropu piwnic. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.</p>
44.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. XXX- lecia 10 A	<p>Zakres zadań: Odnowienie faktury ścian szczytowych, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, wymiana okien i drzwi, docieplenie stropu piwnic. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni</p>

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.
45.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. XXX- lecia 1	Zakres zadań: Odnowienie faktury ścian, docieplenie ścian, wymiana okien i drzwi, remont ramp i schodów do lokali użytkowych. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.
46.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. XXX- lecia 3	Zakres zadań: Odnowienie faktury ścian, docieplenie ścian, wymiana okien i drzwi, remont ramp i schodów do lokali użytkowych. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców.

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

			Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.
47.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „OdBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Konopnickiej 14	<p>Zakres zadań: Odnowienie faktury ścian szczytowych, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, wymiana okien i drzwi, docieplenie stropu piwnic. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia mieszkańców.</p> <p>Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.</p>
48.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „OdBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Kościuszki 2	<p>Zakres zadań: Odnowienie faktury ścian, docieplenie ścian. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania, poprawa estetyki budynków i najbliższego otoczenia nastąpi w wyniku docieplenia elewacji budynków i położenia nowego tynku o określonej kolorystyce. Tym samym zwiększy się atrakcyjność miejsca zamieszkania i komfort życia</p>

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			mieszkańców. Ponadto realizacja projektów przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru.
49.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. 1-go Maja 22B	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, docieplenie dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
50.	Parafia Ewangelicko - Augsburgska w Nidzicy	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych intelektualnie	Zakres zadań: Projekt realizowany będzie w partnerstwie z Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Nidzicy w ramach którego uruchomiony zostanie Zakład Aktywizacji Zawodowej (ZAZ) osób niepełnosprawnych intelektualnie. W ramach ZAZ planowane jest otwarcie małej gastronomii (małej kawiarni i herbaciarni z menu opartym na dawnych recepturach). W obsługę ZAZ zaangażowane zostaną osoby niepełnosprawne (w grupach po 4 osoby z trenerem). Punkt gastronomiczny uruchomiony zostanie natomiast w budynku

			<p>istniejącej stacji diakonijnej należącej do Parafii Ewangelickiej Cel: <u>Sfera społeczna</u> – aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, stworzenie wspólnej przestrzeni integrującej różne środowiska społeczne.</p> <p><u>Sfera gospodarcza</u> – wzrost przedsiębiorczości poprzez utworzenie lokalnego przedsiębiorstwa oferującego produkty przygotowywane w sposób tradycyjny.</p> <p><u>Sfera przestrzenno-infrastrukturalna</u> – przywrócenie dawnych funkcji zdegradowanej części Miasta.</p>
51.	Krzysztof Ojrzyński	<ol style="list-style-type: none"> 1. Renowacja elewacji zabytkowej kamienicy przy ul. Krzywej 2A w Nidzicy 2. Rewitalizacja terenów zielonych w obrębie ul. Krzywej i placu ks. Władysława Sudzińskiego 	<p>Zakres zadań: 1. Rewitalizacja terenu centrum miasta – terenów zielonych i urządzenie i uporządkowanie terenów zielonych zdegradowanych wraz z urządzeniami służącymi do rekreacji. 2. Renowacja elewacji części zabytkowej kamienicy przy ul. Krzywej 2A w Nidzicy wraz z uporządkowaniem terenów przyległych. Cel: Uporządkowanie fragmentu centrum miasta przy głównym ciągu spacerowym i przy obiektach zabytkowych. Likwidacja zdegradowanych terenów i urządzenie terenów zielonych-rekreacyjnych w</p>

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			centrum miasta.
52.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Rataja 9	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, remont wiatrołapów i wymiana drzwi Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
53.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościuszki 5B	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont wiatrołapów, wymiana drzwi, wymiana pokrycia i docieplenie dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania
54.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościuszki 5C	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont wiatrołapów, wymiana drzwi, wymiana pokrycia dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

55.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościuszki 5A	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont wiatrolapów, wymiana drzwi, wymiana pokrycia i docieplenia dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
56.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościuszki 5	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont wiatrolapów, wymiana drzwi, wymiana pokrycia i docieplenia dachu, docieplenie stropu nad nieogrzewaną piwnicą. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
57.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościuszki 38A	Zakres zadań: Docieplenie ścian zewnętrznych, dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego, stropu nad nieogrzewaną piwnicą. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
58.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. 1-go Maja 34	Zakres zadań: Rozbiórka starego ocieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, wymiana pokrycia i docieplenie dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
59.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościuszki 40A	Zakres zadań: docieplenie ścian zewnętrznych, dachu wraz z wymianą pokrycia, docieplenie stropu nad nieogrzewaną piwnicą. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
60.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. 1-go Maja 22A	Zakres zadań: Rozbiórka starego ocieplenia, docieplenie ścian podłużnych, docieplenie dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
61.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. 1-go Maja 22	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenie, docieplenie ścian podłużnych, docieplenie dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: . Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
62.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Żeromskiego 4 i 4A	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenie, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, remont wiatrołapów i wymiana drzwi. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
63.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Warszawska 10,12,12A,12B,14,14A,14B,14C,14D,14E, 14F	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenie, docieplenie ścian podłużnych,remont balkonów, remont wiatrołapów i wymiana drzwi. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie

			kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
64.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościelnej 1	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenie, docieplenie ścian, remont ramp, przebudowa wejść do budynku, wymiana drzwi. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
65.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościelnej 3	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian, remont ramp, przebudowa wejść do budynku, wymiana drzwi. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
66.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Traugutta 3	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, docieplenie dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
67.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościuszki 2	Zakres zadań: Docieplenie ścian budynku, docieplenie dachu, remont ramp i wejścia do budynku. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
68.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Słowackiego 2	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian podłużnych, remont balkonów, docieplenie dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery szkodliwych związków chemicznych
69.	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odbudowa” w Nidzicy	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy przy ul. Kościuszki 4	Zakres zadań: Rozbiórka starego docieplenia, docieplenie ścian, remont wiatrolapów, wymiana drzwi, wymiana pokrycia dachu. Przebudowa systemu ciepłej wody użytkowej. Cel: Obniżenie kosztów ogrzewania. Obniżenie wskaźnika strat energii w trakcie dostarczania ciepła i redukcję emisji do atmosfery

			szkodliwych związków chemicznych
70.	„Społem” PSS w Nidzicy	Rewitalizacja SDH w Nidzicy ściana południowa od strony ul. Murarskiej	Zakres zadań: Rewitalizacja tylnej ściany SDH zgodnie z projektem uzgodnionym z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Olsztynie. Poprawa energetyki budynku przez wymianę okien- zmniejszenie zużycia gazu i emisji spalin. Cel: Poprawa estetyki i bezpieczeństwa budynku przez co zyska wizerunek centrum miasta. Poprawie ulegnie bilans energetyczny budynku-zmniejszy się zapotrzebowanie na energię.
71.	„Społem” PSS w Nidzicy	Rewitalizacja SDH w Nidzicy ściana frontowa	Zakres zadania: Rewitalizacja ściany czołowej SDH zgodnie z projektem uzgodnionym z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Olsztynie. Poprawa energetyki budynku przez wymianę okien- zmniejszenie zużycia gazu i emisji spalin. Cel: Poprawa estetyki i bezpieczeństwa budynku przez co zyska wizerunek centrum miasta. Poprawie ulegnie bilans energetyczny budynku-zmniejszy się zapotrzebowanie na energię.
72.	Zespół Opieki Zdrowotnej w Nidzicy	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w otoczeniu rozbudowanego szpitala Zespołu Opieki Zdrowotnej w Nidzicy	Zakres zadań: Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy rozbudowanym budynku szpitala ZOZ w Nidzicy na funkcjonalny plac o wysokiej estetyce i atrakcyjności

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

			<p>społecznej. Przekształcanie istniejącego zmarginalizowanego obszaru w sposób trwały, funkcjonalny i zapełniający właściwą korelację z otoczeniem Cel: Wydanie utwardzonej nawierzchni, dostosowanie przestrzeni w sposób umożliwiający właściwą obsługę terenu w powiązaniu z układem komunikacyjnym miasta oraz nadanie nowych funkcji podnoszących wartość użytkową.</p>
73.	Powiat Nidzicki	Zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku Starostwa Powiatowego w Nidzicy wraz z dostosowaniem budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych.	<p>Zakres zadań: zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku Starostwa Powiatowego w Nidzicy poprzez wykonanie zjazdu do posesji, oświetlenia placu, wymianę nawierzchni miejsc postojowych, utworzenie stanowisk parkingowych, wyposażenie w elementy małej architektury tj. śmietniki oraz stanowiskowy stojak na rowery, a także nasadzenie zieleni. Ponadto planuje się dostosowanie wejścia do budynku Starostwa do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez: budowę pojazdu dla osób niepełnosprawnych, - budowę windy dla osób niepełnosprawnych. Wybudowany pojazd i winda będą wykorzystane przez matki z małymi dziećmi(wózki)oraz</p>

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

			<p>poprzez osoby starsze. Cel: realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości ogólnodostępnej przestrzeni oraz poprawy wizerunku całego obszaru. Budynek stanie się przyjazny dla mieszkańców i turystów, w tym dla osób niepełnosprawnych.</p>
--	--	--	---

Zródło: opracowanie własne na podstawie konsultacji społecznych

6. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Prace nad „Ponadlokalnym programem rewitalizacji sieci miast Cittaslow” rozpoczęły się w lipcu 2013 r. Udział w programie zadeklarowały wszystkie miasta województwa warmińsko – mazurskiego, będące członkami sieci Cittaslow. Początkowo były to władze 9 miast: Biskupca, Bisztynka, Gołdapi, Lidzbarka Warmińskiego, Lubawy, Nowego Miasta Lubawskiego, Olsztynka, Reszla i Rynu. Po otrzymaniu 9 listopada 2013 r. członkostwa w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Cittaslow przez Barczewo i Dobre Miasto oraz 5 kwietnia 2014 r. przez Pasym, Górowo Iławeckie i Nidzicę liczba miast biorących udział w programie zwiększyła się do 14.

Współpraca przedstawicieli miast sieci odbywała się w formie spotkań i konsultacji, które miały miejsce w Warmińsko – Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie oraz w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie.

W celu zapewnienia współpracy pomiędzy władzami poszczególnych gmin i społeczeństwem zostały powołane na poziomie poszczególnych gmin grupy robocze do spraw rewitalizacji. Z każdej grupy wyłoniono przedstawiciela do grupy roboczej na poziomie sieci Cittaslow. Efektem prac grup roboczych było wypracowanie zintegrowanych projektów inwestycyjnych.

Partycypacja społeczna stanowi niezbędny element w tworzeniu programów rewitalizacji dla problemowych i często zdegradowanych obszarów miast, ponieważ zmiany, jakie na nich zachodzą, dotyczą bezpośrednio zamieszkałą na ich terenach społeczność. Bezpośrednie włączenie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji stwarza możliwość dyskusji na otwartym forum, wymianę poglądów czy zaproponowanie rozwiązań dla obszarów kryzysowych każdego programu. Warunkiem dobrej dyskusji jest jednak świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, o jego znaczeniu i skutkach, jakie za sobą niesie. Odnowione obszary powinny być „żywe”, tzn. społeczność lokalna na tych obszarach musi akceptować przeprowadzane zmiany, powinna tworzyć pewną wspólnotę i to zarówno podczas przeprowadzania operacji rewitalizacyjnej (jako najważniejszy, podmiot w prowadzonych procesach), jak i po zakończeniu takich działań. Dlatego tak istotna jest rola jednostek samorządów jako realizatorów i częściowo wykonawców programów rewitalizacji, które zapewniają mieszkańcom odpowiednią informację o działaniach i kr.ach, jakie zamierzają podjąć w stosunku do obszarów kryzysowych.

Interesariuszami rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- pozostali mieszkańcy gminy;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- inne podmioty, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji (lub innego podmiotu o podobnym charakterze).

Zgodnie z Zarządzeniem NR 1258/2014 Burmistrza Nidzicy z dnia 7 października 2014r. w sprawie powołania Grupy Roboczej ds. rewitalizacji miasta Nidzica w perspektywie programowo-finansowej Unii Europejskiej 2014-2020 oraz powołania przedstawiciela Gminy Nidzica do Grupy Roboczej na poziomie miast Cittaslow. W skład Grupy Roboczej wchodziło 16 osób reprezentujących różne środowiska mieszkańców. Zadaniem Grupy Roboczej było wyznaczenie kierunków rewitalizacji miasta Nidzica w latach 2014-2020, służących opracowaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nidzica oraz nadzorowanie realizacji Programu. Zarządzeniem Burmistrza Nr 128/2015 zmienił się skład Grupy Roboczej ds. rewitalizacji.

Grupa Robocza do tej pory spotykała się trzy razy: 30 września 2014 r., 12 kwietnia 2015 r. oraz 12 kwietnia 2016 r. Po spotkaniach sporządzono protokoły.

W celu zapewnienia udziału społeczeństwa w procesie rewitalizacji, przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców Nidzicy w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Ponadto w 2015 r. **Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Nidzica** został umieszczony na stronach internetowych gminy, a także w siedzibie Urzędu Miejskiego w Nidzicy i poddany został procesowi konsultacji społecznych w kwietniu 2015 r. .

Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow został udostępniony wszystkim zainteresowanym w formie elektronicznej na stronie internetowej www.cittaslowpolska.pl oraz na stronach internetowych gminy www.bip.nidzica.pl.

W marcu 2016 r Gmina Nidzica przystąpiła do aktualizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow w zakresie miasta Nidzica* na wniosek o poszerzenie obszarów rewitalizowanych oraz ze względu na dostosowanie elementów programu do *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. O rozpoczęciu konsultacji społecznych w ramach aktualizacji dokumentu zawiadomiono społeczeństwo poprzez ogłoszenie na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej i oficjalnej stronie internetowej Nidzicy www.bip.nidzica.pl. Wraz z informacją o aktualizacji dokumentu, rozpoczętych konsultacjach zamieszczono również zaproszenie do składania fiszek projektowych do programu oraz zaproszono interesariuszy na spotkanie informacyjne w dniu 25 kwietnia 2016 r.

W spotkaniu informacyjnym wzięło udział 22 osób (lista obecności), którzy reprezentowali różne instytucje publiczne i stowarzyszenia w gminie Nidzica. Spotkanie otworzył Burmistrz Nidzicy, Jacek Kosmala. W spotkaniu uczestniczył również Zastępca Burmistrza Nidzicy, Leszek Śpiewak. Spotkanie prowadził ekspert zewnętrzny z Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie, który wyjaśnił nową definicję rewitalizacji zgodnie z Wytycznymi i Ustawą o rewitalizacji, przedstawił obszar rewitalizacji, a następnie odpowiadał na zadawane pytania. Podczas spotkania na prośbę uczestników zwiększono obszar rewitalizacji. Efektem spotkania było zgłoszenie do 2 maja 2016 r. 48 projektów komplementarnych do zintegrowanego przedsięwzięcia wpisanego do uchwalonego programu rewitalizacji. Następnie w ramach konsultacji społecznych wywieszono na stronie internetowej proponowane projekty oraz wskazano możliwość zapoznania się z nimi w Urzędzie Miejskim w Nidzicy.

Podczas aktualizacji dokumentu współpracowano z Urzędem Miejskim w Nidzicy, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Komendą Powiatową Policji, Nidzickim Ośrodkiem Kultury oraz Zespołem Obsługi Oświaty i Sportu. Dzięki ich udziałowi pozyskano rzetelne i prawdziwe dane dotyczące sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i technicznej gminy Nidzica i wyznaczono obszar rewitalizowany. Dodatkowo prowadzono indywidualne rozmowy z mieszkańcami miasta dotyczące problemów społecznych i komfortu życia mieszkańców w Nidzicy.

Proces przygotowania (diagnozowanie i programowanie) programu rewitalizacji kończy się uchwałą o przyjęciu poniższego dokumentu.

Partycypacja społeczna będzie występować również w fazie wdrożeniowej: raz na r. planuje się spotkanie z interesariuszami, na których omawiane będą bieżące działania w realizacji, przedstawianie osiągniętych wskaźników oraz informowanie o problemach podczas wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ponadto Gmina umożliwi społeczeństwu współdziałanie i kontrolę obywatelską. Dodatkowo Komitet Rewitalizacji (obecna Grupa Robocza) będzie spotykał się co najmniej raz na kwartał i aktualizował katalog fiszek projektowych.

7. Indykatywne ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Każdy projekt rewitalizacyjny wymaga finansowania, dlatego też należy przeanalizować wszystkie możliwości finansowania wykazanych inicjatyw. Podstawowe źródła finansowania zadań zaplanowanych w *Lokalnym Programie Rewitalizacji gminy Nidzica*, to:

1. krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
  - środki pochodzące z funduszy unijnych w nowym okresie programowania na lata 2014-2020 (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny),
  - inne zagraniczne środki finansowe,
  - krajowe środki finansowe (np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).
2. środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy, w tym:
  - dotacje realizowane na podstawie zawartych umów i porozumień,
  - subwencja ogólna (część oświatowa),
  - dochody własne.
3. komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
  - pożyczki i kredyty bankowe,
  - poręczenia,
  - gwarancja.
4. środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania programu rewitalizacyjnego, w tym sektora prywatnego.

Najważniejszym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są fundusze unijne zapisane w dokumencie: *Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 - Umowa Partnerstwa* (dot. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Działania rewitalizacyjne mogą być finansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020, jak również z krajowych środków operacyjnych (KPO): Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (2014-2020), Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020.

Istotnym elementem, który należy także uwzględnić w strukturze finansowania rewitalizacji, są środki na działania społeczne, którymi dysponują urzędy pracy, ośrodki

pomocy społecznej, centra oraz instytucje wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej i in. Podobnie należy postrzegać instytucje rządowe i samorządowe oraz ich oddziały, dysponujące instrumentami i środkami mogącymi stanowić ważny komponent w finansowaniu rewitalizacji (np. Fundusz Termomodernizacji i Remontów, Fundusz Dopłat, program Mieszkanie dla Młodych, program społecznego budownictwa mieszkań na wynajem o umiarkowanym czynszu, rządowy program wsparcia budownictwa socjalnego, programy typu: LEMUR, KAWKA, BOCIAN, SOWA, środki wspierające przedsiębiorczość, Program „Świetlica-Dzieci-Praca”, projekty pilotażowe „Aktywny samorząd” itd.).³⁵ Dodatkowym źródłem finansowania inwestycji jest Fundusz Kościelny i środki ministerialne.

Tabela 21. Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Nidzica

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu [PLN]	Źródła finansowania
Nidzica razem aktywnie			
1.	Organizacja warsztatów i działań edukacyjnych, zawodowych, społecznych oraz zdrowotnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu rewitalizowanego	700 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
2.	Przebudowa parku nad jeziorkiem w Nidzicy	1 507 333,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
3.	Zagospodarowanie nabrzeża jeziorka miejskiego w Nidzicy	2 032 330,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
4.	Rewitalizacja centrum miasta	9 377 575,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
5.	Przebudowa zamku w Nidzicy	4 754 414,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
Projekty uzupełniające			
1.	Rewitalizacja kompleksu parafialnego na podzamczu	1 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

³⁵ Krajowa Polityka Miejska 2023

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

2.	Rewitalizacja XIV wiecznego zamku w Nidzicy	10 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
3.	Cykliczne Koncerty Muzyczne" w Gotyku	210 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
4.	Dni Nidzicy – koncert lokalnych artystów	30 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
5.	Inscenizacja Palenia Grodu w Nidzicy	210 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
6.	„Na polską nutę” – Nidzicki Przegląd Wokalistów Amatorów 2016	30 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
7.	Festiwal ognia - zamykamy sezon na FIRESHOW w Nidzicy	10 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
8.	Spektaki namalowany światłem – pierwsze lokalne warsztaty i występy LED-SHOW	12 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
9.	Artystyczne Obłężenie Nidzickiego Zamku	6 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
10.	Nowa odsłona TURNIEJU RYCERSKIEGO w Nidzicy - Festiwal Kultury Średniowiecznej	20 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
11.	Paszport Nidzicki	40 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
12.	Nidzickie Targi Rzemiosła	210 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
13.	Adaptacja pomieszczeń XIV wiecznego zamku w Nidzicy	500 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
14.	Remont sali gimnastycznej	270 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

15.	Cybernauci	5 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
16.	Festiwal Nauki	15 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
17.	Geocaching Nidzica	40 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
18.	Modernizacja infrastruktury IT	150 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
19.	Szkoła Kluczowych Kompetencji	150 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
20.	„Warto być FAIR”	20 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki publiczne
21.	Sztuka tańca w powietrzu – Aerial Dance	30 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
22.	Doposażenie pracowni plastycznej	30 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
23.	Akademia Sztuki Nowocyrkowej	12 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
24.	Informatyzacja usług ZOZ w Nidzicy	1 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
25.	Rozwój specjalistycznych usług medycznych w powiecie nidzickim w zakresie dostępności do badań diagnostycznych	2 000 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
26.	„Damy radę” – warsztaty dla rodzin opiekujących się osobą przewlekle chorą w domu	-	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
27.	Budowa infrastruktury lekkoatletycznej	350 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
28.	Mobilna scena na słońce i deszcz	190 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

29.	Termomodernizacja i remont budynku Kina „Wenus” w Nidzicy	300 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
30.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksowa	584 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
31.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy Al. Wojska Polskiego 11 A	332 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
32.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy Al. Wojska Polskiego 11 B	362 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
33.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy Al. Wojska Polskiego 11 C	635 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
34.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy Al. Wojska Polskiego 11 D	490 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
35.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. 1 Maja 15 A	397 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
36.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. 1 Maja 17 A	397 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
37.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. 1 Maja 23	751 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
38.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. 1 Maja 25 A	426 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne

*Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica
w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*

39.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Ogrodowej 4	397 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
40.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Warszawskiej 27	516 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
41.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Warszawskiej 27 A	550 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
42.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Warszawskiej 21	280 500,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
43.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. XXX- lecia 10	383 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
44.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. XXX- lecia 10 A	390 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
45.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. XXX- lecia 1	850 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
46.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. XXX- lecia 3	850 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
47.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Konopnickiej 14	550 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne

48.	Wzrost efektywności energetycznej budynku mieszkalnego Spółdzielni Mieszkaniowej „ODBUDOWA” w Nidzicy poprzez kompleksową termomodernizację budynku przy ul. Kościuszki 2	250 000,00	Dofinansowanie EU/ dofinansowanie z innych źródeł zewnętrznych/ środki własne
-----	---	------------	---

Zródło: opracowanie własne

8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Jednym z ważnych aspektów wdrażania programu rewitalizacji jest jego komplementarność. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Zasada komplementarności pomiędzy różnymi projektami rewitalizacyjnymi jest realizowana przy użyciu różnych mechanizmów (narzędzi) - odpowiednio do konkretnego wymiaru komplementarności:

Komplementarność przestrzenna

Wyszczególnione projekty do realizacji w ramach niniejszego Programu będą realizowane przede wszystkim na wyznaczonych obszarach i są odpowiedzią na główne problemy występujące na ich terenie. Efekty realizacji będą odczuwalne nie tylko na danym obszarze, ale również dla mieszkańców niezamieszkałych na obszarach rewitalizowanych i tym samym nie będą pogłębiać się stany kryzysowe w innych częściach gminy Nidzica.

Zaplanowane projekty wzajemnie się dopełniają przestrzennie oraz zachodzi między nimi efekt synergii. Realizacja projektów skutkuje wykonaniem określonej wizji gminy Nidzicy w 2024 r., tj. ożywienie społeczno-gospodarczo-przestrzennie gminy.

Dodatkowo zagospodarowanie przestrzeni publicznej do pełnienia nowych funkcji powinno być poprzedzone analizą decyzji przestrzennych wraz ze skutkami zmiany przeznaczenia terenu.

Biorąc pod uwagę wskazane projekty został spełniony wymóg zapewnienia komplementarności.

Mechanizmy komplementarności przestrzennej to: schematy ideowe organizacji przestrzennej projektów, koncepcje zagospodarowania przestrzennego, miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego.

Komplementarność problemowa

Zaplanowane projekty wzajemnie się dopełniają tematycznie, sprawiając, że *Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica* będzie oddziaływać na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

W ramach przedsięwzięcia planuje się przeprowadzić szereg działań szkoleniowych i warsztatowych dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, zamieszkujących teren rewitalizowany, z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej i zawodowej. Dzięki tym działaniom, wykorzystując już istniejącą infrastrukturę oraz walory, Nidzica będzie miała szansę na rozwój sektora turystycznego i usługowo-handlowego, które mimo dogodnego położenia geograficznego miasta (zwanego Bramą na Warmię i Mazury) do tej pory nie miały możliwości być w pełni wykorzystywane. Działania realizowane w ramach zintegrowanych przedsięwzięć ukierunkują rozwój miasta, który wstępując do Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Cittaslow stawia na spokojny, zrównoważony rozwój w oparciu o tradycję, kontakt z naturą i dziedzictwo kulturowe. Utworzenie obszaru rozwojowego na terenie miasta Nidzica ułatwi zakładanie nowych przedsiębiorstw przez mieszkańców regionu. Wsparcie i rozwój turystyki powinny przede wszystkim przyczynić się do wzrostu konkurencyjności gospodarki, a następnie wzrostu aktywności społecznej. Rezultatem będzie również wzrost zainteresowania odwiedzających miejscami należącymi do dziedzictwa kulturalnego naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne. Dodatkowo działania rewitalizacyjne na tak dużym obszarze wpłyną na potrzebę zwiększenia zatrudnienia w spółce miejskiej zajmującej się utrzymaniem i konserwacją terenów publicznych. Realizacja dopiero wszystkich projektów w ramach zintegrowanego przedsięwzięcia pozwoli w pełni osiągnąć zakładane cele.

Pozostałe projekty wskazane w *Wykazie uzupełniających przedsięwzięć* również są komplementarne względem siebie – ich cele zakładają m.in. wzrost potencjału turystycznego i kulturalnego poprzez ochronę dziedzictwa kulturowego w Nidzicy, wzrost tożsamości lokalnej, aktywizację zawodową i społeczną poprzez organizowanie warsztatów, szkoleń dla osób wykluczonych lub zagrożonych

wykluczeniem społecznym. Natomiast w celu poprawy i ochrony środowiska zaplanowano termomodernizację obiektu publicznego oraz budynków mieszkalnych.

Planowane przedsięwzięcia dopełniają się tematycznie i w efekcie końcowym będą skutkowały kompleksowym rozwiązaniem problemów występujących na obszarze zdegradowanym bądź znaczącym zmniejszeniem ich skali.

W aspekcie komplementarności problemowej istotne jest określenie efektów rewitalizacji. Dlatego też w niniejszym dokumencie wskazano do każdego projektu (w wykazie projektów podstawowych) pożądane rezultaty wynikające z jego realizacji, które ułatwiają wybór odpowiednik wskaźników osiągnięcia celów.

Dodatkowo istnieją powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy wpisanych w inne dokumenty Gminy Nidzicy (np. Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, Plan zagospodarowania przestrzennego).

Mechanizm komplementarności problemowej zastosowany w LPR określa powiązania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy oraz zwiększa dopasowanie tematyczne projektów realizowanych przez inne podmioty.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalnej

W ramach Programu zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania programem rewitalizacji, który został osadzony w systemie zarządzania rozwojem gminy. W ramach w strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego zostanie wykazana *Grupa robocza ds. rewitalizacji*. System pozwoli na efektywne współdziałanie na rzecz rewitalizacji różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Ponadto w 2014 r. powołano Grupę Roboczą (zmieni nazwę na Komitet Rewitalizacji), która pełni forum dialogu i współpracy i odpowiedzialna jest m.in. za aktualizowanie katalogu projektów i monitorowanie przebiegu procesy rewitalizowanego.

Szczegółowa procedura wdrażania LPR znajduje się w dalszej części niniejszego opracowania.

Komplementarność międzyokresowa

Zintegrowane przedsięwzięcie Gminy Nidzica „*Nidzica razem aktywnie*” jest komplementarne do już zrealizowanych projektów współfinansowanych z unijnych środków, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2017-2013 i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2017-2013 m.in.:

- Modernizacja chodników i oświetlenia ulicznego pierzei wschodniej Placu Wolności i ulicy Ratuszowej w Nidzicy Aktywizacja osób bezrobotnych z terenu gminy Nidzica,

- Drogowskaz na Nidzicę. Projekt edukacyjno-profilaktyczny,
- Młody Einstein odkrywa świat,
- Moje odkrycia gwarancją mojego sukcesu,
- Planuję, działam, zwyciężam,
- Decyduję o sobie,
- Jestem zdolny, tylko mnie odkryj!
- Młodzież na start,
- Wsparcie rozwoju polityki społecznej w Gminie Nidzica,
- Równaj szanse Polska – Europa.

Dodatkowo projekty uzupełniające również są komplementarne do projektów już zrealizowanych przez wymienione podmioty np. ZOZ w Nidzicy realizował projekt „Informatyzacja Zespołu Opieki Zdrowotnej w Nidzicy” w ramach 7.2.1 Usługi i aplikacje dla obywateli Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2017-2013, Zespół Szkół nr 1 realizował tzw. miękkie projekty m.in. Projekt edukacyjno – wychowawczy „SZKOŁA DOBRZE WYCHOWANA”. Pozostałe podmioty również realizowały projekty innych źródeł finansowania np. ze środków własnych.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty zawarte w *Lokalnym Programie Rewitalizacji gminy Nidzica* będą finansowane z różnych instrumentów wsparcia (m.in. EFRR, EFS - pod warunkiem otrzymania dofinansowania), bez ryzyka podwójnego dofinansowania. Innym źródłem finansowania rewitalizacji jest budżet gminy lub środki własne innych podmiotów realizujących przedsięwzięcia, jak również środki zewnętrzne z innych źródeł.

9. System wdrażania programu rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica jest częścią *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*, który jest dokumentem określającym cele i programy działań na kilka lat i w związku z tym wymaga systematycznej pracy nad jakością i spójnością realizowanych zadań. Realizacja głównego programu obejmującego 14 miast wymaga określenia zasad wdrażania wynikających z niego projektów i przedsięwzięć inwestycyjnych.

Proces wdrażania programu jest zadaniem złożonym, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z interesariuszami. Wdrożeniu *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Rolę Koordynatora programu pełni Stowarzyszenie Polskich Miast Sieci Cittaslow. Stowarzyszenie może zlecić wykonywanie określonych obowiązków podmiotom zewnętrznym.

Koordynator odpowiada za wdrożenie całego programu. Do zadań Koordynatora należy w szczególności:

- zatwierdzenie *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* po zatwierdzeniu jego części składowych przez gminy;
- podpisanie umowy z Instytucją Zarządzającą na realizację *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*;
- w przypadku konieczności - dokonywanie okresowej aktualizacji programu;
- co najmniej raz na pół r. zebranie od gmin informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych Zintegrowanych Przedsięwzięć Inwestycyjnych i sporządzenie raportu z realizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* a następnie przekazanie go do Instytucji Zarządzającej.

Za realizację zadań w zakresie poszczególnych miast sieci CITTASLOW odpowiedzialne będą gminy. Do zadań poszczególnych gmin będzie należało w szczególności:

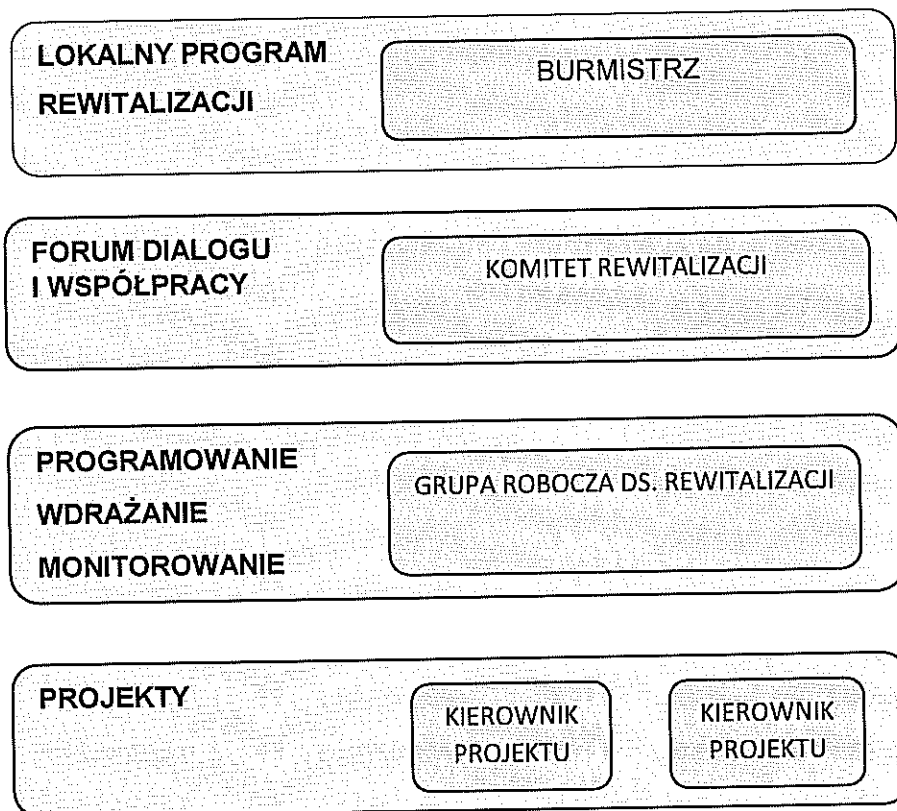
- zatwierdzenie *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* w zakresie danego miasta;

- zapewnienie udziału społeczeństwa na każdym etapie wdrażania zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. Właściwy proces wdrażania programu wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. *Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow* jest "własnością" społeczności lokalnej, ponieważ dla niej przede wszystkim był budowany. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne;
- zgłaszanie do koordynatora programu konieczności aktualizacji *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow*;
- bieżącej analizie stopnia realizacji zintegrowanych przedsięwzięć inwestycyjnych;
- przekazywania raz na pół r. do koordynatora programu informacji dotyczących stopnia realizacji poszczególnych projektów wchodzących w skład zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica to dokument strategiczny, który diagnozuje sytuację obecną w mieście oraz określa obszary, w których koncentrują się negatywne zjawiska w aspekcie społecznym, środowiskowym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym. Zadaniem *Lokalnego Programu Rewitalizacji* jest przeprowadzenie zaplanowanych zadań naprawczych, które ożywią zdegradowany obszar pod względem wyżej wymienionych aspektów.

W celu prawidłowego wdrożenia zadań i realizacji celów zapisanych w dokumencie, proponuje się, aby zarządzanie Programem odbywało się zgodnie ze Schematem 1.

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji gminy Nidzica

Źródło: opracowanie własne

Za wdrażanie LPR odpowiedzialny jest **Burmistrz**, który zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym i organizacyjnym Gminy w ramach każdego celu strategicznego.

Natomiast za koordynację przedsięwzięć podejmowanych na obszarze rewitalizacji zapisanych w Programie odpowiada specjalnie powołany **Komitet Rewitalizacji**. W skład Komitetu wchodzić powinni przedstawiciele wybrani przez radę gminy, wskazani przez burmistrza oraz przedstawiciele interesariuszy (mieszkańców, inwestorów, właścicieli nieruchomości i in.). Komitet sprasowuje funkcję podstawowego forum dialogu i współpracy, wspierający proces rewitalizacji na wszystkich etapach.

Zadania Komitetu:

1. Przyjmowanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu;
2. Monitorowanie przebiegu oraz ocena efektywności i skuteczności realizacji Programu;
3. Rozpatrywanie wniosków zmian do Programu;
4. Aktualizacja katalogu projektów;

5. Hierarchizacja gminnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji;

6. Przedkładanie Burmistrzowi projektów aktualizacji Programu.

Z ramienia Urzędu Miejskiego w Nidzicy zostanie powołana w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia Programu dodatkowo **Grupa robocza ds. rewitalizacji** składającej się z pracowników urzędu, którzy będą odpowiedzialni za zbieranie informacji od podmiotów (kierowników projektów) realizujących projekty rewitalizacyjne w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Nidzica*. Ponadto Grupa robocza ds. rewitalizacji powinna przygotowywać raporty okresowe i raport końcowy z realizacji Programu. Podmioty zgłaszające swoją chęć przystąpienia do procesu rewitalizacji wyznaczonych obszarów, powinni swoje projekty zgłaszać Grupie roboczej, która następnie wnioskuje o aktualizację Programu do Komitetu ds. rewitalizacji.

Natomiast **Kierownicy projektów** zarządzają poszczególnymi projektami. Do zadań Kierowników projektu należy:

- opracowywanie i składanie wniosków;
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów;
- zlecanie zadań projektowych;
- kontrolowanie postępu prac w projekcie w celu utrzymania zgodności projektu z założonym planem;
- sporządzanie raportów dotyczących postępów w projekcie;
- zarządzanie zmianami;
- odbieranie poszczególnych zadań;
- rozliczenie projektu.

Informowanie i promocja LPR jest jednym z działań procesu rewitalizacji. Celem informowania społeczeństwa jest w szczególności próba zaangażowania mieszkańców i partnerów w proces rewitalizacji miasta poprzez pozyskiwanie nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowo należy przekazywać interesariuszom postępy w zakładanych działaniach.

Realizacja *Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Nidzica* zależy nie tylko od władz Gminy, ale również od jednostek podległych, mieszkańców miasta, przedsiębiorców i instytucji pozarządowych. Dlatego tak ważne jest uspołecznienie procesów związanych z budową i realizacją LPR, do których można zaliczyć m.in.: spotkania/warsztaty mające na celu wyszczególnienie problemów społeczno-

gospodarczych i wyznaczenie obszarów oraz projektów, utworzenie podstrony internetowej umożliwiającej umieszczanie artykułów i opinii nt. realizowanych projektów, kwestionariusze, obserwacja oraz wywiady. Materiały uzyskane podczas procesu uspołeczniania powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez Komitet Rewitalizacji w trakcie ewaluacji lub podczas modyfikacji założonych działań.

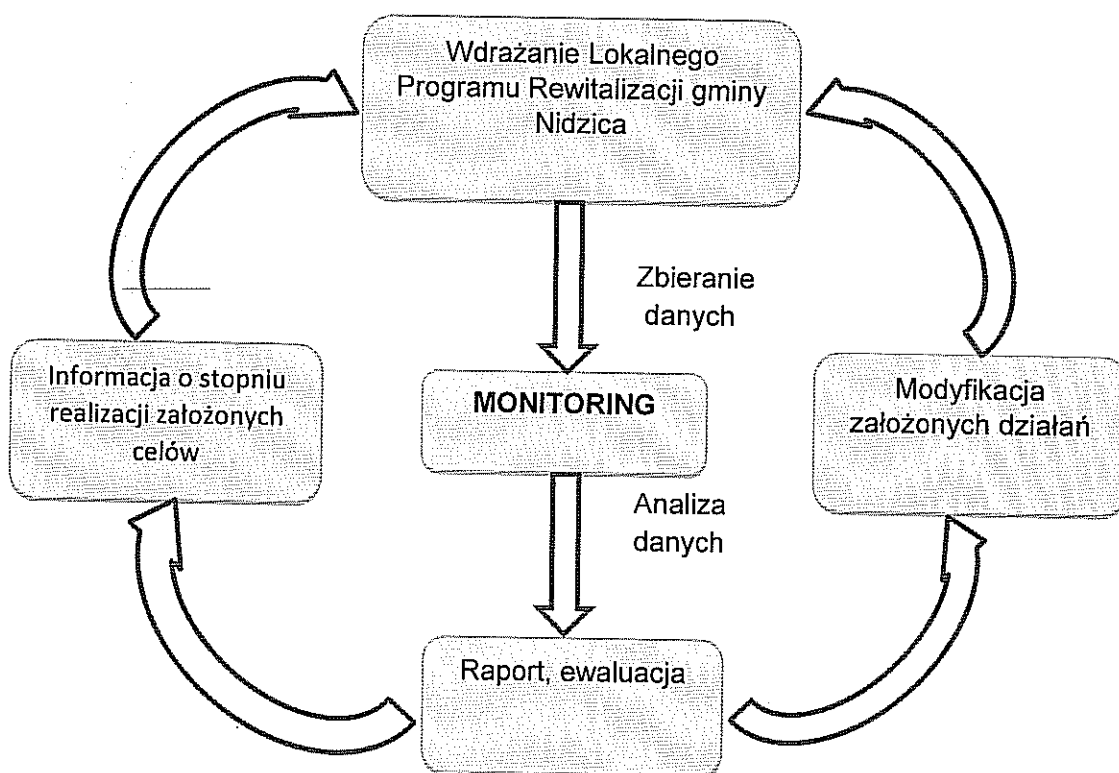
W przypadku wymogów wprowadzenia znaczących zmian w dokumencie należy uchwałą Rady Miejskiej zaktualizować zapisy Programu. (tj. np. zmiana obszaru, nowe projekty). Zmiany dotyczące aktualizacji danych w katalogu projektów Komitet Rewitalizacyjny dokonuje okresowe co najmniej raz do r. i podaje do wiadomości publicznej.

10. System monitorowania Programu

System monitorowania dokumentu powinien odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów zgodnie z okresami raportowania przewidzianymi dla RPO WiM 2014-2020, jednak nie rzadziej niż w okresach półrocznych. Dokonywanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażania zadań pozwoli na szybsze zareagowanie na występujące nieprawidłowości i w miarę możliwości natychmiastową modyfikację założonych działań. W takim przypadku należy opracować system działań naprawczych. Oprócz korygowania poszczególnych elementów w trakcie realizacji projektów, możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań, które również będą wpisywać się w wyznaczonych celach strategicznych.

Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Monitoring LPR powinien być prowadzony w zakresie rzeczowym i finansowym. Zakres rzeczowy dotyczyć będzie monitorowania postępów we wdrażaniu dokumentu, natomiast zakres finansowy związany będzie z monitorowaniem efektywności i poprawności wydatkowanych środków.

Poza bieżącym monitoringiem wdrażania LPR zaleca się dokonywanie ewaluacji dokumentu i wskazanie w niej rezultatów oraz należy ocenić, jaki wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców miały zrealizowane projekty. Ocena ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Ocena realizacji programu rewitalizacji oparta będzie na systemie wskaźników, przy czym zakłada się pomiar: produktów, rezultatów i oddziaływania programu.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Nidzica z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	7
Tabela 2. Liczba ludności gminy miejsko-wiejskiej Nidzica	17
Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Nidzica	18
Tabela 4. Migracja w gminie Nidzica	19
Tabela 5. Struktura wiekowa ludności w gminie Nidzica	19
Tabela 6. Przyczyny udzielania pomocy społecznej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nidzicy w latach 2013-2015	25
Tabela 7. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w 2015r.	32
Tabela 8. Zarejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Nidzica w latach 2010-2015	43
Tabela 9. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Nidzica według sekcji PKD 2007	43
Tabela 10. Liczba osób pracujących z podziałem na płeć w latach 2010-2014	45
Tabela 11. Powierzchnia gruntów wg ich kategorii	53
Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe w gminie Nidzica	65
Tabela 13. Liczba mieszkań gminnych i lokali socjalnych	66
Tabela 14. Wyliczenie wskaźnika sumarycznego w sferze społecznej	69
Tabela 15. Wyliczenie wskaźnika sumarycznego w sferze gospodarczej	71
Tabela 16. Obszar rewitalizacji	79
Tabela 17. Dane wyjściowe do wyznaczenia obszaru zdegradowanego – strefa społeczna i gospodarcza	80
Tabela 18. Stan kryzowy w sferze społecznej i gospodarczej	80
Tabela 19. Zintegrowane przedsięwzięcie nr 1	98
Tabela 20. Projekty uzupełniające	120
Tabela 21. Źródła finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy Nidzica	166

Spis wykresów

Wykres 1. Bezrobotni według płci w gminie Nidzica	21
Wykres 2. Bezrobotni wg wieku w powiecie nidzickim	21
Wykres 3. Bezrobotni według wykształcenia w powiecie nidzickim	22
Wykres 4. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w powiecie nidzickim	23
Wykres 5. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej	25
Wykres 6. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej	27
Wykres 7. Podział beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na płeć	27
Wykres 8. Statystyka przestępstw w gminie Nidzica (stan na 31.12.2014 r.)	36
Wykres 9. Szkolnictwo podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto	37
Wykres 10. Szkolnictwo gimnazjalne – współczynnik skolaryzacji brutto	38
Wykres 11. Wykształcenie mieszkańców gminy Nidzica	39
Wykres 12. Frekwencja w wyborach	40
Wykres 13. Podmioty gospodarcze według wielkości	44
Wykres 14. Mieszkania oddane do użytku	65

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Nidzicy na tle powiatu nidzickiego.....	11
Rysunek 2. Wyznaczony podobszar zdegradowany na podstawie metody standaryzacji – obszar miejski.....	73
Rysunek 3. Podobszar zdegradowany na terenie miejskim.....	75
Rysunek 4. Wyznaczone podobszary zdegradowane na podstawie metody standaryzacji – metoda standaryzacji – obszar wiejski.....	76
Rysunek 5. Mapa obszaru rewitalizacji.....	78
Rysunek 6. Mapa obszaru rewitalizacji wraz z projektami Zintegrowanego Przedsięwzięcia.....	97

Spis schematów

Schemat 1. Struktura zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji gminy Nidzica.....	177
Schemat 2. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	180